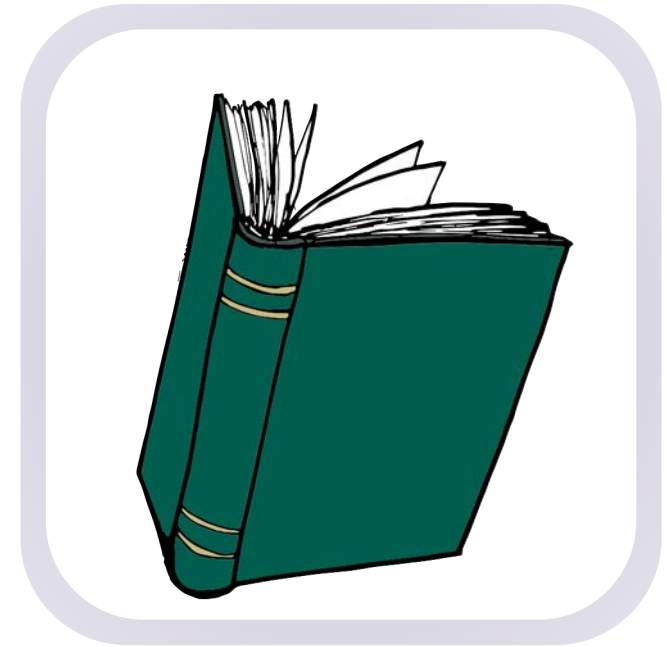
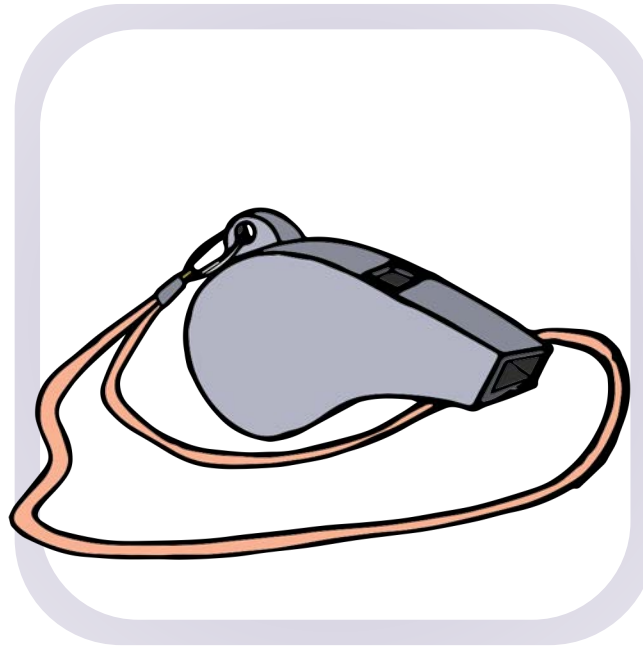

TURKU

Kaupunkitutkimusohjelma

TUTKIMUSRAPORTTEJA 2/2021

Koronan vaikutukset vapaa-ajan palveluiden ja tilojen käyttöön

| Sari Puustinen, Jenni Poutanen, Heini Järventausta, Jukka Hirvonen, Pasi Keski-Pukkila, Sampo Ruoppila

Tutkimushankkeet taustatiedot

- Tutkimushankkeessa selvitettiin Covid 19-pandemian vaikutuksia vapaa-ajan palveluiden tuotantoon ja käyttöön, sekä palveluiden tulevaisuuden näkymiä ja haasteita pandemian jälkeen.
- Tutkimus tehtiin helmi-syyskuussa 2021 Turun kaupunkitutkimusohjelman, Turun yliopiston Tulevaisuuden tutkimuskeskuksen, Tampereen yliopiston arkkitehtuurin yksikön sekä Helsingin kaupunkitietoyksikön yhteistyönä.
- Tutkimuksen rahoittivat ns. kuutoskaupungit eli Helsingin, Espoon, Vantaan, Turun, Tampereen ja Oulun kaupungit
- Tutkimushanke löytyy verkosta: <https://projects.tuni.fi/vapa/>

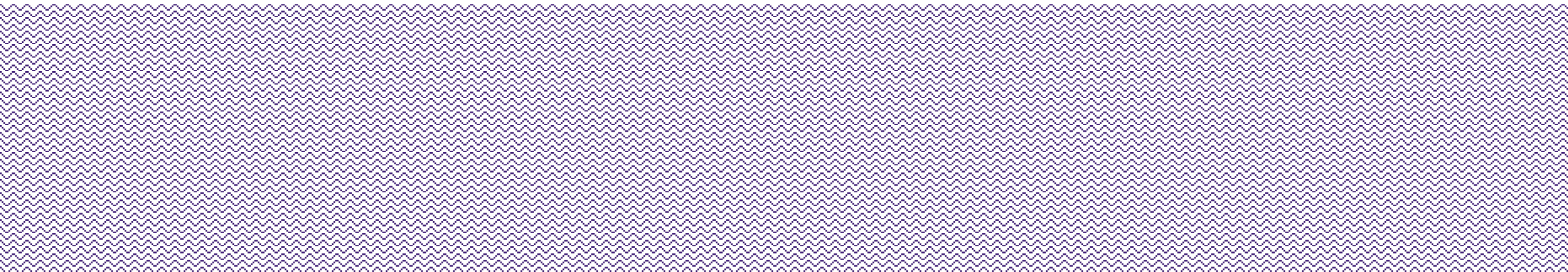

Sisällysluettelo

OSA 1	Hankkeen keskeiset tulokset	s. 4
•	Haastattelujen keskeiset tulokset	s. 6-16
•	Kyselyn keskeiset tulokset	s. 17-22
•	Työpajojen keskeiset tulokset	s. 23-27
OSA 2	Palvelukohtaiset tulokset	s. 28
•	Yleiset kysymykset: <i>kysely</i>	s. 29-36
•	Kirjastot: <i>kysely ja työpajat</i>	s. 36-86
•	Teatterit ja konsertit: <i>kysely ja työpajat</i>	s. 95-146
•	Liikunta: <i>kysely ja työpajat</i>	s. 147-196
OSA 3	Miten tutkimus toteutettiin	s. 197-226

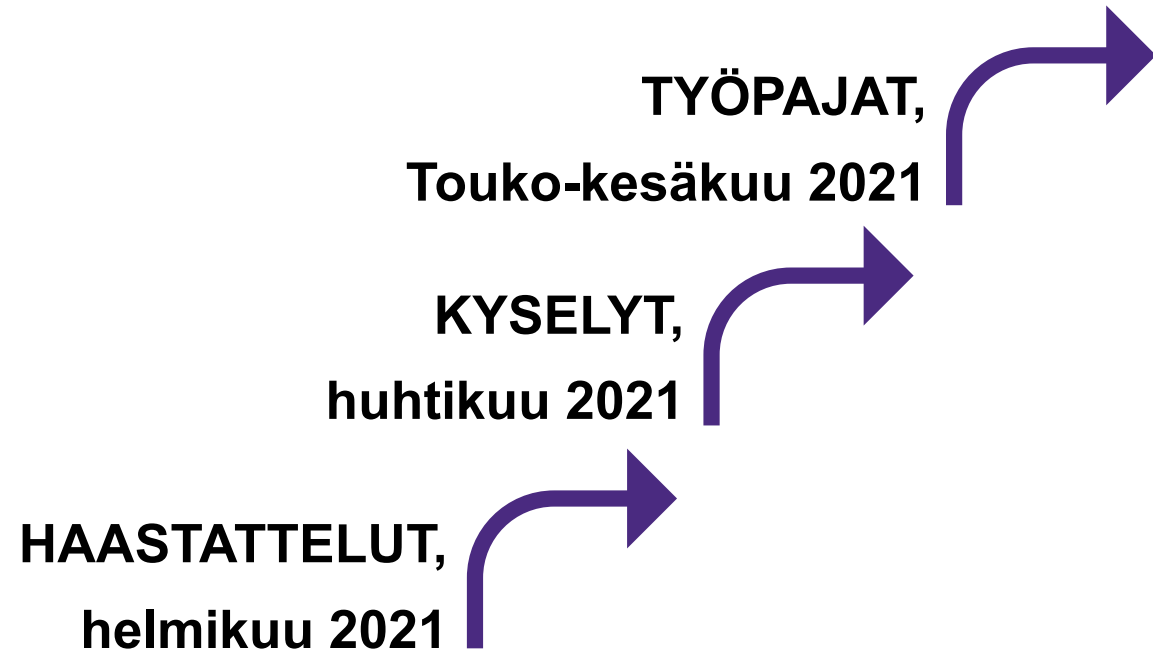
OSA 1

Hankkeen keskeiset tulokset

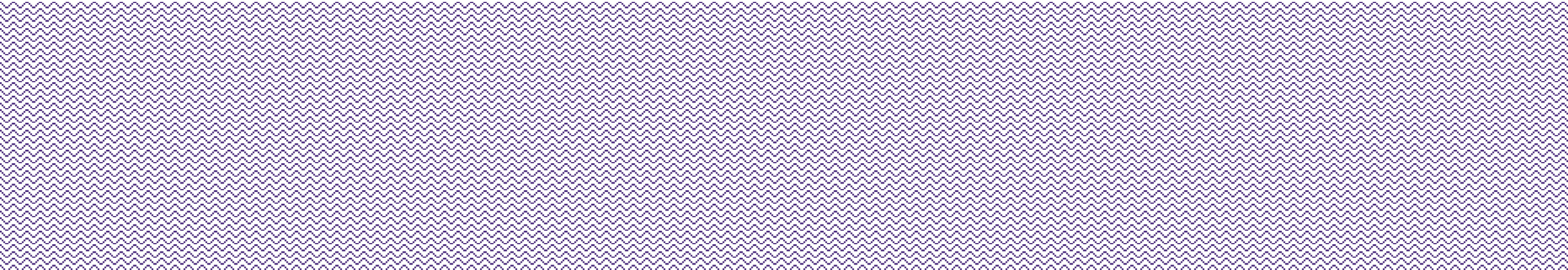
Tutkimus rakennettiin kumuloituvan tiedon varaan

- Kukin tutkimusvaihe rakentui edellisten vaiheiden tulosten päälle
- Tutkimuksessa kolme vaihetta: haastattelut, kyselyt ja yhteensä 9 työpajaa

Jos haluat tietää tarkemmin tutkimusmenetelmistä, katso Osa 3 ”Miten tutkimus tehtiin”

Haastattelujen keskeiset tulokset

Haastattelut helmikuussa 2021:

10 haastateltua vapaa-ajan toimialajohtajaa & lähialaista

Keskeisiä teemoja:

- Vapaa-ajan palveluiden rooli kaupunkien toiminnassa
- Pandemian kokemukset hallinnon/palvelujen tuotannon näkökulmasta
- Pandemian vaikutukset palveluiden tuottamiseen
- Pandemian aiheuttamat ongelmat ja vaikutukset eri käyttäjäryhmiin
- Haasteet pandemian loppuvaiheessa ja sen jälkeen
- Tilakysymykset ja tilojen tulevaisuus

Vapaa-ajan palveluilla on merkittävä yhteiskunnallinen rooli

- Toimialan luonteeseen kuuluu olennaisena osana ihmisten saattaminen yhteen ja yhteisöllisyyden kokemusten tuottaminen – pandemian aikana tämä vaikeutui huomattavasti.
- Toimialan tavoitteena on tuottaa henkistä ja fyysistä hyvinvointia, aktiivista kansalaisuutta ja osallisuutta.
- Haasteena monet erilaiset kohderyhmät, joille kaikille tuotettava omanlaisiaan palveluita
- Vapaa-ajan palvelut tuottavat **enemmän kuin itse palvelun:** ne lisäävät institutionaalista luottamusta, sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja vuorovaikutusta.
- Vapaa-ajan palvelut lisäävät myös kaupungin houkuttelevuutta eli attraktiivisuutta.

Pandemia nosti esiin palvelujen uuden arvostuksen

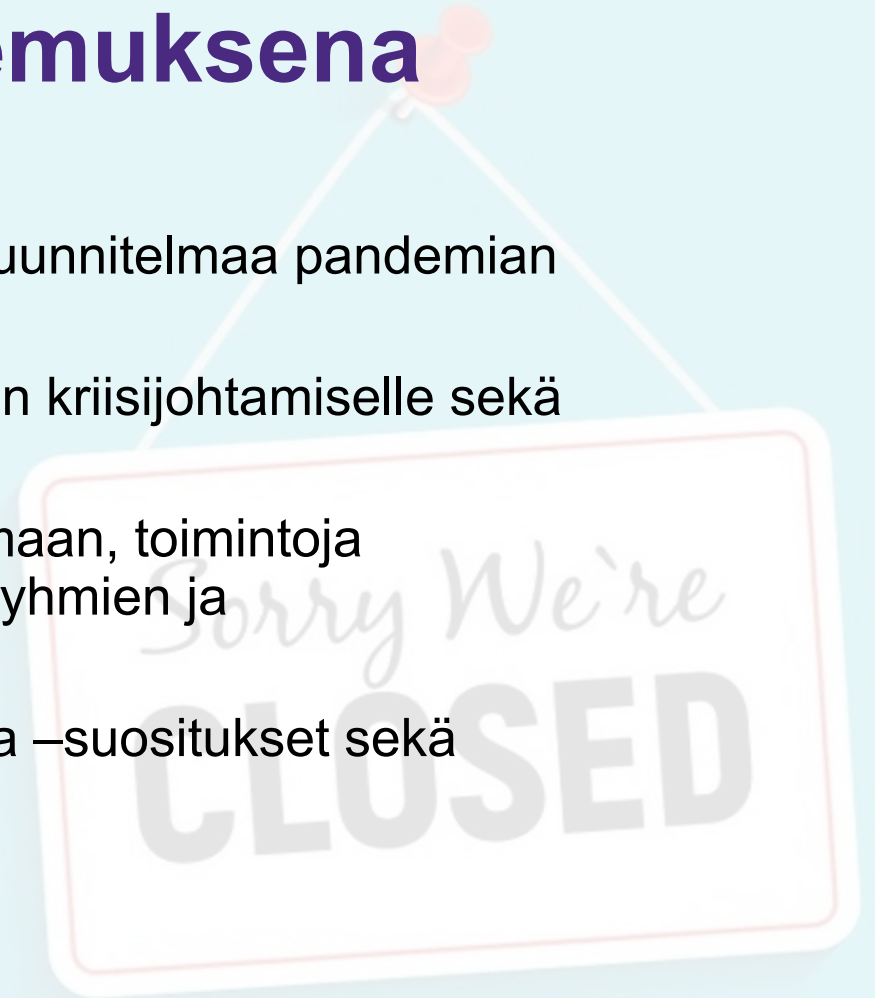
- Vapaa-ajan palvelujen yhteiskunnallinen rooli on paljon suurempi kuin usein ajatellaan.
- Usein vapaa-ajan palvelujen käyttöön ja saatavuuteen suhtaudutaan ”itsestäänselvyyksinä”.
- Palvelujen sulkeminen auttoi näkemään niiden merkityksen ja sai aikaan uuden arvostuksen käyttäjien keskuudessa.
- Myös palvelujen tuottajat näkivät entistä syvemmin työnsä sosiaalisen ja kulttuurisen merkityksen ja laajuuden.
- Julkinen, kaikille avoin tila on itsessään tärkeä palvelu.

Vapaa-ajan palvelut tuottavat myös peruspalveluita

- Vapaa-ajan palveluiden piirissä tuotetaan myös lakisääteisiä peruspalveluja, kuten kirjasto- ja liikuntapalveluita.
- Monet asukkaat ovat riippuvaisia kirjastojen tarjoamista nettiyhteyksistä ja tietokoneen käyttö- ja tulostusmahdollisuudesta ja neuvontapalveluista. Esimerkiksi monet KELAn ja TE-keskuksen palvelut ovat saavutettavissa vain netin välityksellä. Kirjastojen sulkeminen aiheutti ainakin väliaikaisen ongelman tietokonetta tarvitseville asukkaille.
- Liikunnan näkökulmasta yli miljoonaa suomalaista kuuluu soveltaviin- tai erityisryhmiin. Heitä ovat muun muassa eläkeläiset, kehitysvammaiset ja liikuntarajoitteiset.(Vernerinet.) Näiden ryhmien liikuntaharrastus on muita riippuvaisempaa järjestetyistä liikuntapalveluista ja liikunnalla on heille erityisen tärkeä terveys- ja hyvinvointimerkitys.
- Näiden ryhmien liikkuminen vaikeutui huomattavasti tai loppui kokonaan pandemian aikana uimahallien ja liikuntatilojen sulkeuduttua.

Pandemia hallinnollisena kokemuksena

- Yhdelläkään tutkituista kaupungeista ei ollut varautumissuunnitelmaa pandemian kaltaisen tilanteen varalle.
- Pandemian alkuvaihe keväällä 2020 oli tulikoe kaupunkien kriisijohtamiselle sekä sisäiselle ja ulkoiselle viestinnälle.
- Muutamissa päivissä/viikoissa palveluita jouduttiin sulkemaan, toimintoja rajoittamaan ja samalla hoitamaan tiedotusta eri käyttäjäryhmien ja yhteistyökumppaneiden suuntaan.
- Tilannetta vaikeuttivat muuttuvat viranomais määräykset ja –suositukset sekä epätietoisuus pandemian luonteesta.

Pandemia pani monet käytännöt uusiksi

- Hyvin nopeasti palveluja ryhdyttiin korvaamaan verkkovälitteisillä. Tähän osallistuivat sekä kaupungit että kumppanuusyrietykset ja kolmannen sektorin palveluntuottajat.
- Omat haasteensa toivat sekä nopea etätyöhön siirtyminen että se, ettei suuri osa työntekijöistä voinut siirtyä etätöihin palvelun luonteen vuoksi.
- Pandemia aiheutti poikkeustilan, joka mahdollisti matalan kynnyksen kokeilukulttuurin sekä ”alhaalta ylös” päätökset palveluiden tuotannossa.
- Pandemiavaiheesta siirrytään vähitellen takaisin ”uuteen normaaliin” – moni käytäntö tulee kuitenkin muuttumaan.

Pandemian ”voittajat ja häviäjät”

Eniten pandemiasta kärsineitä ovat olleet

- Lapset ja nuoret
- Vanhukset, erityisesti digitaidoiltaan heikot
- Vähäosaiset ja heikossa sosiaalisessa tai taloudellisessa tilanteessa olevat
- Digisyrjäytyneet
- Tuettujen liikunta- ym. palveluiden käyttäjät
- Yksinäiset

”Voittajia” ei juuri ole, mutta tietyille digitaitoisille, esim. liikuntarajoitteisille henkilöille **striimaukset** ovat avanneet uusia osallistumismahdollisuuksia.

- Pandemia aikaansai muutoksia ja innovaatioita, jotka voivat tulevaisuudessa parantaa palvelujen saatavuutta ja lisätä palveluiden kirjoa.

Pandemian vaikutukset digitalisaatioon

- Tapahtui pakotettu digiloikka, vaikka monet digi-kehitysprojektit oli aloitettu jo ennen pandemiaa.
- Kahdenlaista digitalisaatiota: Joko fyysisten palveluiden korvaaminen digitaalisilla (esim. ohjatut virtuaalijummat) tai palvelujen parempi organisointi digitalisaation avulla (esim. varausjärjestelmät, ajantasaiset tiedot käyttäjämääristä).
- Kaikkia palveluja ei voida, eikä niitä pidä, korvata digitaalisilla. Digitaaliset palvelut ovat toisaalta lisänneet joidenkin palveluiden saavutettavuutta.
- Hybridisti tuotetut palvelut lisäävät kustannuksia
- Digitaalisia palveluja kannattaa jatkossa koordinoida sekä kaupunkien sisällä että välillä (kustannustehokkuus, laatu, ajoitus)
- Digitalisaatio luo monella alalla uudenlaisia työnkuvia ja jopa uusia ammatteja (>koulutustarpeet)
- Laajempi katsauksemme pandemian vaikutuksista digitalisaatioon. Katso: https://www.turku.fi/sites/default/files/atoms/files/tutkimuskatsauksia_2-2021.pdf

Pandemia ja terveysturvallisuus

- Vapaa-ajan palveluiden yhtenä tehtävänä on tuoda ihmisiä yhteen. Terveysturvallisuuden näkökulmasta tämä osoittautui todelliseksi haasteeksi. Pandemian alkuvaiheessa taudin luonteesta oli vain vähän tietoa, mikä lisäsi haastetta.
- Koronaa koskevat turvallisuusmääräykset, rajoitukset ja suositukset on koettu vapaa-ajan sektorilla välillä epäselvinä ja rajoittavina, epäreiluinakin.
- Tilojen ja palvelujen terveysturvallisuutta koskevia ohjeistuksia on jouduttu laatimaan jatkuvasti muuttuviin tilanteisiin.
- Asiakkaat ovat pääosin noudattaneet määräyksiä ja suosituksia, mutta joitakin konfliktejakin on tapahtunut esimerkiksi rokotus- tai maskikielteisten osoittaessa mieltään.
- Osa hygieniakäytännöistä sekä tilojen ja vuorojen organisointitavoista (esim. etukäteisostaminen, ajanvaraukset) saattavat jäädä pysyviksi myös pandemian jälkeen.
- Koronan aiheuttamia psyykkisiä ja sosiaalisia ongelmia tullaan kokemaan ja ratkomaan vielä kauan pandemian jälkeen.

Pandemia ja tilojen käyttö

- Pandemia toi esiin jaetun paikan merkityksen yhteisöllisyydelle: avoimissa julkisissa sisä- ja ulkotiloissa erilaiset ihmiset voivat kohdata toisiaan. Tämä voi lisätä yhteiskunnallista koheesiota, parantaa erilaisuuden sietämistä ja lisätä turvallisuuden tunnetta.
- Pandemian aikana ulkotilojen, esimerkiksi virkistys- ja ulkoilureittien ja –paikkojen merkitys on korostunut uudella tavalla.
- Pandemia voi muuttaa pysyvästi hygieniakäytäntöjä, tilojen käyttöä sekä tilojen suunnittelua.
- Pandemian jälkeen mietitään tilojen entistä tehokkaampaa hybridikäyttöä sekä niin sanottujen ankkuripalveluiden sijoittumista esim. kauppakeskuksiin.

Kyselyn keskeiset tulokset

Kyselyaineiston kerääminen ja vastaajat

- Tutkimukseen vastasi huhtikuussa 2021 noin 4400 henkilöä.
- Tutkimuksen aineisto kerättiin Webropol-nettikyselyllä kuutoskaupungeissa kirjastojen, teatteri-/konserttisalien ja sisäliikuntatilojen käyttäjiltä. Kirjastoa käyttää normaalioloissa yli 90 % vastaajista ja teatteri-/konserttisaleja lähes 90 %. Uimahalleja käyttää ainakin joskus 70 % sekä kuntosaleja ja liikuntahalleja joka toinen.
- Aineisto oli huomattavasti vinoutunut sukupuolen ja koulutustason mukaan. Naisia oli lähes 80 % vastaajista. Korkeakoulutettuja oli 78 %, kun väestössä osuus on 43 %. Iän suhteen olivat yliedustettuina keski-ikäiset, noin 40–65-vuotiaat.
- Aineistosta muodostui ns. itsevalikoituva. Siksi tulosjakaumia ja tunnuslukuja ei voi sellaisenaan yleistää kohdeväestöön, mutta asenneulottuvuuksia ja muuttujien välisiä riippuvuuksia aineistosta voidaan tutkia. Joissakin kysymyksissä ilmeni vastaajakunnassa erittäin selvä yleinen mielipide. Tällöin voi olettaa samansuuntaisen mielipiteen pätevän myös väestössä, vaikka tarkkoja prosenttiosuuksia ei voikaan yleistää.
- Tarkemmat tiedot kyselyn toteutuksesta sekä vastaajista löytyvät raportin liitteestä.

Korona on aiheuttanut yleistä varovaisuutta käyttäytymiseen

- Vastaajista noin 60 % ilmoitti karttavansa joukkoliikennevälineitä ja muita julkisia sisätiloja koronariskin vuoksi.
- Noin 40 % arvioi käyttäytymisensä muuttuvan **pysyvästi varovaisemmaksi**, kun taas suunnilleen yhtä moni vastasi kieltävästi.
- Useasta asenneväittämistä koostettiin yleistä koronavarovaisuutta kuvaava mittari. Tällä mittarilla saivat korkeampia arvoja naiset, iäkkäämmät, lapsettomat taloudet ja koronan riskiryhmiin kuuluvat.

Digitaaliset aineistot eivät voi täysin korvata perinteisiä kirjoja

- Kirjastojen perinteinen käyttötapa oli vastaajien suosikki. Suuri enemmistö kaipasi mahdollisuutta mennä etsimään kirjoja paikan päältä. Vain 10 % katsoi, että digitaaliset aineistot korvaavat hänelle hyvin perinteiset aineistot.
- Myös kirjaston tunnelma ja arkkitehtuuri koettiin tärkeäksi.
- Asenneväittämistä muodostettiin kirjaston tärkeyttä tilana ja palveluna kuvaava mittari. Sen saamia arvoja tutkittiin erilaisten taustamuuttujien mukaan. Osoittautui, että kirjasto oli tärkeä etenkin toimeentulovaikeuksia kokeville, yksinhuoltajille, nuorempien ikäluokkien edustajille, korkeakoulutetuille ja naisille.

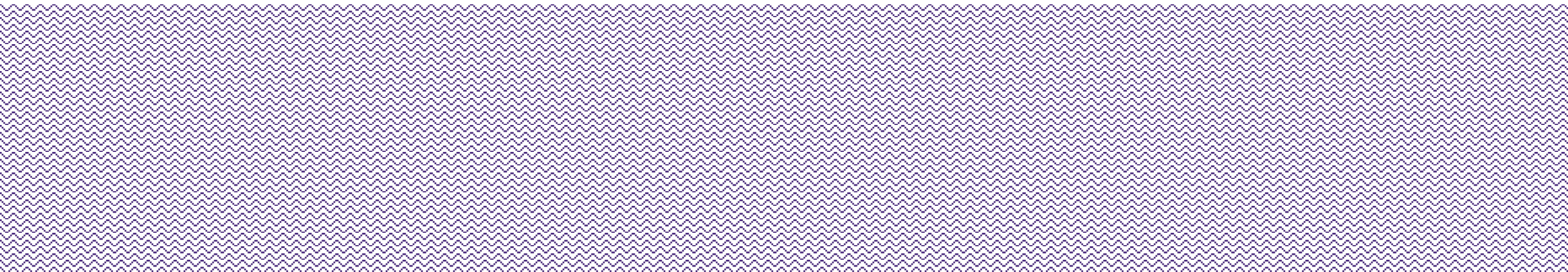
Teatteri- ja konsertteihin pääsemistä odotettiin innolla

- Teatteri- tai konserttiesitysten suhteen saatiin samansuuntaisia tuloksia kuin kirjaston. Elävän esityksen seuraamista odotettiin innolla. Hyvin harvat vastasivat, että esityksen seuraaminen etänä korvaa hyvin paikan päällä seuraamisen.
- Teatterielämys nähtiin hyvin kokonaisvaltaisena: siihen kuuluu esityksen lisäksi tunnelma, mahdollisuus nähdä muita ihmisiä, teatterin arkkitehtuuri ja jopa väliaikatarjoilut. Teatterissa tai konsertissa käynti on irtiotto arjesta. Striimauksen katsominen ei tuota samaa elämystä.
- Verkkoesityksistä ei oltu missään osaryhmässä kovin innostuneita, mutta eniten kiinnostuneita olivat yli 50-vuotiaat, korkeakoulutetut, hyvätuloiset, naiset ja pariskunnat.
- Enemmistö oli valmis menemään esitystä seuraamaan jo epidemian lievässä vaiheessa, kunhan turvajärjestelyistä on huolehdittu hyvin.

Liikunta oli vähentynyt rajoitusten vuoksi enemmistöllä vastaajista ja liikuntatilojen avautumista odotettiin innolla

- Liikuntatiloihin olisi enemmistö vastaajista valmis menemään heti kun pääsee, jos siellä on riittävän väljää. Kolmannes vastaajista aikoi mennä niihin vasta, kun pandemia on kokonaan ohi.
- Innokkaimpia liikuntatiloihin palaajia olivat nuorten ikäluokkien vastaajat. Liikuntatilojen tärkeys väheni iän myötä. Myös muut taustatiedot selittivät hieman: miehille, hyvätuloisille ja lapsiperhevastaajille liikuntatiloihin pääsy näyttäytyi vielä tärkeämpänä kuin muille.
- Yli puolet vastaajista ilmoitti liikkumisensa vähentyneen merkittävästi rajoitusten vuoksi. Useimmin liikunta oli vähentynyt vähän koulutetuilla, toimeentulovaikeuksia kokevilla sekä alle 40-vuotiailla.
- Verkon kautta välitettyihin ohjattuihin harjoituksiin oli ottanut osaa noin 40 % vastaajista. Niitä pidettiin yleisesti hyödyllisinä ja kiinnostavina, mutta vain harva katsoi, että ne korvaisivat kokonaan paikan päällä ohjatut harjoitukset.

Työpajojen keskeiset tulokset

Pandemia-hankkeen työpajat

- Kuutoskaupunkien kirjastojen, teatterien, konserttisalien sekä liikuntapaikkojen johtaville viranomaisille/ammattilaisille järjestettiin 3 x 3 työpajaa touko-kesäkuussa 2021
- Aiheina pandemian vaikutukset palveluihin, käyttäjäprofiilit- ja polut sekä palvelun tulevaisuuden näkymät
- Osallistujat kokivat työpajat hyvin hedelmällisiksi.
- Kerättyä aineistoa tullaan työstämään jatkotutkimuksessa.

Kirjastojen tarjoamat palvelut kuvastavat muuttuvaa ja monimuotoistuvaa yhteiskuntaa

- Sekä kirjastolain painopisteet sekä kirjastojen toiminta ovat muuttuneet lähivuosikymmeninä kuvastaen muuttuvia yhteiskunnallisia tarpeita.
- Pandemia toi esiin kirjastojen roolin peruspalveluna, joka kokoaa yhteen erilaiset käyttäjäryhmät.
- Tulevaisuuden haasteita ja mahdollisuuksia tuovat
 - digitalisaatio ja muuttuvat palvelujen tuottamistavat
 - monipuolistuvat palvelut
 - monipuolistuvat käyttäjäryhmät ja tarpeet
 - tilojen käytön haasteet, omatoimipalvelut
 - valtakunnallisuus ja kuntien yllirajaiset/yhteistyönä tuotetut palvelut
 - Budjettihaasteet.

Teatterit ja konsertit uuden taidemuodon äärellä

- Teatteriesitysten ja konserttien striimaus on luomassa kokonaan uuden taidemuodon, joka on vasta kehittymässä.
- Alalle syntyy uusia ammattilaisryhmiä, kuten virtuaalilavastajat ja projisointisuunnittelijat.
- Striimaukseen liittyy monia teknisiä, taloudellisia ja organisatorisia haasteita.
- Striimaus mahdollistaa uusien käyttäjäryhmien osallistumisen, koska striimauksen katsominen ei ole paikkaan sidottua. Striimausten tuottajille paikattomuus luo uudenlaisia koordinaatiotarpeita.
- Perinteinen teatteri ja livekonsertit tulevat kuitenkin pitämään pintansa – olennaista tunnelmaa sekä taiteilijoiden vuorovaikutus yleisön kanssa.
- Teatteri- ja konserttitaide nostavat esiin ja käsittelevät sekä uusia yhteiskunnallisia teemoja että “ikuisia” kysymyksiä. Taiteen vapaus valita käsittelemänsä aiheet on kuitenkin olennaista.
- Myös teatterit ja orkesterit painivat taloudellisten kysymysten äärellä.
- Pandemia kurjisti esittävän alan työntekijöiden aseman ja loi alan sisälle epätasa-arvoisuutta ennennäkemättömällä tavalla.

Liikuntapalveluissa odotetaan jo uutta spurttia

- Liikunnan kansanterveydellinen rooli on merkittävä ja huoli pandemian aiheuttamista “liikuntapudokkaista” suuri.
- Liikunta tapahtuu “livenä” – digitalisaation suurin rooli tulee olemaan palveluiden ajastamisessa, organisoinnissa ja eri toimijoiden välisessä viestinnässä. Digijumppat palvelevat jatkossa joitakin ryhmiä, mutta ne eivät korvaa esim. nuorten joukkueliikuntaa, joissa myös sosiaalisuudella on merkittävä rooli.
- Ulkoliikunnan merkityksen ja suosion kasvu tuo kunnille sysäyksen uudenlaisten liikuntapaikkojen ja -palvelujen tarjontaan.
- Seuratoiminnalla ja fanikulttuurilla (esim. liigapelit) on tulevaisuudessakin suuri taloudellinen ja sosiaalinen merkitys. Pandemian aika koettiin kentällä vaikeaksi.
- Liikuntasektorin toimintaympäristössä väestön ikääntyminen sekä monimuotoistuminen tuovat runsaasti erilaisia haasteita. Tämä luo myös koulutustarpeita alan sisälle.

OSA 2

Palvelukohtaiset tulokset

kirjastot | teatterit ja konsertit | liikunta

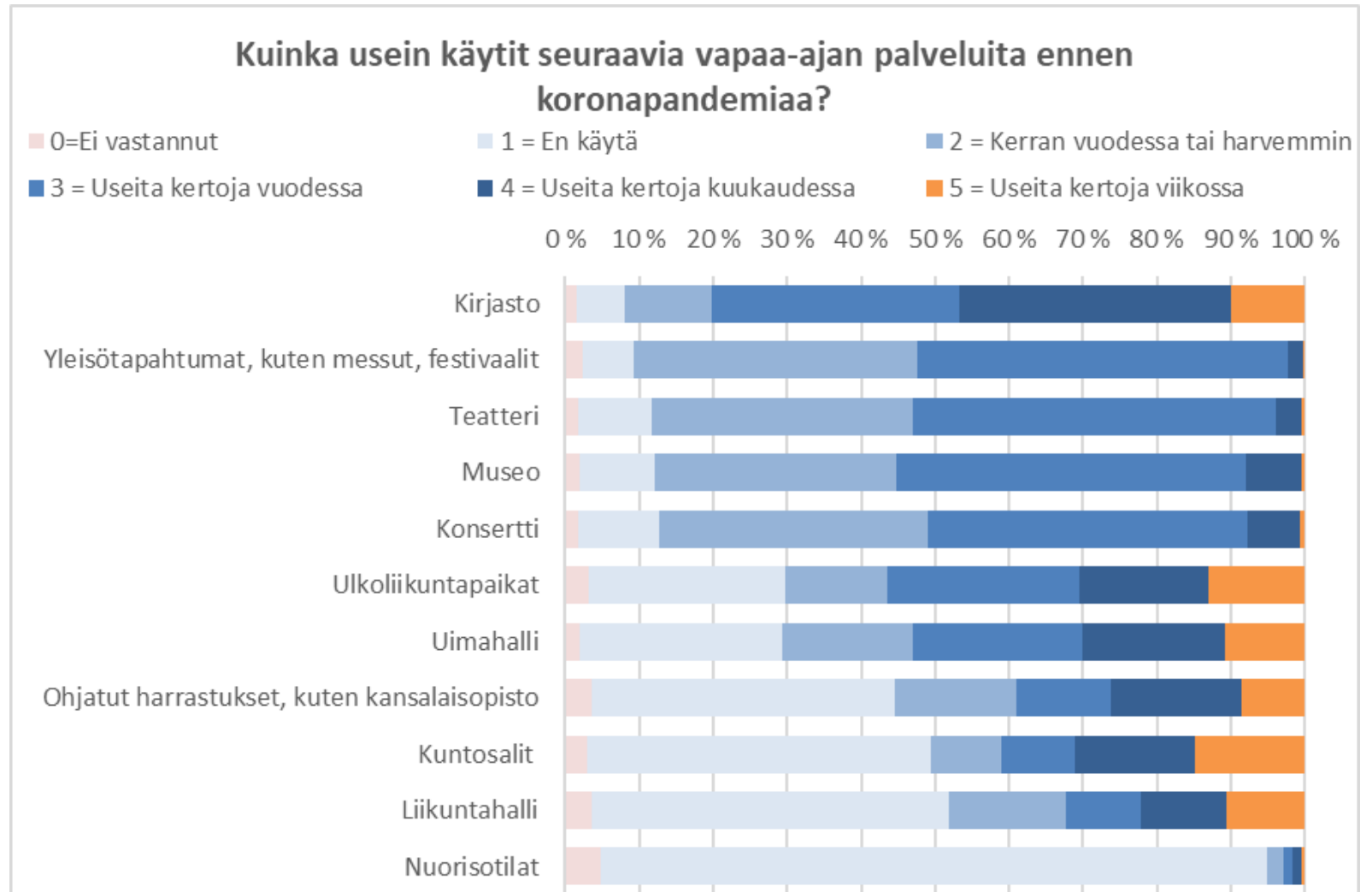
Yleiset kysymykset kaikille vastaajille

Kyselytutkimuksen tulokset

Palvelujen käyttö

- Kirjastoa käyttää normaalioloissa yli 90 % vastaajista ja teatteri-/konserttisaleja lähes 90 %.
- Uimahalleja käyttää ainakin joskus 70 % sekä kuntosaleja ja liikuntahalleja joka toinen.

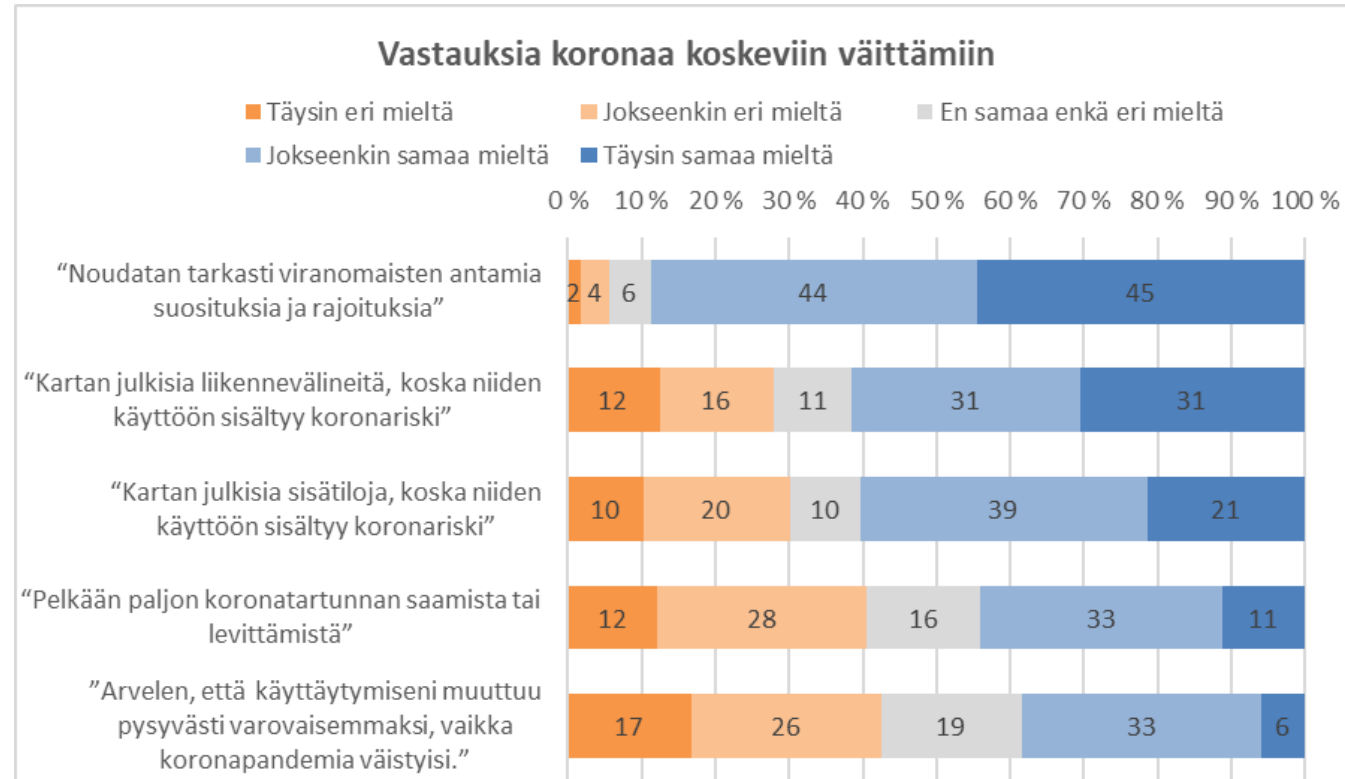

Palvelujen käyttö

Vastaajat erityyppisten palvelujen/tilojen käytön mukaan		
	Lukumäärä	Osuus
Kirjaston käyttäjät	4 043	92 %
Teatteri-/konserttisalien käyttäjät	4 072	93 %
Liikuntatilojen käyttäjät	3 550	81 %
Kaikkien kolmen palvelun käyttäjät	3 199	73 %
Vastaajia kaikkiaan	4 394	

- Lähes kolme neljäsosaa vastaajista, noin 3 200 henkeä, vastasi kaikkiin kolmeen osioon: kirjasto, teatterit-/konserttisalit sekä liikuntatilat.

Väittämiä koronasta ja omasta käyttäyty- misestä

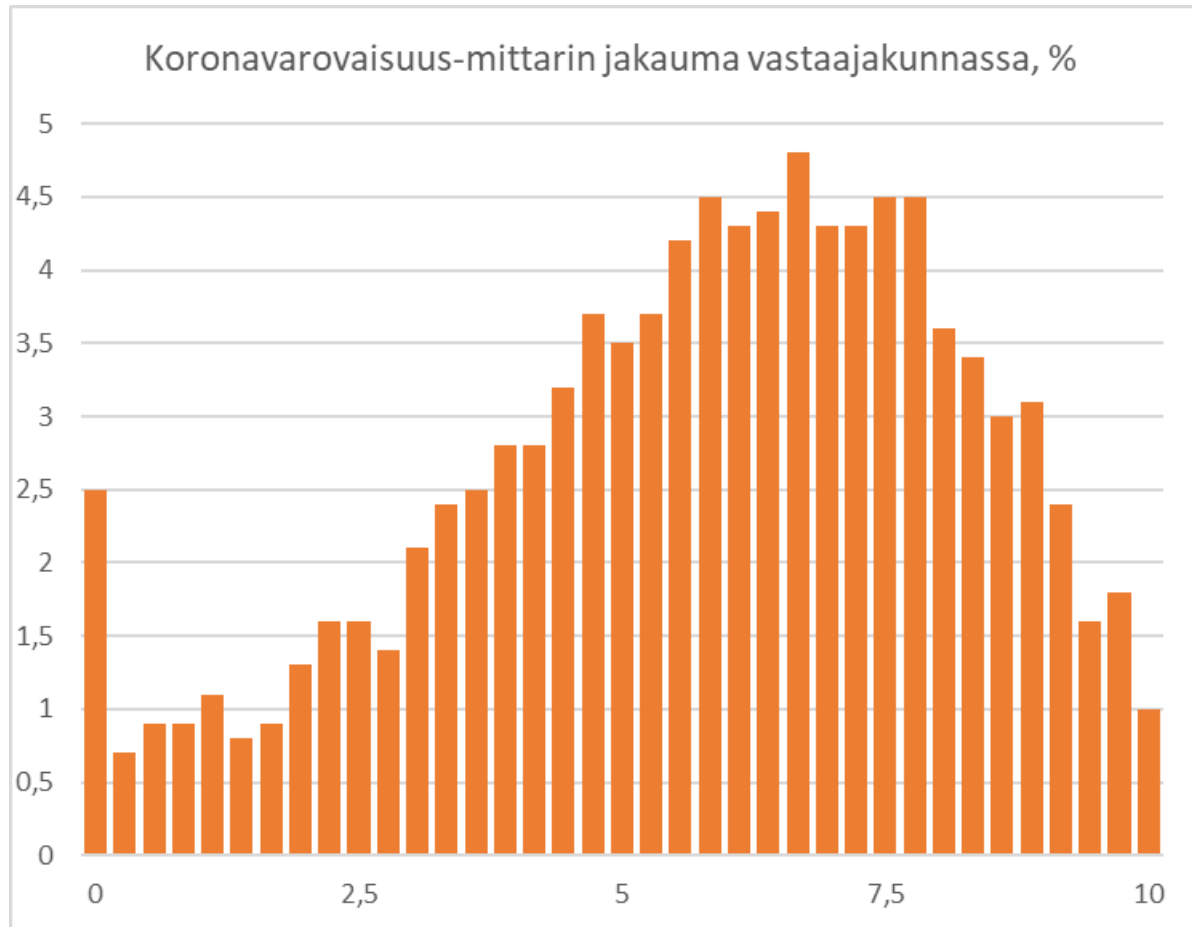

- Koronapelko jakoi mielipiteitä: 44 % ilmoitti pelkäävänsä taudin saamista tai tartuttamista, mutta lähes yhtä moni oli toista mieltä.
- Noin 60 % ilmoitti karttavansa julkisia liikennevälineitä ja muita sisätiloja taudin pelossa. Lähes kaikki vastaajat ilmoittivat noudattavansa viranomaisten ohjeita.
- Lähes 40 % arveli, että pandemia muuttaa hänen käyttäytymistään pysyvästi varovaisemmaksi, mutta suunnilleen sama osuus (42 %) vastasi kieltävästi.

Koronavarovaisuus-mittari

- Eri osioiden väittämiä tarkasteltiin myös yhdessä korrelaatio- ja faktorianalyseilla. Ne näyttivät, että monet väittämistä kuvastavat suureksi osaksi samaa asenneulottuvuutta, joka voidaan nimetä *”yleiseksi koronavarovaisuudeksi”*.
- Seuraavat yhdeksän väittämää latautuivat vahvimmin tälle yhteiselle ulottuvuudelle (koronavarovaisuusfaktorille):
 - *”Pelkään paljon koronatartunnan saamista tai levittämistä”*
 - *”Kartan julkisia sisätiloja, koska niiden käyttöön sisältyy koronariski”*
 - *”Kartan julkisia liikennevälineitä, koska niiden käyttöön sisältyy koronariski”*
 - *”Arvelen, että käyttäytymiseni muuttuu pysyvästi varovaisemmaksi, vaikka koronapandemia väistyisi.”*
 - *”En mene lainkaan teatteriin tai konserttiin ennen kuin pandemia on kokonaan ohi”*
 - *”En käy liikuntatiloissa lainkaan ennen kuin pandemia on kokonaan ohi”*
 - *”Pandemian aikana en halua osallistua joukkuelajien tai suurten ryhmien harjoituksiin”*
 - *”Ruuhkat ja ihmisten määrät liikuntatilojen sisääntulo- ja kulkureiteillä lisäävät turvattomuuden kokemustani*
 - *”Ruuhkat ja ihmisten määrät liikuntatilojen pukuhuoneissa lisäävät turvattomuuden kokemustani”*.
- Yhdeksästä väittämästä tehtiin summamuuttuja, joka voidaan nimetä **koronavarovaisuus-mittariksi**.

- Mittarin Cronbachin Alphan arvo oli 0,896, joten reliabiliteetti oli erittäin hyvä.
- Mittarin jakauma oli hieman vino suurempien arvojen suuntaan. Mediaani osui arvoon 6,1 ja keskiarvo oli 5,7.

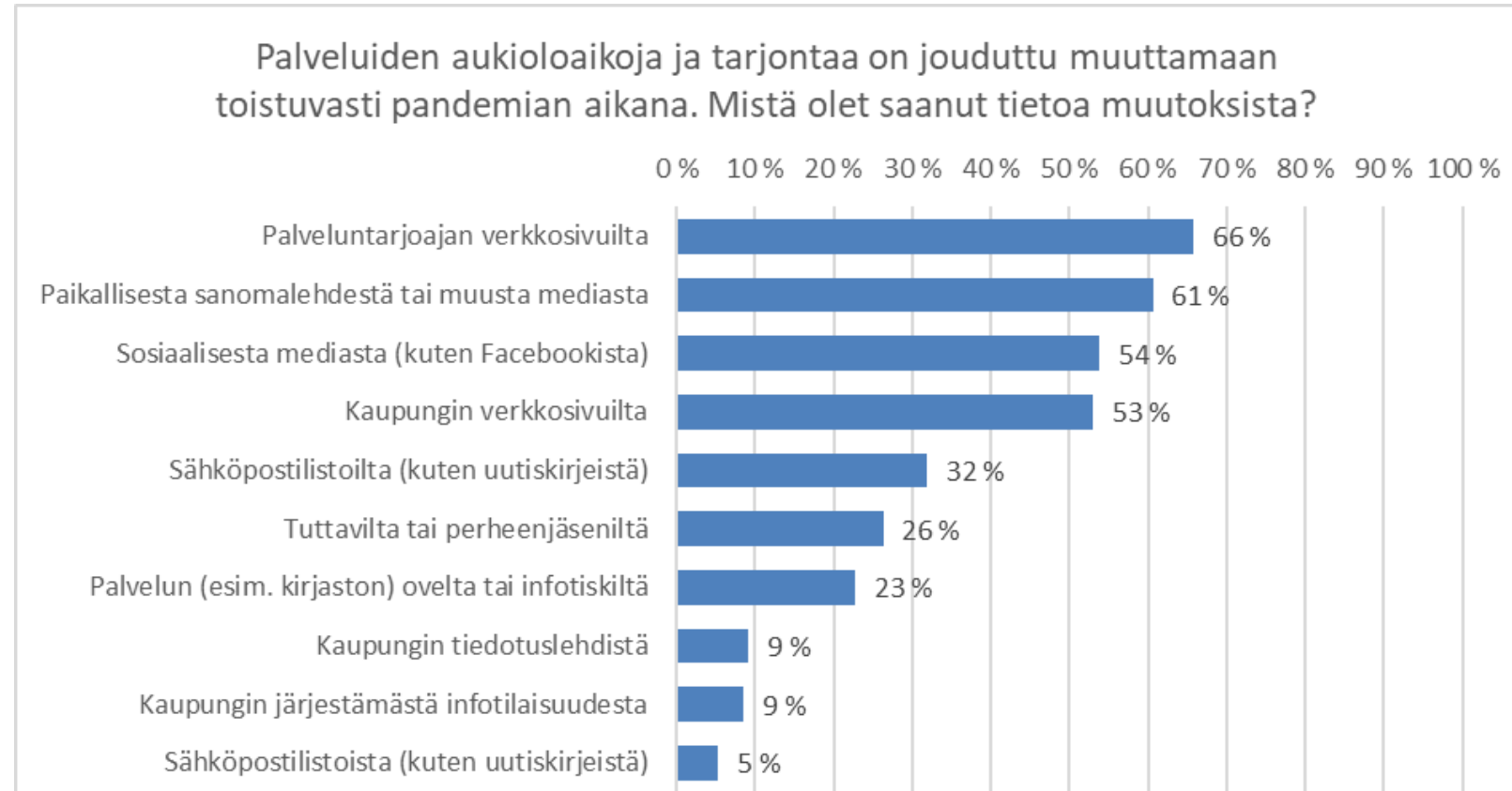

Koronavarovaiset

- Koronavarovaisuus-mittarilla saivat korkeampia arvoja naiset, iäkkäämmät, lapsettomat taloudet ja koronan riskiryhmiin kuuluvat.
- Koulutustasolla oli heikkoa selitysvoimaa: keskiasteen suorittaneet saivat pienemmän arvon kuin alimman ja ylemmän korkea-asteen tutkinnon suorittaneet.

Mistä oli saatu tietoa palvelujen toiminnasta pandemian aikana?

- Palvelujen muutoksista pandemian aikana oli saatu tavallisimmin palveluntarjoajan verkkosivuilta, sanomalehdistä, sosiaalisesta mediasta ja kaupungin verkkosivuilta.

Kirjastot

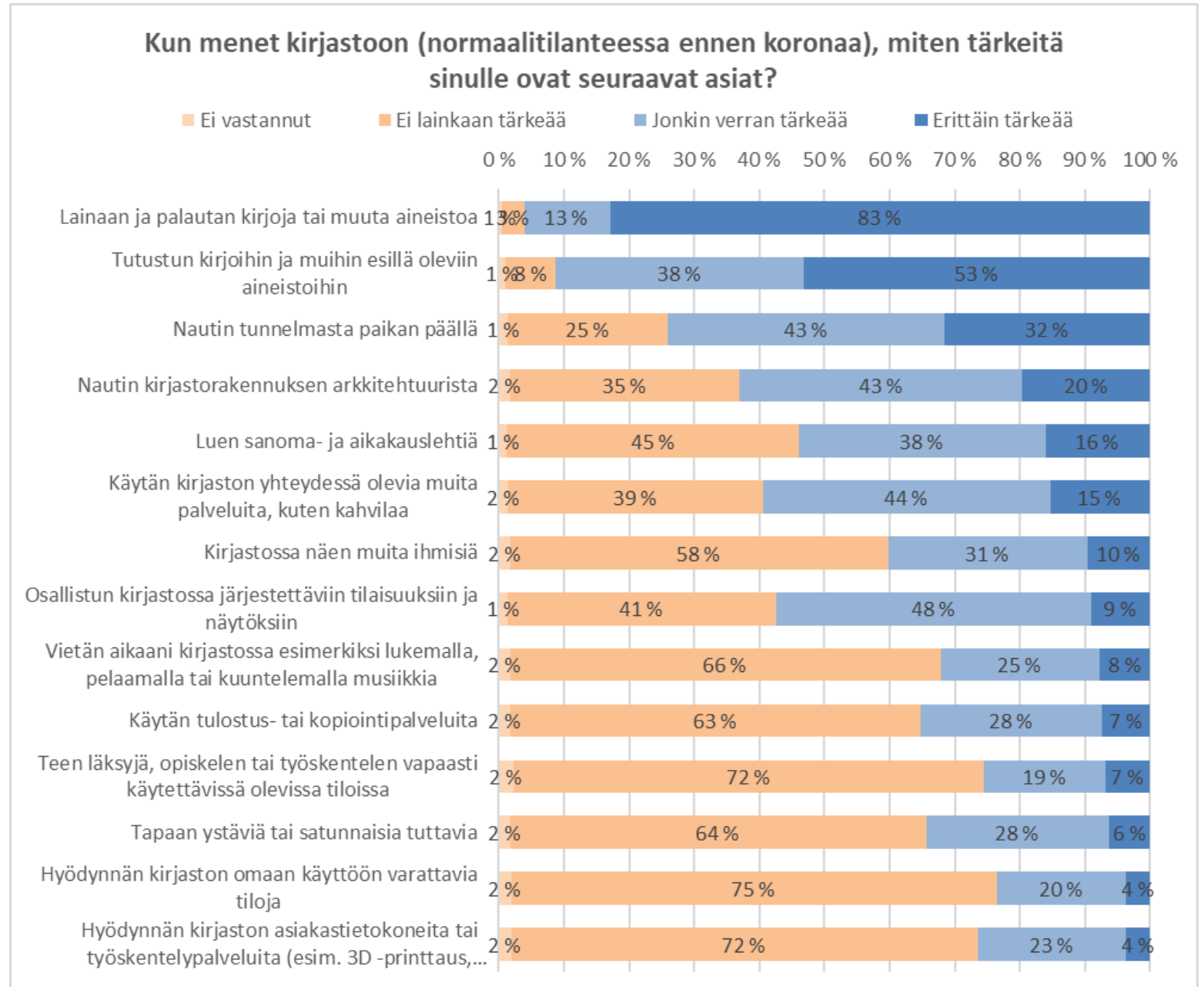
Kirjastokäyttäjien kokemukset

Kyselytutkimuksen tulokset

Kirjaston käyttötapoja

- Perinteinen kirjojen etsiminen ja lainaaminen oli selvästi tärkein syy kirjaston käytölle.
- Myös tunnelmasta nauttiminen oli yleistä.
- Runsaalla puolella syynä oli lehtien lukeminen.
- Joka kolmas käy kirjastossa nähdäkseen muita ihmisiä.

Aineiston varaaminen etukäteisen netissä

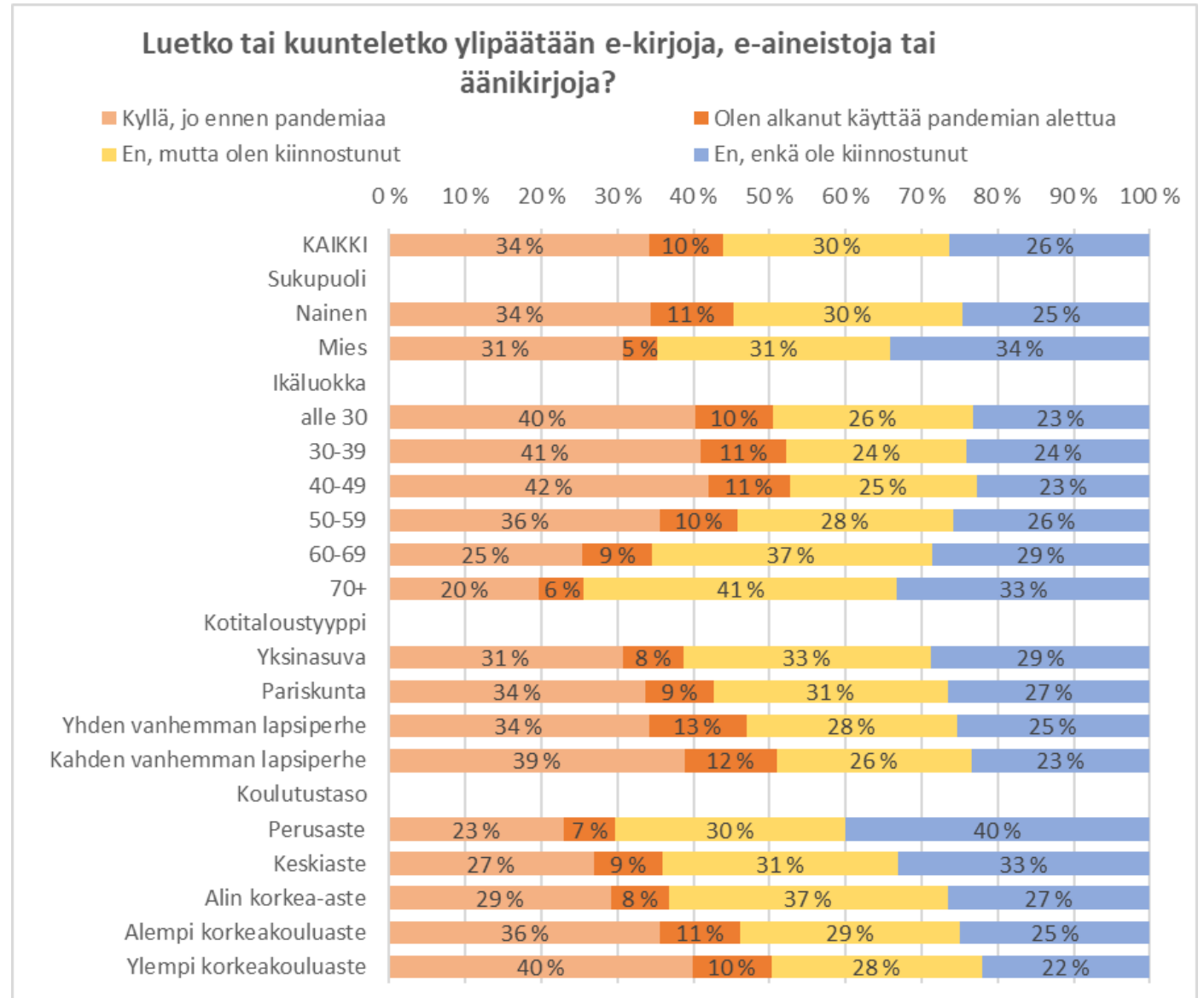
- Selvä enemmistö kirjaston käyttäjistä (76 %) varaa kirjoja verkon kautta. Tämä oli hieman lisääntynyt pandemian aikana.

Varaatko kirjoja tai muuta aineistoa kirjaston verkkosivujen tai sovelluksen kautta?

Olen varannut jo ennen pandemiaa	71 %
Olen alkanut varata pandemian alettua	5 %
En käytä, mutta olen kiinnostunut käyttämisestä	12 %
En käytä verkko- tai sovellusvarausta, enkä ole kiinnostunut sen käyttämisestä	12 %
Yhteensä	100 %

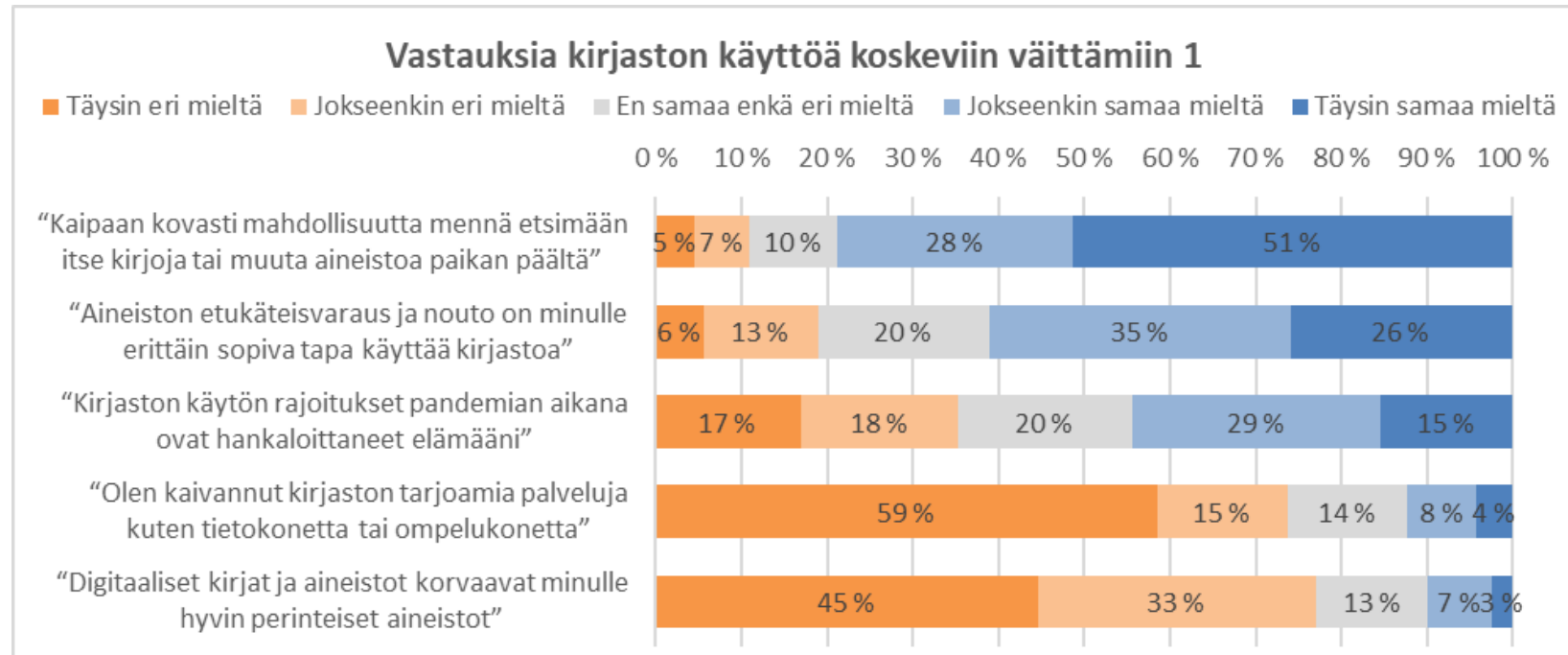
E-kirjat ja äänikirjat

- E-kirjoja tai äänikirjoja käytti 44 % vastaajista. Heistä noin joka viides oli aloittanut pandemia-aikana. Muistakin vastaajista yli puolet oli kiinnostunut niistä.
- Vain 10 % katsoi, että ”Digitaaliset kirjat ja aineistot korvaavat minulle hyvin perinteiset aineistot”.
- Yleisimmin niitä harrastivat nuoremmat ikäluokat, korkeakoulutetut, lapsiperheet ja naiset.
- Iäkkäät vastaajat harrastivat niitä harvoin, mutta olivat yleisimmin kiinnostuneita niistä.

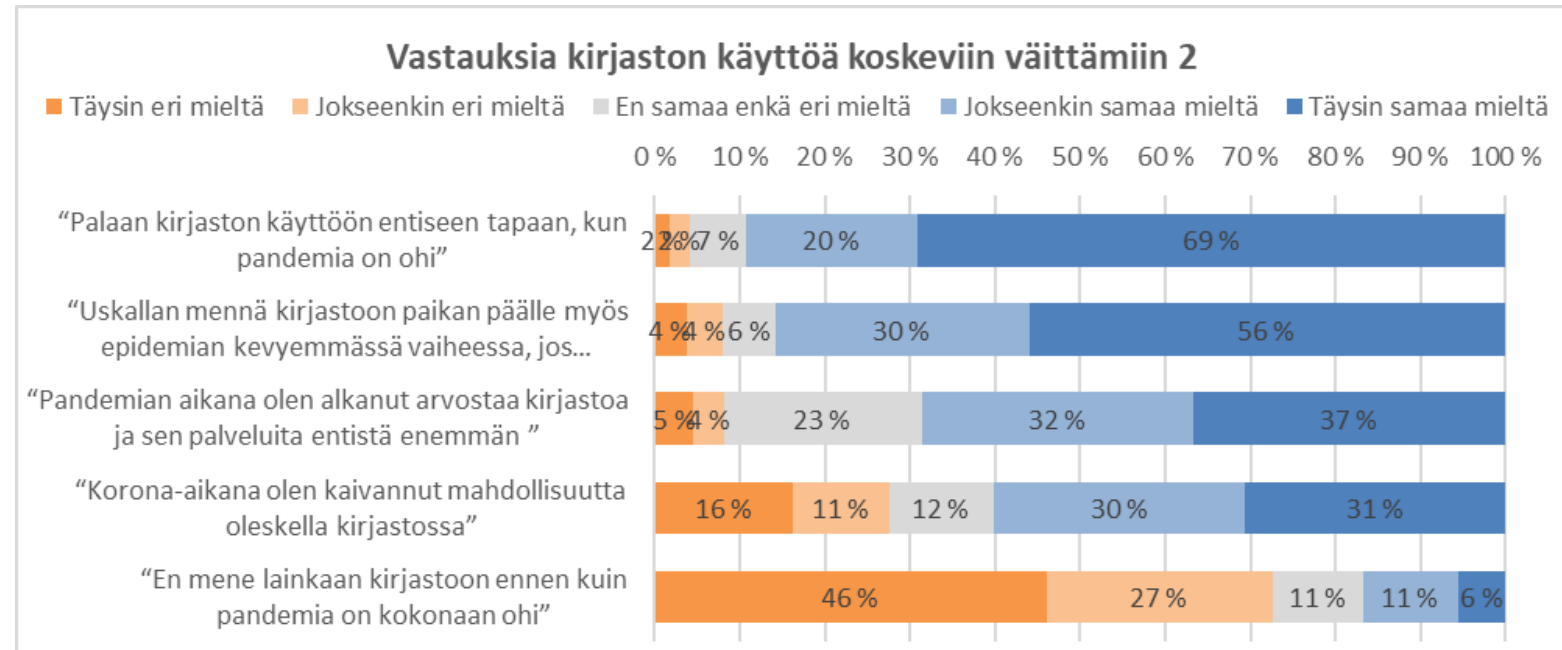

Kirjastoon halutaan päästä paikan päälle

- Perinteinen kirjaston käyttötapa oli vastaajien suosikki: noin 80 % kaipasi mahdollisuutta mennä itse etsimään kirjoja. Vain 10 %:lle digitaaliset kirjat korvasivat täysin perinteiset kirjat.
- Aineiston etukäteisvaraaminen ja nouto sai kannatusta: 60 %:lle se oli erittäin sopiva käyttötapa.
- Yli 40 %:n elämää olivat kirjaston käytön rajoitukset hankaloittaneet, kun taas 35 % vastasi tähän kieltävästi.

Kirjastoon kaivattiin jo takaisin

- Lähes kaikki ilmoittivat palaavansa kirjaston käyttöön entiseen tapaan pandemian jälkeen.
- Suuri enemmistö katsoi myös, että uskaltaisi mennä kirjastoon paikan päälle jo epidemian kevyemmässä vaiheessa, jos ihmisillä siellä on maskit ja turvaetäisyyksistä huolehditaan.
- Vain harva aikoi mennä kirjastoon vasta sitten, kun pandemia on kokonaan ohi.
- Noin kaksi kolmesta oli alkanut arvostaa kirjastoa entistä enemmän pandemian aikana.
- 60 % oli kaivannut korona-aikana mahdollisuutta oleskella kirjastossa.

Kirjaston tärkeys -mittari

- Seuraavat neljä kirjaston merkitystä vastaajan elämässä kuvastavat väittämät korreloivat vahvasti keskenään:
 - “Kaipaen kovasti mahdollisuutta mennä etsimään itse kirjoja tai muuta aineistoa paikan päältä”*
 - “Kirjaston käytön rajoitukset pandemian aikana ovat hankaloittaneet elämäni”*
 - “Korona-aikana olen kaivannut mahdollisuutta oleskella kirjastossa”*
 - “Pandemian aikana olen alkanut arvostaa kirjastoa ja sen palveluita entistä enemmän”.*
- Näistä osioista muodostettiin summamuuttuja, joka voidaan nimetä *kirjaston tärkeys* -mittariksi. Mittari skaalattiin vaihtelevaan välillä 1–10.*

*Kaikki aineiston väittämistä muodostetut mittarit tehtiin seuraavalla tavalla. Vastausvaihtoehdot oli koodattu arvoilla 1–5: 1=täysin eri mieltä---5=täysin samaa mieltä. Väittämäosioiden vastausten arvot summattiin aluksi yhteen kunkin vastaajan kohdalla. Tämän jälkeen summamuuttuja skaalattiin uudelleen vaihtelevaan välillä 0–10. Jos vastasi jokaiseen väittämä-osioon ”täysin samaa mieltä”, sai summamuuttujalla arvon 10. Jos vastasi jokaiseen osioon ”täysin eri mieltä” sai arvon 0.

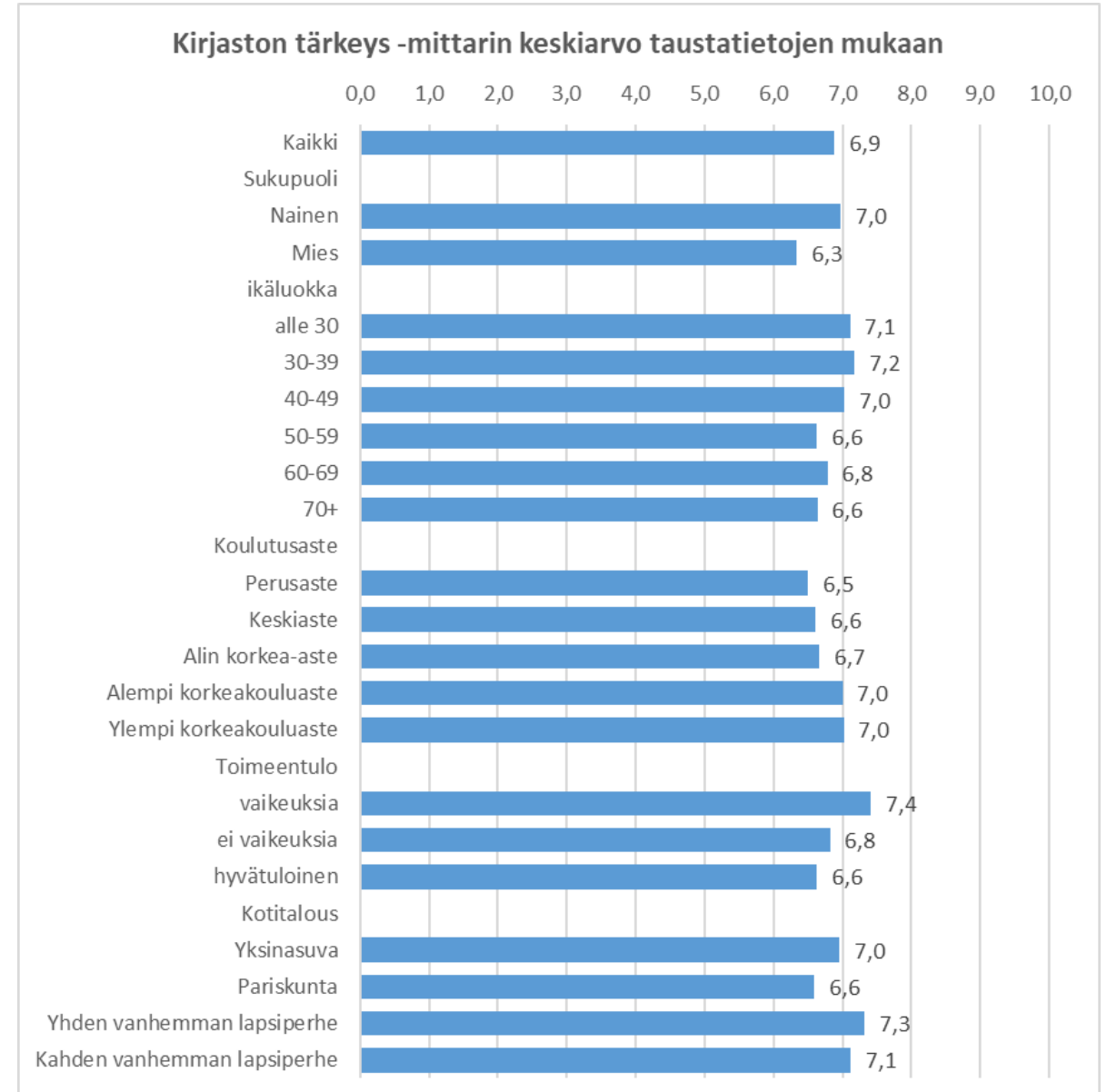
Kirjaston tärkeys -mittari

- Yhdistetyn mittarin reliabiliteettia eli luotettavuutta voidaan mitata *Cronbachin Alpha* -tunnus-luvulla. Sen arvo Kirjaston tärkeys -mittarilla oli 0,771, mikä merkitsee hyvää reliabiliteettia.
- Mittarin arvot kasautuivat jossain määrin suurten arvojen päähän. Sekä keskiarvo että mediaani saivat arvon 6,9.

Kirjaston tärkeys -mittari

- Kirjaston tärkeys-mittarilla saivat suurempia arvoja toimeentulovaikeuksia kokevat, yksinhuoltajat, nuoret ikäluokat, korkeakoulutetut ja naiset.
- Toisin sanoen nämä käyttäjät kokivat kirjaston käytön kaikkein tärkeimmäksi.

Palvelujen kehittäminen

- 60% toivoi, että kirjastot tarjoavat etäasioinnin tukea.
- Yli puolet toivoi, että toinen henkilö voi asioida kirjastossa hänen puolestaan.
- Alle viidennes oli kiinnostunut maksullisesta kirjojen ja aineistojen kotiin-kuljetuspalvelusta.

Kirjastojen palvelutoiveita taustatietojen mukaan

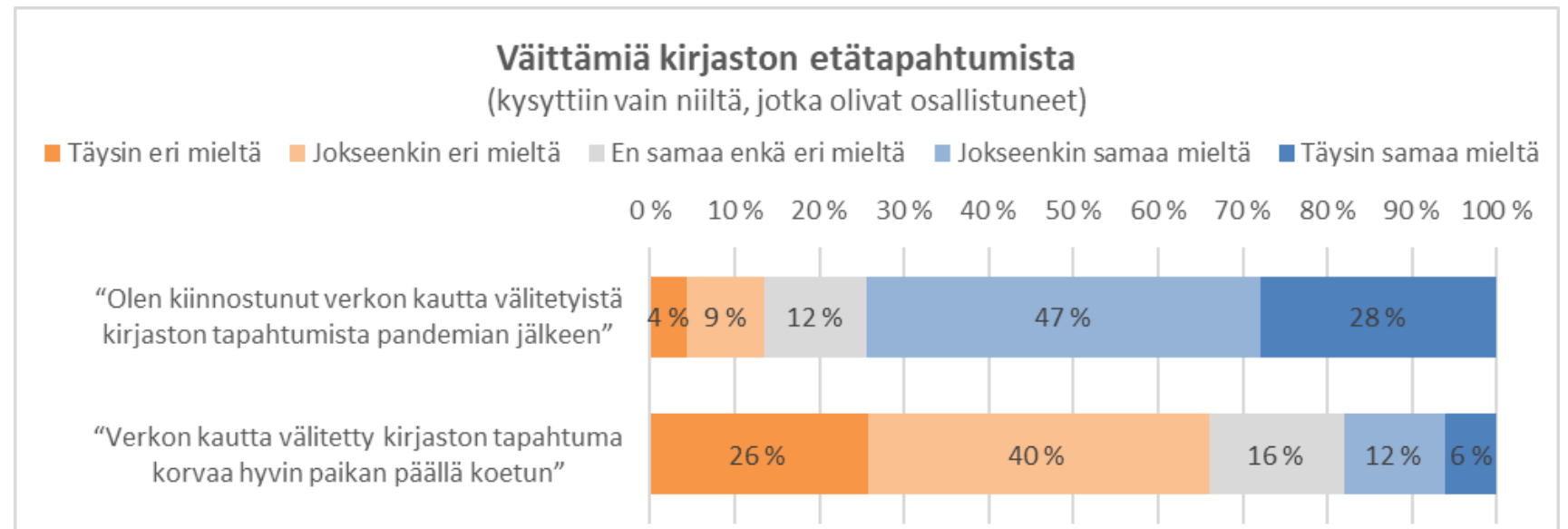
- ***Koulunkäynnin ja opiskelujen tukipalveluita*** kirjastoissa kaipasivat muita yleisemmin alle 30-vuotiaat vastaajat (34 % täysin tai jokseenkin samaa mieltä) ja toimeentulovaikeuksissa olevat (37 % täysin tai jokseenkin samaa mieltä).
- Myös **yksityisten tilojen varausmahdollisuuksia** kaipasivat useimmin alle 30-vuotiaat (44 %) sekä toimeentulovaikeuksia kokevat (38 %).
- ***“Haen kirjastosta ennen kaikkea lohtua ja inspiraatioita”*** vastasivat useimmin toimeentulovaikeuksissa olevat (38 %) ja nuoret, alle 30-vuotiaat (35 %). Kaikista vastaajista 27 % vastasi tähän myöntävästi.

Etätapahtumat

- Vastaajista 10 % oli osallistunut kirjastojen etätapahtumiin.
- Heistä suuri enemmistö oli kiinnostunut niistä myös pandemian jälkeen.
- Niistäkin, jotka eivät olleet osallistuneet, joka toinen oli kiinnostunut.

Kirjaston järjestämiin etätapahtumiin osallistuminen ja kiinnostus niihin %

Olen osallistunut tapahtuman seuraajana	9,2
Olen osallistunut aktiivisesti, vuorovaikutuksessa muiden osallistujien tai esiintyjien kanssa	1,2
En ole osallistunut, mutta olen kiinnostunut	46,2
En ole osallistunut, enkä ole kiinnostunut	43,4
Yhteensä	100,0

Kirjastopalvelun kehittäminen yhdessä kirjastoammattilaisten kanssa

Työpajojen tulokset

Työpaja 1: ”Miten pandemia muutti kirjastopalveluita?”

Ensimmäisessä työpajassa kerättiin ja vertailtiin kirjastoammattilaisten havaintoja muuttuneista palveluista sekä käyttäjäkyselyn tuloksista.

Miten pandemia muutti kirjastopalveluita?

Muuttuvat työskentelytavat

Syntyi uudenlainen tapa työskennellä, enemmän yhdessä ja tiiminä

Monikanavainen asiakaspalvelu ja digineuvonta lisääntyi

Monikanavainen asiakaspalvelu ja digineuvonta chatissa, facebook-keskusteluissa ja -pikaviesteillä, puhelimitse, sähköpostitse, etäyhteydellä ja videoneuvottelun välityksellä. Somen käyttö tehostui.

Kannustaminen itsepalveluun

Kannustamme asiakkaita käyttämään tietokoneita, tulostinta ja monitoimilaitteita itsenäisemmin siinä missä aiemmin lähdimme turhankin herkästi opastamaan ja tekemään asioita asiakkaiden puolesta. Tällä uudella tavalla asiakkaat myös toivon mukaan oppivat käyttämään tarvitsemiaan laitteita.

Myös perustyö jatkuu pandemia-aikana

On hyvä huomata, että kirjastoissa jatkuvat myös sulkuaikana kirjaston perustyöt kuten asiakaspalvelu etäkanavissa, e-aineiston (ja fyysisen) hankinta sekä tiedotus ja vuorovaikutus sosiaalisessa mediassa ja verkkokirjastoissa.

Rohkeus kokeiluihin lyhyelläkin varoitus- ja suunnitteluajalla, on lisääntynyt

Palvelujen parantamista lisääntyneen sisätyöajan turvin

Lisääntynyt sisätyöaika on parantanut (tulevia) palveluita. On saatu edistettyä paljon asioita, jotka näkyvät asiakkaalle joko kokonaan uusina tai parempina palveluina, ja joiden tekemisessä olisi mennyt useita vuosia normaaliaikataululla.

Miten pandemia muutti kirjastopalveluita?

Muuttuvat työskentelytavat

Etäkokoukset ja –koulutukset

Matka-aikaa säästyy, kun ei tarvitse matkustaa jatkuvasti toimipisteestä toiseen vain kokousten vuoksi. Mahdollistaa useampien osallistumisen erityisesti koulutuksiin. Voi käydä ennakkoluulottomammin kurkkaamaan webinaarissa, olisiko oudompikin aihe itselle mielenkiintoinen/hyödyllinen.

Av-ammattilaisten rekrytointi kirjastoon

Jo aiemmin havaittu tarve sai lisää akuutin tarpeen potkua pandemia-ajan etä tapahtumista

Kirjastoammattilaisten asiakaspalveluosaamisen hyödyntäminen sotessa

Useissa kunnissa Suomessa ja maailmalla kirjasto on osallistunut ikäihmisten soittorinkeihin, koululaisten ruoka-avun järjestämiseen ja kuljettamiseen, karanteenipäätösten käsittelyyn, rokotusohjaukseen jne.

Poolityöskentely tuonut uusia valmiuksia asiakaspalveluun, nuorten kohtaamiseen ja avannut näkymiä työelämään laajemmin

Miten pandemia muutti kirjastopalveluita?

Muuttuvat käyttäjät & käyttäytyminen

Käyttäytyminen

Kolme käyttäjätyyppiä: tulevaisuudessa ehkä kolmen tyyppisiä asiakkaita: ei-käyttäjät, seka-käyttäjät ja fyysisen aineiston käyttäjät. Kuinka huomioida kaikkia kolmea käyttäjätyyppiä? Löytyykö kyselyaineistosta keitä "digipuristit" mahdollisesti ovat? Ehkäpä nuoria?

Heavy-userit

Heavy-usereista (keski-ikäiset hyvätuloiset naiset), jotka mahdollisesti hoitavat myös koko muun perheen ja suvun kirjojen lainaamisen, saadaan kyselyn ansiosta paljon uutta tietoa. Tärkeää välillä kuunnella nimenomaisesti tätä ryhmää. Toisaalta samaan aikaan heikompiosaisen ryhmä jäi kyselyssä näkymättömiin. Muiden kuin suomenkielisten ryhmien näkökulma jäi nyt kuulematta.

Ei-käyttäjät ja ei-lainajat

Kirjaston ei-käyttäjien ja ei-lainajien erittely: keitä he ovat ja mitä he toivovat ja kaipaavat (esim. Tiloissa oleskelu, lehtien luku, kahvilassa asioiminen)? Tästä käyttäjäryhmästä kirjastoilla ei ole itsellään tietoa.

Muut käyttäjät

Muut kuin "varaa&nouda" -käyttäjät: kysely painottuu "varaa&nouda" -tyyppiseen palveluun ja "kirjalliseen" kirjastoon, mutta muut perinteiset kirjaston käyttäjät (esim. Leikkivät lapset ja hengailevat nuoret, tietokoneiden ja tulostimien käyttäjät) eivät näy kyselytuloksissa. Heidän tarpeisiinsa ei pandemian aikana pystytty vastaamaan. Mitä mieltä he olivat, mitä jäivät kaipaamaan ja millainen vaikutus pandemialla oli heihin?

Miten pandemia muutti kirjastopalveluita?

Muuttuvat palvelut

TUKIPALVELUT

Tukipalveluiden tärkeys:

Tukipalveluita ei varmaankaan osata kysyä yhtä paljon, kuin niille olisi tarvetta. Tukipalveluita olisi kuitenkin tärkeää pohtia ja kehittää tehokkaasti.

Etätukea on tarjottu kysyntää enemmän.

Henkilökohtaisen elämän tukeminen yllättävänkin suuressa määrin osana kirjaston palveluita

VERKKOTUKI

Verkkotietopalvelu:

Vastaa lasten, nuorten ja aikuisten tiedonhaun pulmiin sekä kirjaston palveluita koskeviin kysymyksiin chatissa, sähköpostilla tai videoneuvottelussa.

Etäasioinnin tuen ja neuvonnan sekä digipalveluiden neuvonnan tarve on olemassa.

Miten pandemia muutti kirjastopalveluita?

Muuttuvat palvelut

KOULUJEN JA PÄIVÄKOTIEN TUKIPALVELUT

Etäopetusmateriaaleja kouluihin ja koteihin:

Kirjastot ovat koonneet vapaasti hyödynnettäviä etäopetusmateriaaleja: kirjavinkkilistoja, työpajamateriaaleja, podcasteja, Seppo.io-pelejä kirjallisuuden genreistä, luovasta kirjoittamisesta ja mediataidoista.

Etäpalvelut päiväkodeille ja kouluille:

Etäsatuhetket, etävinkkaukset, mainostyöpajat Teamsin kautta.

Etäopetus koulu yhteistyössä:

Koulu voi kutsua kirjastolaisen vierailemaan etätunnilla ja auttamaan kirjavinkkien, lukupiirisuosittelujen ja tiedonhaun haasteiden kanssa.

Esim. Espoossa alakoululaisille on tarjolla mm. paketit “Jännitystä ja toimintaa” ja “Sankareita ja kaverikiemuroita”; yläkoululaisille vastamainostyöpaja, someviidakon selviytymisopas ja pelikäsikirjoittamista.

Koulunkäynnin ja opiskelun tukipalvelut ja kiinnostus niitä kohtaan nähtävissä kyselyssä.

Miten pandemia muutti kirjastopalveluita?

Muuttuvat palvelut

MUUT PALVELUT

Tietokone- ja tulostuspalvelut:

Tietokone- ja tulostuspalvelut jäivät kyselyssä vähälle huomiolle (vinoutuneen vastaajaryhmän vuoksi). Miten ainakin nämä palvelut olisi mahdollista saada asiakkaiden käyttöön pandemian aikaanakin?

Kotiinkuljetuspalvelu:

Noin 40% kirjaston omaan kyselytutkimukseen (2019) vastanneista olisi valmiita maksamaan kirjojen kotiinkuljetuspalvelusta. Tämänkin perusteella kirjastoissa olisi varaa käytäntöjen päivittämiselle ja uudistamiselle.

Varaus-nouto-palvelumalli:

Asiakas voi hakea itsepalveluna varaamansa fyysisen teoksen erillisestä noutoja varten perustetusta pisteestä (ei pääsyä kokoelma- tai oleskelutiloihin).

POIKKEUSAJAN TEKIJÄNOIKEUSSOPIMUS

Sanasto ja Kopiosto sopivat kirjastojen kanssa poikkeusajan tekijänoikeusluvan, jolla koko maan kirjastot voivat tuottaa verkkolukutuokioita Kirjastokaistalle ja Helsinki-kanavalle.

Miten pandemia
muutti kirjastopalveluita?

Verkkokirjasto & striimaus

STRIIMIT

Striimatut tapahtumat

Kirjaston striimattujen tapahtumien suosio yllätti; suoria katsojia ei ollut hirvittävästi, mutta tallenteita katsottiin pääasiassa jälkikäteen. Esim. etäsatutunnit ovat myöhemmin nousseet erittäin suosituiksi; kerralla on saattanut olla kuuntelemassa lähes 100 ryhmää.

"KirjastoLive" eli striimatut tapahtumat ja palvelut

Kirjailijavieraita, lukupiirejä, satuhetkiä, nukketheateria YouTubessa

Kirjastopodcastit

Ääniä kirjastosta, Lohikäärmeradio, Lukupuhetta, Sielujen Apteekki, Kirjaveivi, Radio Rotunda ja Vartinvinkit, Kirjasto kotiin, Syvemmälle...

Yleisötapahtumien korvaaminen streameillä ja videotallenteilla somessa

Vuorovaikutteiset luennot, vinkkaukset, keikat, haastattelut, paneelikeskustelut, satutunnit, lukutuokiot, lukupiirit, kielikahvilat, koodauskerho, pelisessiot, standup-komiikka, lavarunous, taikurishow't, yhteislaulut ym. ikäihmisten virkistystapahtumat

ETÄTAPAHTUMAT OLISI HYVÄ KOOTA AINA SAMAN "LINKIN" TAAKSE, JOTTA KÄYTTÄJIEN OLISI HELPPO AINA LÖYTÄÄ NE

Miten pandemia
muutti kirjastopalveluita?

Verkkokirjasto & striimaus

E-MATERIAALIT

E-aineistojen lisähankinnat:

Aineistomäärärahojen joustava käyttö e-kirjojen, e-äänikirjojen, etäkäyttöisten e-lehtien, musiikin etäopiskelun tarjonnan lisäämiseen

Tilapäinen e-kirjastoasiakkuus

Tilapäinen e-kirjastokortti tai asiointitunnus e-aineistojen käyttöön (ilman henkilöllisyyden varmistamista tai kirjastokäyntiä).

Etäkäyttöiset e-lehtipalvelut

E-lehtipalveluihin on mahdollisuuksien mukaan hankittu etäkäyttösopimus (kallista, osassa suppea valikoima etäkäyttöön).

Ovatko e-aineistot toimineet sisäänheittotuotteina ei-käyttäjille?

Miten sekä kirjastojen että kaupallisten toimijoiden kehittyvät digipalvelut vaikuttavat toimialan tulevaisuuteen? Aäni- ja e-kirjojen potentiaali?

Miten pandemia
muutti kirjastopalveluita?

Verkkokirjasto & striimaus

KIRJASTON TARJOAMAT MUUT VERKKOMATERIAALIT

Kotisivujen koosteet helpottamaan asiakkaita tiedon ja verkkopalvelujen äärelle

- Käytä kirjastoa käymättä kirjastossa
- Digitukea, apua digipulmiin
- Kysy meiltä, verkkotietopalvelu
- Lasten kirjasto, Nuorten kirjasto
- Rentoudu kuuntelemalla
- E-aineistoja lapsille ja nuorille sekä tiedonhakuja verkossa
- Korona, luotettavan tiedon lähteillä

Itseopiskelumateriaalipaketit peruskouluun ja lukioon

Lukuvinkkivideoita, lukutuokioita YouTubeen, opasvideoita YouTubeen, esim. e-aineiston käyttämiseen

Sovelletut lukudiplomit

- Erityisesti koulu yhteistyössä ja perheille suunnatussa asiakastyössä käytettävien lukudiplomien digitaaliset ja sovelletut versiot: suoritus e-aineistojen avulla ja tekemällä mediatehtäviä. PIKlissä perhelukudiplomisovellus.

Suoratoistosisältöjen vinkkaus

- Esim. Spotifyn, Yle Areenan, Naxoksen, Kirjastokinon ja Viddlan musiikin, elokuvien ja sarjojen vinkkaus

Miten pandemia muutti kirjastopalveluita?

Muuttuvat tilat

Yhteiskäyttöisten isojen työhuoneiden käyttökelpoisuus on alkanut mietityttää tartuntavaaran vuoksi, mutta myös etäkokousten vaatimusten vuoksi.

Etälähetysstudiot ja –kanavat

Kirjaston tai kunnan muissa tiloissa (ammattimaiset) studiot ja liikkuvat kuvauskalustot striimaukseen ja tallenteiden tuotantoon. Jakelu kunnan oman "virallisen" kanavan kautta (Helsinki-kanava, Tampereen Etänä vapaalla, KurikkaLive)

Varaus-nouto-palvelumalli

Asiakas voi hakea itsepalveluna varaamansa fyysisen teoksen erillisestä noutoja varten perustetusta pisteestä (ei pääsyä kokoelma- tai oleskelutiloihin).

Palautusluukut käytössä

Kirjastoissa on otettu käyttöön kaikki mahdolliset palautusluukut, jotta asiakas voi itse valita, milloin käy palauttamassa lainojaan ja käykö kirjastossa sisällä vai valitseeko luukun ulkona.

Miten pandemia muutti kirjastopalveluita?

Muuttuvat tilat

TILAT JA TILOJEN ARKKITEHTUURIN MERKITYKSELLISYYS

Oleskelutilojen merkitys

- Yhteisten oleskelutilojen merkityksen korostuminen.
- Toiveet varattavista rauhallisista oleskelutikoista, joissa esim. opiskella (vrt. perinteinen opiskelutila).

Kohtaamispaikka vs. etäily

- Miten etä- ja digipalveluiden lisääntyminen vaikuttaa asiakkaiden käyttäytymiseen ja tilojen käyttöön tulevaisuudessa?
- Kirjasto kohtaamispaikkana ja lohdun ja inspiraation tilana korostui; miten tämä huomio suhteutuu etäpalveluihin ja digitalisoitumiseen?

TILOJEN MERKITYS YLEISESTI ON SUURI

Miten pandemia muutti kirjastopalveluita?

Turvallisuus

KIRJASTON TILAT

Kuulutukset kirjastoissa yleisistä turvallisuusohjeista:

- Saadaan toteutettua kaikkiin kirjastoihin, joissa kuulutusjärjestelmä.
- Kuulutuksen sisältöä voidaan tarvittaessa muokata vastaamaan tilannetta.

Pisarasuojatut asiakaspalvelupisteet kirjastoissa ja kirjastoautoissa.

Käytettävien laitteiden puhdistus tietyin väliajoin henkilökunnan toimesta.

Kirjaston kotipalvelua toteutetaan hygieniaohteet huomioiden

Keväällä ja kesällä 2020 kotipalvelu oli pandemian vuoksi tauolla ja sen tarve huomattiin; konsepti muokattiin niin, että palvelu voidaan toteuttaa poikkeusaikanakin.

Miten pandemia muutti kirjastopalveluita?

Uudelleen koettu merkitys & arvostus

KIRJASTON MERKITYS JA ARVOSTUS

Tutkimus antaa vahvistusta kirjastohenkilökunnan "mutu-tuntumalle":
Kirjastojen arvostuksen nousu on havaittu.

Kirjastojen arvon säilyminen erityisen tärkeää vallitsevassa
maailmantilanteessa

Tilat ja tilojen arkkitehtuurin merkityksellisyys

Yhteisten oleskelutilojen merkityksen korostuminen

- Toiveet varattavista rauhallisista oleskelutikoista, joissa esim. opiskella (vrt. perinteinen opiskelutila).

Työpaja 2: Kirjaston käyttäjät pandemian jälkeen

Tutkijat loivat käyttäjäpersoonat etukäteen, haastattelujen sekä kyselytutkimuksen tulosten perusteella. Työpajassa pureuduttiin käyttäjäpersoonien tilanteeseen ja kirjastojen käytön tarpeisiin pandemian jälkeen.

Kirjastojen käyttäjäpersoonat

Johanna

- Ikä: 43v.
- Nainen
- Korkeakoulutettu
- Hyvin toimeentuleva
- Kahden lapsen äiti
- Toinen lapsista kuuluu riskiryhmään

Amid

- Ikä: 27v.
- Mies
- Maahanmuuttaja, jonka perhe asuu ulkomailla
- Asunut Suomessa 3 vuotta ja hallitsee suomen kielen alkeet

Lenni

- Ikä: 17v.
- Lukiolainen
- Diginatiivi
- Asuu vanhempiensa kanssa
- Harrastukset lauta- ja konsolipelit sekä saksofonin soitto

Seppo

- Ikä: 74v.
- Mies
- Eläkeläinen
- Riskiryhmäläinen
- Lehtisalien vakiovieras

Nora

- Ikä: 35v.
- Nainen
- IT-alan työntekijä, visual designer
- Kansainvälinen elämäntapa
- Teknologia-orientoitunut

Johanna - ”peruskäyttäjä”

- Perheellinen 6 ja 10 vuotiaiden lasten äiti. Toinen lapsista kuuluu riskiryhmään, joten koko perheelle on ollut tärkeää toimia pandemia aikana vastuullisesti ja viranomaismääräyksiä noudattaen
- Nauttii erityisesti fyysisten kirjojen lukemisesta ja koittaa saada myös lapsensa innostumaan lukuharrastuksesta
- Ennen pandemiaa kuukausittainen vierailu lasten kanssa kirjastossa oli tärkeä tapahtuma koko perheelle, mutta pandemian aikana se ei ole ollut mahdollista
- Valmis vierailemaan fyysisessä kirjastossa jo ennen pandemian loppumista, jos voi olla varma, että asiakkaiden terveysturvallisuus on huomioitu korkealla tasolla
- Jo ennen pandemiaa kiireisestä elämäntilanteestaan johtuen haasteena on ollut kirjaston fyysisten palveluiden hyödyntäminen kirjaston aukioloaikojen puitteissa. Pandemian aikana on ollut hyvin kiinnostunut käyttämään kirjaston etäpalveluita, mutta on epävarma omista digitaidoistaan

ikä: 43v.

nainen

korkeakoulutettu

hyvin toimeentuleva

kirjaston käyttäjänä:

FYYSINEN ● ●

SOSIAALINEN ●

DIGITAALINEN ● ●

Johannan kirjastovierailu

- Työpäivän jälkeen Johanna saapuu kuukausittaiselle vierailulleen kaupungin pääkirjastoon lastensa kanssa. Kiireettömät kirjastokäynnit lasten kanssa sijoittuvat yleensä alkuiltaan. Omat kirjastotarpeensa Johanna täyttää yleensä kansallista e-kirjastoa ja asuinalueensa omatoimikirjastoa hyödyntäen ja hän on myös kova lukemaan kaupallisia e-kirjoja ja kuuntelemaan äänikirjapalveluita. Lastensa kanssa Johanna kuitenkin nauttii perinteisen kirjaston tunnelmasta ja haluaa tutustuttaa lapsensa sitä kautta kirjojen sekä kirjaston inspiroivaan maailmaan.
- Ensimmäisenä Johanna tarkistaa kirjastolaisten toimesta räätälöidyt lainauspaketit. Varsinkin lasten kirjallisuuspaketit kiinnostavat häntä. Omat kirjansa hän varaa yleensä jo etukäteen ”varaa & nouda”-palvelun avulla ja käy myös nyt noutamassa yhden pääkirjastoon tekemänsä varauksen.
- Johanna saattelee lapsensa sanataide-kerhoon, jonka ohjaajalta hän saa samalla kuulla ensi kuussa verkossa järjestettävästä etäkirjailijavierailusta ja mahdollisuuden kysyä myös muista kirjaston palveluista.
- Johanna siirtyy kirjaston analogia-osastolle, jossa hän viettää hetken nauttien paperilehden lukemisesta rauhallisessa ympäristössä. Samalla hän sattumalta tapaa ystävänsä virtuaalisesta lukupiiristä, joka on myös kirjastovierailulla, ja he jäävät rupattelemaan hetkeksi.
- Sanataidekerhon loputtua Johanna testaa lastensa kanssa kirjaston oleskelutilan pelinurkan uutta lautapeliä. Tämän jälkeen perhe suuntaa kotiin.

Johannan kirjastovierailu

Amid - ”maahanmuuttaja”

- Ei omista omaa tietokonetta, mutta ennen pandemiaa käytti usein kirjaston tietokoneita pitääkseen yhteyttä ulkomailla asuviin perheenjäseniinsä
- Tarvitsee aika ajoin tietokonein varusteltua hiljaista tilaa työhaastatteluja varten. On usein myös yhteydessä Suomen maahanmuuttovirastoon ja Kelaan. Pandemian aikana kirjaston tietokoneen ja printterin äärelle pääseminen on tuottanut vaikeuksia
- Haluaisi löytää Suomesta itselleen mieluisaa työtä. Kiinnostunut räätälin ammatista ja pitää käsitöiden tekemisestä
- Ennen pandemiaa tapasi ystäviään fyysisesti kirjaston kahvilassa, minkä takia kirjasto muodostui tärkeäksi sosiaalisten kohtaamisten paikaksi. Haluaisi tavata digitaalisesti myös perhettään kahvilan tiloissa
- Opiskelee suomen kieltä ja osallistuu innokkaasti sekä livenä että verkossa järjestettäville kielikursseille toivoen kuitenkin samalla myös enemmän kohtaamisia omalla vähemmistöön kuuluvalla äidinkielellään

ikä: 27v.

mies

maahanmuuttaja, jonka perhe asuu ulkomailla
asunut suomessa 3 vuotta
ja hallitsee suomen kielen alkeet

kirjaston käyttäjänä:

FYYSINEN

SOSIAALINEN

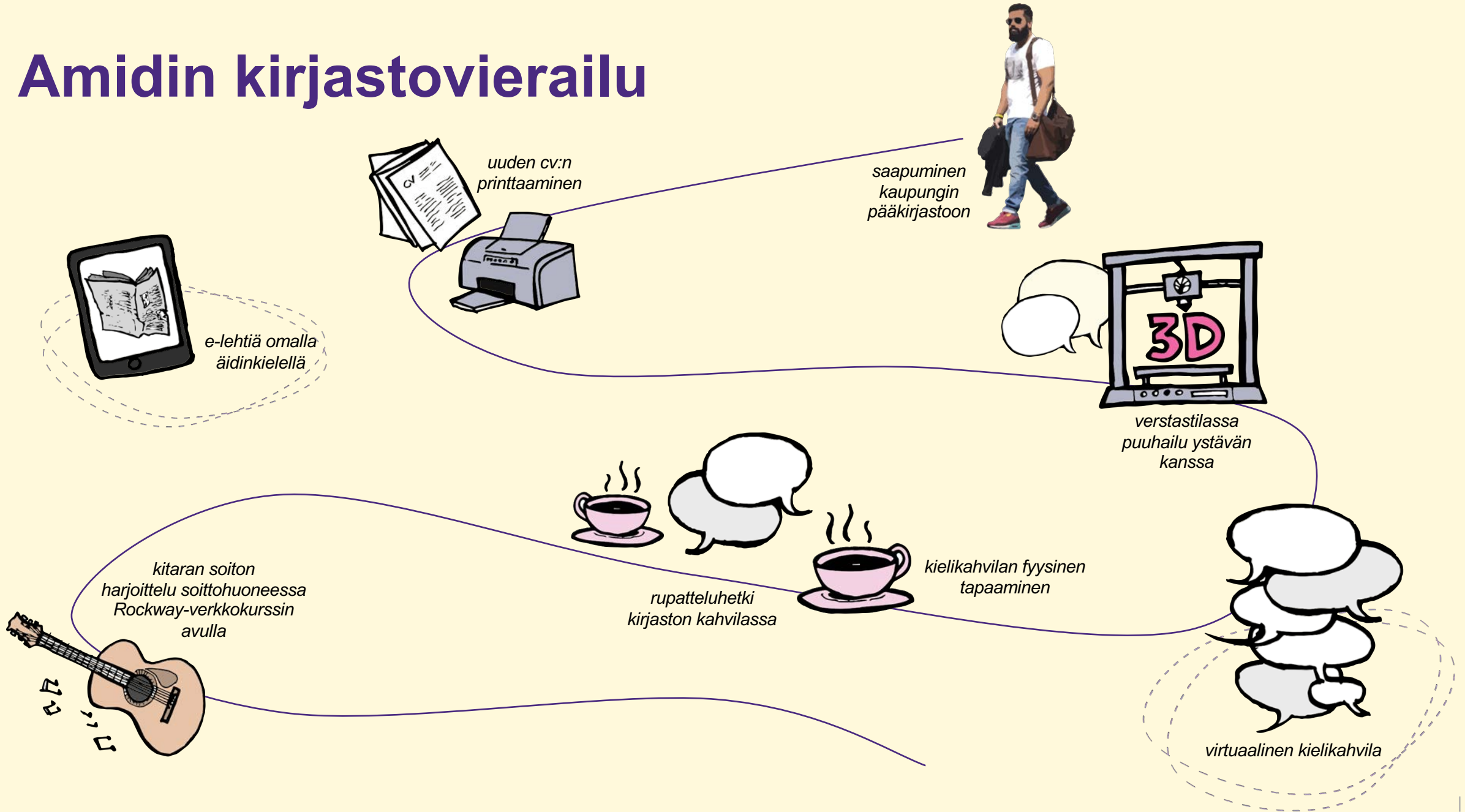
DIGITAALINEN

Amidin kirjastovierailu

- Ennen kaikkea fyysinen kirjasto on Amidille tärkeä vuorovaikutuksen paikka, jossa hän vierailee viikoittain ja mahdollisesti monta tuntia kerrallaan. Kirjaston digipalveluista Amid käyttää e-lehtipalvelua, jonka kautta hän pääsee lukemaan verkkolehtiä omalla äidinkielellään.
- Amid saapuu kirjastoon jo iltapäivällä ja astelee ensimmäisenä printtaamaan päivitetyn cv:nsä työhakemusta varten. Kirjaston skannaus ja printteripalvelut ovat Amidille tärkeitä, koska hänellä ei ole pääsyä laitteille muuta kautta. Myös kirjaston varattavat tietokoneet ja tabletit ovat olleet Amidilla kovassa käytössä.
- Seuraavaksi Amidilla on sovittuna tapaaminen uuden kantasuomalaisen ystävänsä kanssa kirjaston verstastilassa. Kirjaston varattavat verstastilat ja niistä löytyvät erilaiset koneet ovat mahdollistaneet Amidille rakkaan käsityöharrastuksen jatkamisen myös Suomeen muuton jälkeen. Samalla vanha harrastus on mahdollistanut Amidille sosiaalisen tilan, jota kautta hän on saanut uuden ystävän. Tapaamisessa kaverukset ideoivat vapaaehtoistyöhön perustuvan käsityökerhon perustamista, mitä kautta Amidilla on mahdollisuus muuttua itse aktiiviseksi toimijaksi kirjaston tiloissa.
- Iltapäivän kääntyessä iltaan Amid osallistuu viikoittaiseen kielikahvilaan, jonka tapaamisista hybridi-mallin mukaisesti puolet on päätetty järjestää kirjaston tiloissa ja puolet verkossa. Kielikahvila on Amidille keino oppia lisää suomenkieltä keskustellen vapaamuotoisesti muiden maahanmuuttajien kanssa sekä kerryttää sosiaalista pääomaa. Kielikahvilan jälkeen Amid jää vielä viettämään aikaa kirjaston kahvilaan muutaman muun kielikurssikaverin kanssa.
- Amid on myös aloittanut uuden musiikkiharrastuksen kirjaston tarjoaman Rockway-verkkopalvelun kautta. Tätä varten hän varaa satunnaisesti kirjaston soittohuoneen, jossa hän pääsee harjoittelemaan kirjaston kitaralla.

Amidin kirjastovierailu

Lenni - ”nuorisokäyttäjä”

- Asuu perheensä kanssa kerrostaloasunnossa ja omaa vaikeat perhesuhteet
- Ennen pandemiaa fyysinen kirjasto toimi sekä rauhallisena opiskelutilana että rentona ajanviettopaikkana sekä yksin että ystäviensä kanssa
- Koulunkäynnin haasteena on keskittymishäiriö, jonka takia tarvitsee ympärilleen häiriöttömän ympäristön opiskelutilanteita varten
- Vapaa-ajalla kiinnostunut sekä lauta- että konsolipelien pelaamisesta
- Musiikkiharrastuksena saksofonin soitto. Kerrostalossa soittaminen häiritsee liikaa naapureita
- Alun pelästymisen jälkeen on ollut lähinnä turhautunut pandemiatilanteeseen. Rajoitusten takia arki on hankaloitunut huomattavasti ja sosiaalinen ympäristö kutistunut olemattomaksi

ikä: 17v.

lukiolainen

diginatiivi

kirjaston käyttäjänä:

FYYSINEN ● ● ●

SOSIAALINEN ● ●

DIGITAALINEN ● ●

Lennin kirjastovierailu

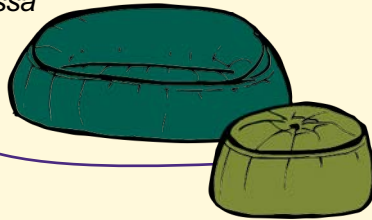
- Lennille kirjasto on ennen kaikkea kuin toinen olohuone; julkinen maksuton sisätila, jossa voi oleskella turvallisesti koulun jälkeen ja iltaisin. Koulun päätyttyä iltapäivällä Lenni saapuu kirjastoon ja hakeutuu heti miellyttävästi akustoituun oleskelunurkkaukseen, jossa hän kavereidensa kanssa syö eväänsä ja rupattelee kevyesti kuluneesta päivästä.
- Eväiden jälkeen Lenni tekee läksynsä yhdessä kavereiden kanssa vertaisoppien toinen toisiltaan. Kirjasto tarjoaa myös läksyhelppi-palvelua, mutta Lenni kokee olevansa siihen jo liian vanha. Koska Lenni unohti aamulla oman läppärinsä kotiin, hän lainaa kirjaston kannettavaa iltapäivän ajaksi samoin kuin vastamelukuulokkeita erityistä keskittymistä vaativien tehtävien ratkaisemiseen. Jos oleskelunurkkaus on täynnä Lenni saattaa mennä tekemään läksynsä myös hiljaisen työskentelyn työtiloihin.
- Koska Lenni ei pidä kirjojen lukemisesta, hän kysyy kirjaston henkilökunnalta apua vaihtoehtoisiiin tapoihin tutustua luetuksi annettuun teokseen ja lainaa katsomisoikeudet sekä kirjasta tehtyyn elokuvaan että äänikirjaan. Samalla hänelle vinkataan viikonloppuna järjestettävästä ympäristötapahtumasta, joka saattaisi kiinnostaa Lenniä.
- Iltapäivän päätteeksi Lenni on varannut kirjaston soittohuoneen ja studiotilan, jossa hän harjoittelee sekä saksofonin soittoa että nauhoittaa omaa soittoaan. Studiotilan mikserin avulla Lennin on mahdollista luoda itse aivan uudenlaista musiikkia yhdistelemällä eri musiikkityylejä.
- Kirjaston digipalveluista elokuvien ja äänikirjojen lisäksi Lenni tykkää seurata kirjaston insta-liveä, jossa myös nuorille on oma osionsa. Lenni osallistuu satunnaisesti myös kirjaston striimaamiin videopeli-iltoihin.

Lennin kirjastovierailu

saapuminen kaupungin
pääkirjastoon koulun
jälkeen

eväshetki
oleskelutilassa

& läksyjien tekoa vertaisoppimalla
ystävien kanssa

elokuvat

äänikirjat

kirjastolaisten
vaihtoehtoiset vinkit
kirjan lukemiseen

osallistava
insta-live

soittuhuoneessa
saksofonin treenausta ja
studio-laitteilla soittamista

strimattu
videopeli-ilta

Seppo - ”seniorikäyttäjä”

- Ennen pandemiaa oli lähinnä digivastainen ja teknologiavarautunut, mutta pandemian pitkittyessä on hitaasti muuttanut mieltä ja on valmis opettelemaan myös kirjaston digipalveluiden hyödyntämistä
- Ennen pandemiaa vietti iltapäivänsä yleensä kirjastoissa ja oli varsinkin lehtisalien vakiovieras. Piti usein myös kirjaston tapahtumista ja niihin osallistuminen oli mieluisaa ajanvietettä
- Ikänsä puolesta kuuluu koronapandemian riskiryhmään, minkä takia pelkää paljon koronatartuntaa. Käyttääkseen kirjaston fyysisiä palveluita tai edes vierailukseen nopeasti kirjaston tiloissa tarvitsee ympärilleen tartuntaturvalliset tilat
- Lapsenlapset ovat olleet apuna fyysisten kirjojen lainaamisessa ja kuljettamisessa

ikä: 74v.

mies

eläkeläinen

kirjaston käyttäjänä:

FYYSINEN ● ● ●

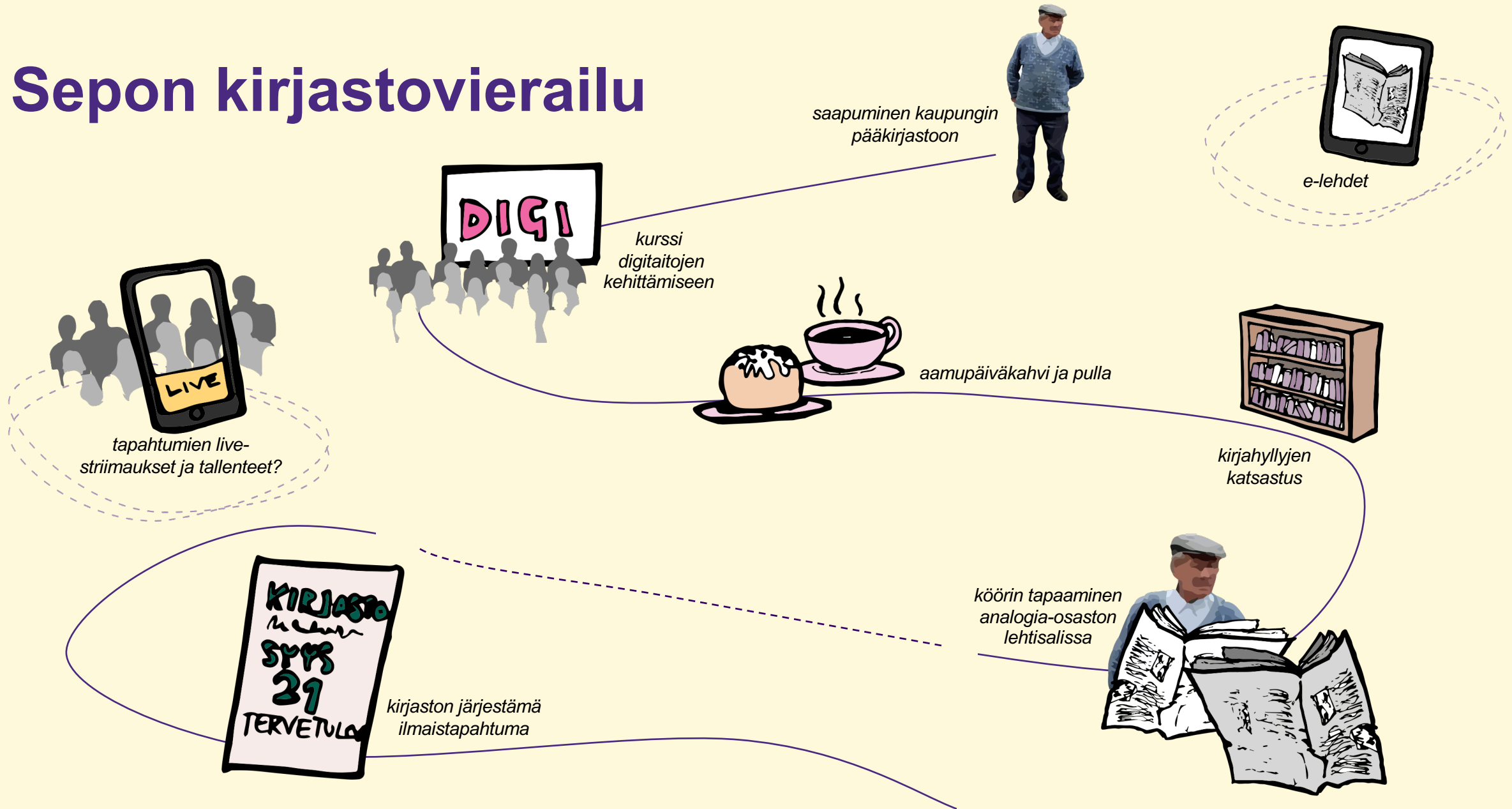
SOSIAALINEN ● ●

DIGITAALINEN ●

Sepon kirjastovierailu

- Seppo saapuu kirjastoon jo aikaisin aamulla heti kirjaston avauduttua, kuten useampana päivänä viikossa. Yleensä hän suuntaa heti analogia-osastolle ja lehtisaliin, mutta tällä kertaa hänellä on aamupäivällä kirjaston järjestämä kurssi digitaitojen kehittämisestä. Pandemian aikana Seppo myöntyi käyttämään digipalveluita ja nyt hän haluaa oppia niistä ja esim. omatoimikirjastosta ja verkkovaraamisesta lisää. Kirjaston digitaitokurssilla ja kevyemmissä digivinkkauksissa neuvotaan myös mm. älypuhelimien ja muiden älylaitteiden käytössä.
- Kurssin jälkeen Seppo vierailee kirjaston kahvilassa, jossa hän nauttii aamupäiväkahvin ja pullan.
- Seppo kiertää nopeasti kirjahyllyjen kautta ja tarkistaa uutuudet ja palautetut klassikot, jos silmiin sattuisi osumaan jotakin, jota hän ei ole vielä ehtinyt lukea.
- Lopulta Seppo pääsee siirtymään analogia-osastolle ja lehtisaliin, jossa tapaa oman ”käärinsä” kanssa heidän vakiopöydässään, jota ei olla valmiita jakamaan samanaikaisesti muille. Kirjaston tiloilla ja niissä järjestettävillä tapahtumilla on Sepolle suuri sosiaalinen merkitys, josta hän haluaa pitää tiukasti kiinni vaikka onkin valmis ottamaan myös digiharppauksia.
- Myös e-lehtien lukeminen on Sepolle tuttuja, koska hänen pienen kotipaikkakuntansa paperilehti ilmestyy kirjastoon viiveellä.
- Sosiaalisen merkityksellisyyden johdosta Seppo palaa kirjastoon vielä illalla, koska kirjaston tiloissa järjestetään ilmaistapahtuma, johon hän halusi osallistua fyysisesti. Seppo kuitenkin tiedostaa, että ensikerralla hän saattaa jättäytyä kotisohvalle seuraamaan tapahtumaa live-striiminä, sillä hän tuntee jaloissaan väsymystä touhukkaan päivän jäljiltä.

Sepon kirjastovierailu

Nora - ”digikäyttäjä”

- Kansainvälinen ja aktiivinen. Käyttää useimmin kaupallisia tiloja ja palveluita työntekoon ja sosiaalisiin kohtaamisiin, joten ei ole ollut tarvetta tulla asioimaan fyysiseen kirjastoon kuin hyvin satunnaisesti
- Ennen pandemiaa liikkui työnsä puolesta paljon ympäri Suomea ja välillä olisi kaivannut ilmaista ja nopeasti varattavaa hiljaista työskentelypistettä vieraassa kaupungissa
- Kiinnostunut kulttuurista ja uuden oppimisesta ja oli jo ennen pandemiaa hyvin avoin uusille digitaalisille palvelumuodoille. Kirjaston palveluista haluaa hyödyntää säännöllisesti kirjastojen tarjoamia laadukkaita e-lehtiä, esimerkiksi New York Timesia
- Uskoo toiveikkaasti pandemian vaikuttavan positiivisesti yhteiskunnan palveluiden digitalisoitumiseen. Toivoisi kirjastoilta parempaa e- ja äänikirjavalikoimaa sekä toimivampia sähköisiä käyttöliittymiä

ikä: 35v.

nainen

**it-alan työntekijä,
visuaalidesigner**

kirjaston käyttäjänä:

FYYSINEN

SOSIAALINEN

DIGITAALINEN

Noran kirjastovierailu

- Nora ei juurikaan käytä arjessaan perinteisiä kirjastopalveluita eikä vieraile fyysisessä kirjastossa, vaan suosii maksullisia e-kirja ja äänikirjapalveluita. Kirjaston tarjoama digitaalinen e-lehtiaineisto on kuitenkin Noralle tärkeä hyvän tarjontansa ja saavutettavuutensa ansiosta ja Nora lukeekin e-lehtiä aamukahvinsa kanssa lähes joka aamua.
- Välillä Nora tarvitsee matalan kynnyksen nopeasti varattavaa ergonomista työskentelytilaa sekä kotikaupungissaan että ympäri Suomen, ja silloin hän saapuu fyysiseen kirjastoon. Kirjastovierailu keskittyy lähinnä työskentelytilojen ympärille, joissa Noralle tärkeää on hyvä akustiikka ja valaistus. Työskentelytiloista tulee löytyä myös pistorasioita tai mahdollisesti jopa latauskaappi.
- Työnteon lomassa Nora hakee lounassämpylän ja kahvin kirjaston kahvilasta.
- Fyysisessä kirjastossa Noralle on paljon merkitystä kirjaston ulkoasulla ja tunnelmalla. Hyvännäköinen ja elämyksellinen kirjasto on hänestä houkuttava ja elinvoimainen.
- Pandemian aikana Nora tutustui virtuaalisiin lukupiireihin, joista tuli hänelle uusi harrastus niiden helpon ja joustavan saavutettavuuden ansiosta. Illalla Nora osallistuu lukupiirin tapaamiseen.
- Nora haluaa toteuttaa elämässään ekologisia arvoja on luopunut omistamisen pakosta. Tätä kautta hän lainaa kirjastosta mielellään arjen askareisiin vaihtelevasti liittyviä apuvälineitä kuten ompelu- ja porakonetta tai liikuntavälineitä ja tilaa ne kotiinsa kirjastolähetin kuljettamina.

Noran kirjastovierailu

Kirjastopalveluiden käyttökokemusten painottuminen

	JOHANNA	AMID	LENNI	SEPPO	NORA
fyysinen	● ●	● ● ●	● ● ●	● ● ●	●
sosiaalinen	●	● ● ●	● ●	● ●	
digitaalinen	● ●	●	● ●	●	● ● ●

Käyttäjien väliset kohtaamiset

Työpaja 3: Kirjastopalvelun tulevaisuuskuvia

Viimeisessä työpajassa luotiin katsaus kirjastojen lähihistoriaan sekä tulevaisuuden näkymiin. Tarkasteltiin kirjastojen haasteita ja toimintaympäristöä valittujen megatrendien (väestön ikääntyminen, väestön monimuotoistuminen, teknologian kehitys, ekologinen kriisi) valossa.

Kirjastopalveluiden lähihistoriaa määrittäneet trendit

Kirjastolaki heijastelee yhteiskunnan muutoksia (Lain kehitys myötäilee yhteiskuntaa & laki ohjaa toimintaa)

70-luku: Tasa-arvo ja
yhdenvertaisuus
tiedonsaannissa

80-luku: Kirjastojen
tehtäväkentän
laajeneminen ja
monenlainen
hyvinvointi

90-luku: Informaatio-
yhteiskunta ja
internetin tulo

Yhteistyöt:
kuntarajojen yli
(kuntarajojen
rikkominen)

NYT: Tehtäväkentän
laajeneminen

Lähihistorian megatrendit & kirjastot

kirjastopalveluiden lähihistoriaa määrittäneet trendit

NYT: Tehtäväkentän laajeneminen

TILAN KÄYTÖN LAAJENEMINEN JA
DEMOKRATISOITUMINEN
+ palvelun tuottamisen demokratisoituminen

Asiakkaan toimintaympäristön
laajentuminen ja sosiaalisen tilan
laajentuminen.

Palvelun demokratisoituminen &
vuoropuhelu

Kirjastojen "UUDISTUMINEN":
Uudet lainattavat aineistotyypit &
asiakkaiden innostus
uudistumisesta

KIRJASTOJEN DIALOGINEN ROOLI: yhteiskunnallisen ja
kulttuurin vuoropuhelun edistäminen (ja sen vaatimus/muutos >
kirjastojen pystyvyys)

SUHDE ASIAKASPALVELUUN:
yhdessä, ei virastomaisena

KIRJASTOJEN VAHVUUS:
valtakunnallinen kehittäminen &
yhdessä tekemisen meininki

(Kirjastosta tullut) Asiakkaiden
tila ja asiakkailla laajentuneet
valtuudet määritellä myös
mitä tila tarjoaa, miten
käytetään ja kenen käytössä!

OMATOIMIASIOINNIN
LAAJENEMINEN (yleisesti)

Omatoiminen asiointi ylipäänsä,
asiakkaiden omatoimisuus ilman
hlökuntaa
> Heijastelee vahvasti myös tilankäyttöön

Jakamistalous > palveluiden
muutos

Automatisaatio >
toimintatapojen muutos

Asiakkaat haluavat osallistuvat
(ja pystyvät, myös
osallistetaan) kehittämiseen,

Totuuden jälkeinen
aika ja kirjastojen
rooli

YHTEISTYÖ-
KUMMPANUUKSIEN
VAHVISTUMINEN

Some & auktoriteettien
muuttuminen + asiantuntijuus ja
"asiantuntijuus" myös asiakkailla

Megatrendi: väestö ikääntyy

Megatrendi: väestö ikääntyy

Alueellinen eriarvoistuminen

- Kirjastoverkon karsiminen ja palveluiden supistaminen haja-asutusalueilla vrs. Uudet kirjastot kasvukeskuksissa

Ikääntyneiden kyvykkyys

- Näillä käyttäjillä on paljon aikaa ja sosiaalisten kontaktien tarve
- Heille keskeisiä ovat mm. tapahtumat

➤ **Seuraako ikääntymisestä palveluiden painopisteen muutos?**

- Maksukyvyyn vaikutus kirjastojen palvelutarjontaan ydinalueilla (kuten äänikirjat)?
- Kaupallisten palveluiden kilpailun kasvaessa seuraava mahdollinen palveluiden menetys
 - Pitää miettiä muita palveluita, harrastusten yms. Kautta
 - Lisäksi eläkeläisten korkea liikkuvuus kuntien välillä ja asuinpaikan (joustava) vaihto
- Tarvitaan malleja, jotka palvelevat vielä paremmin yli kunta- ja kimpparajojen

Potentiaali: osallisuus palveluiden tuottamisessa

- Taattava ikääntyvien asiakkaiden omatoimisuus ja osallisuus
- Ikääntyvät suuri voimavara käyttöaikojen suhteen
 - Vapaaehtoistoiminta ja aktivointi

Luottamus & kokeilukulttuuri

- Aito luottamus & mahdollisuuksien luominen asiakkaille

Yhteisöllisyyden ja itsetekemisen trendit

Tiedonhaun rooli vrs. Yhteisöllinen vertaistuki

Verkostoituminen & kumppanuudet

- Kirjasto ei voi olla / toimia omana saarekkeenaan, kun haasteet ovat niin monimuotoisia
- Lasten, nuorten ja vanhusten sosiaalityön kanssa verkostoituminen keskeistä
- Kansainvälinen verkostoituminen, myös ohi kirjastopalveluiden vaan ns. Rinnakkaisperuspalveluiden kanssa, uusien yhteistöiden rakentaminen

Megatrendi: väestö monimuotoistuu

Megatrendi: väestö monimuotoistuu

Monikulttuurisuus on osa kirjastolakia

Monikulttuurisuus kirjastossa kokonaisvaltaisesti

- Monikulttuuriset työntekijät
- Monikieliset kokoelmat olleet aina kokoelmissa, mutta miten muissa palveluissa?

Turvallisuuden tunne: avoimet ja turvalliset, tervetulleeksi toivottavat tilat

- Kenen kanssa kirjastoon tullaan ja minkälaisia ihmisiä siellä on töissä
- Turvallisuus & luotettavat aikuiset LÄSNÄ tilassa, riittävästi hlökuntaa tiloissa (sosiaalinen valvonta)

Kirjaston rooli vuoropuhelun & kohtaamisten edistäjänä, alusta erilaisuuden kohtaamiselle

- Monimuotoisuuden sietäminen & ruokkiminen
- Sukupuolisensitiivisyys? Miten hankalia asioita käsitellään, miten ne ovat läsnä?

Monimuotoisuuden näkemisen helpottuminen

- Käyttäjän yksilönä näkeminen, tyypittelyn vaarat
- Ei katsella käyttäjiä ikäryhmän edustajina, vaan palvelun käyttäjänä/ toimijana/ tekijänä
 - Palvelun muotoilu sen mukaan mitä ihminen tulee tekemään ja hakemaan
- Aito monimuotoisuus ja erilaisuuden sietäminen (myös normista poikkeavat)

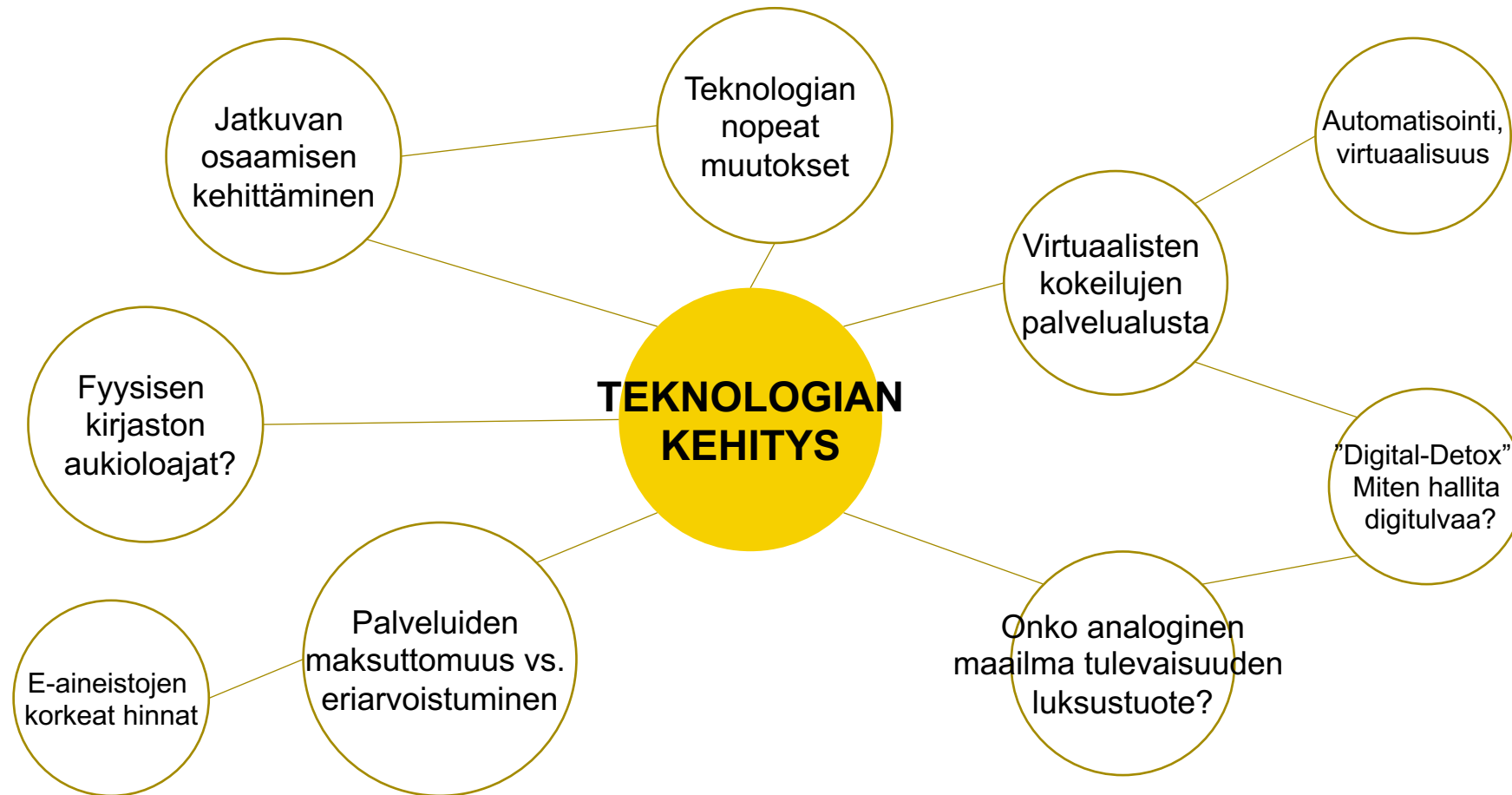
VRS KUPLAUTUMINEN: erilaistuvat todellisuudet ja tulevaisuusodotukset

- Pitää tunnistaa hyvin erilaisia ajattelumalleja

Eriarvoistuminen & segregatio

- **Kirjastolain henki: yhdenvertaisuus** (ei tasa-arvoisuus)
 - Palveluiden kohdentaminen tarpeen mukaan, ei tasapuolisesti, vaan yhdenvertaisuuden nimissä
- Palveluverkko-analyysit keskeisiä, jotta vältettäisiin rahojen ohjautuminen vain tiettyihin tarpeisiin ns. ”Näkyvyys päättäjille” voi johtaa palvelun vinoutumiseen
- Empatia: hahmotetaan, että esim. Vähävaraisille palvelutarve on erilainen
- Palvelutarjonnan pohtiminen sosio-ekonomisen taustan perusteella?

Megatrendi: teknologian kehitys

Megatrendi: teknologian kehitys

Teknologian nopeat muutokset

- Digisyrjäytymisen ehkäiseminen
- Priorisointi erilaisten käyttäjien tarpeiden välillä (> monimuotoisuus)

Maksuttomuus / maksullisuus poliittisena kysymyksenä

- Millainen kanta muodostetaan?
- Talousosaamisen korostuminen
- E-aineistojen kalleus
- Teknologia mahdollistaa (mikro)maksut
- **Eriarvoisuuden kysymykset**
- Pitäisi löytää kumppanuuksia ja aktiivisia yhteistyökuvioita, joiden kanssa kehittäminen olisi helpompaa
- Saadaan enemmän sitä, mitä halutaan ja tarvitaan

Teknologia muuttaa toimintatapoja mm. Automatisointi, virtuaalisuus

- Kirjaston automatisointi vapauttaa työaikaa muulle
- Keskittymiskyvyn ja luovan ajattelun vähentyminen, teknologiariippuvuus > vaikutukset kirjastoon?
- Kirjasto virtuaalisten kokeilujen palvelualustana
- Kirjasto rauhoittumisen paikka, joka luodaan teknologian avulla, esim. ”Vr-lasit ja valaiden laulu”

Kirjasto analogisen luksuksen tarjoajana

- Digital-detox”, miten hallita digitulvaa?

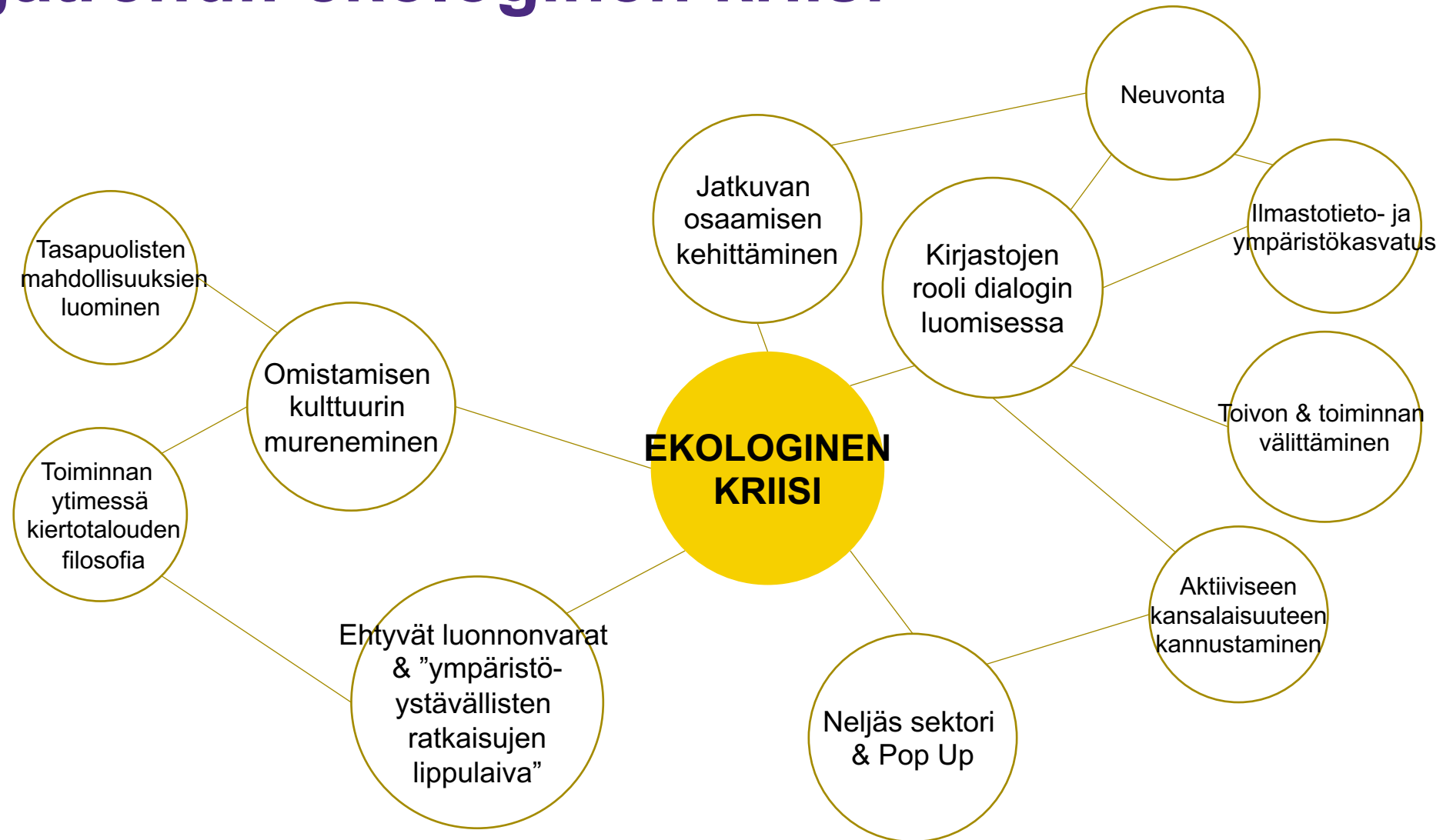
Jatkuvan osaamisen kehittäminen korostuu

- Kirjastoilla haaste pysyä mukana kaikessa teknologian kehittämisessä
- Yhteistyöt ja –verkot keskeisiä
- Kokeilulaboratorio samaan aikaan, kun osa käyttäjistä aivan perusasioiden äärellä

Fyysisen kirjaston aukioloajat?

- Digipalvelu auki jo nyt 24/7 > asiakkaat odottavat reagointia heti

Megatrendi: ekologinen kriisi

Megatrendi: ekologinen kriisi

Kirjasto rooli tiedon välittämisessä ja dialogissa:

- Neuvonta
- Ilmastotieto- ja ympäristökasvatus?
- Toivon ja toiminnan välittäminen
- Ratkaisukeskeisyys ja aktiiviseen kansalaisuuteen kannustaminen
- Tunteiden ja lamaannuksen purkaminen

Jatkuvan osaamisen kehittäminen korostuu

- Ilmasto- ja ympäristötietoisuuden lisääjä

Kierto- ja jakamistalouden merkitys kasvaa

- Tähän asti kirjaston tärkein filosofia ollut tasapuolisten mahdollisuuksien luominen
- Kirjastotoiminnan ytimessä on kuitenkin aina ollut kiertotalouden filosofia (jopa huomaamatta)
- Omistamisen kulttuurin mureneminen
- Aineettoman kulutuksen kasvu

Ehtyvät luonnonvarat

- Kirjasto voisi toimia ”ilmastoystävällisten ratkaisujen lippulaivana”
- Saasteettoman kirjaston luominen haastavaa > toisaalta huomioidaan parhaan mukaan
- Omatoimikirjasto ja tilojen hyödyntäminen ekologista esim. Nekalan konttikirjasto
 - Samalla henkilökunnalla tehoja huikeasti enemmän muuhun toimintaan > käytön kustannukset

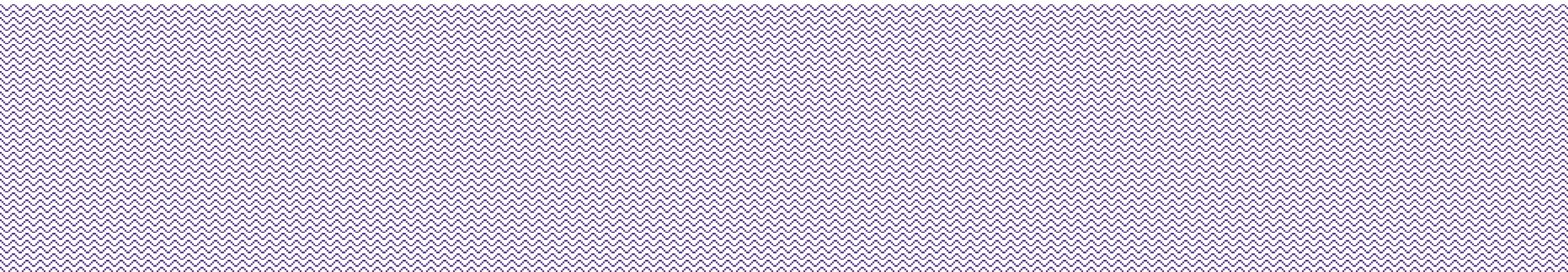
Muuttuvat terveyshaasteet esim. Pandemiat

- Pandemian seuraukset: digiloikka
 - Uusia toimintamalleja ja etäkäytäntöjä > ”viuhka”
 - Suuntaa antavat toimintasuunnitelmat ja päivitettävät skenaariot
- ”Byrokratian portaat” henkilökunnan avuksi

Neljäs sektori

- Paikallinen kaupunkiaktivismi & pop up –toiminta
- Miten kirjasto voisi tukea näitä?

Teatterit ja konsertit

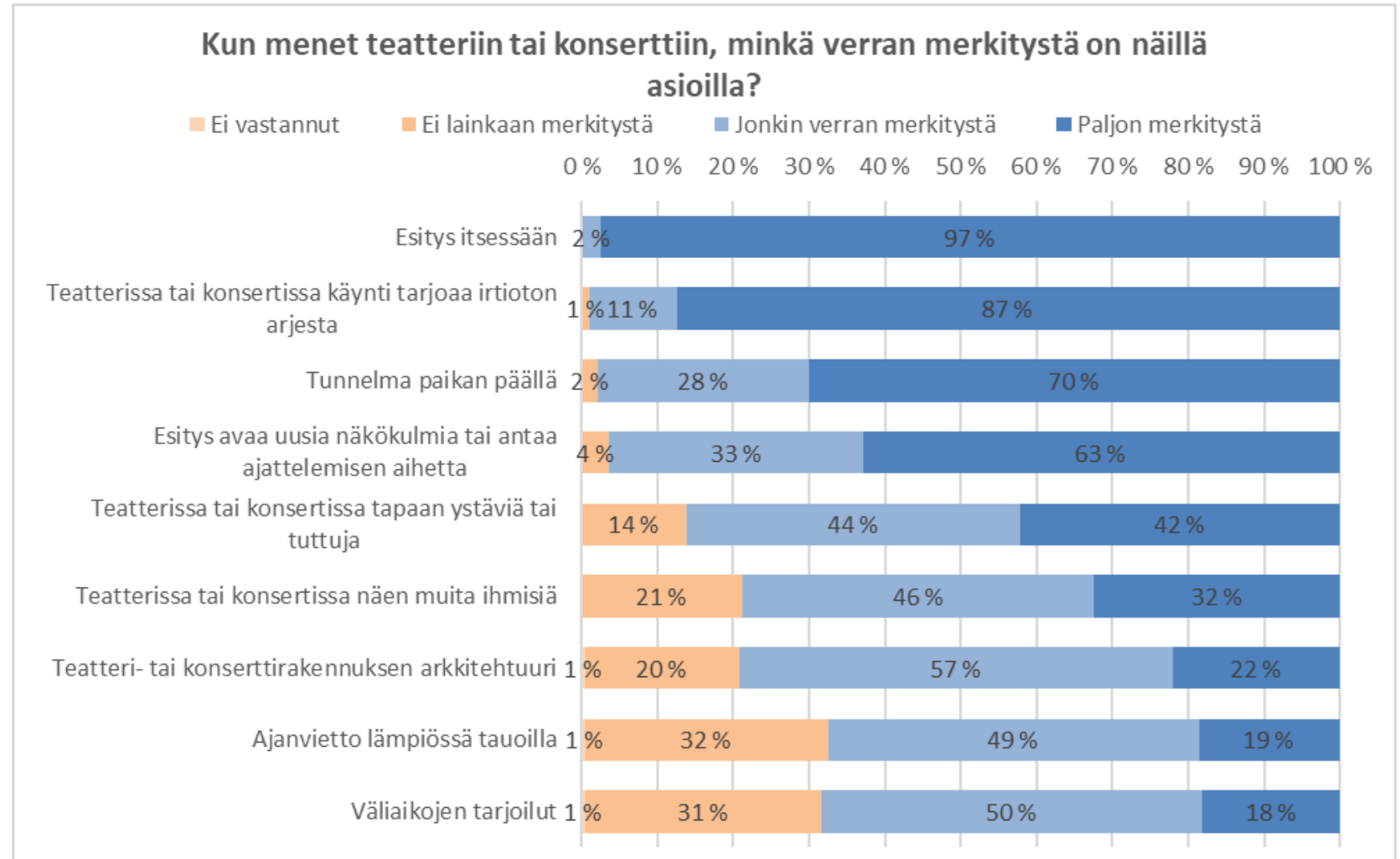
Teatteri- ja konserttipalveluiden käyttäjien kokemukset

Kyselytutkimuksen tulokset

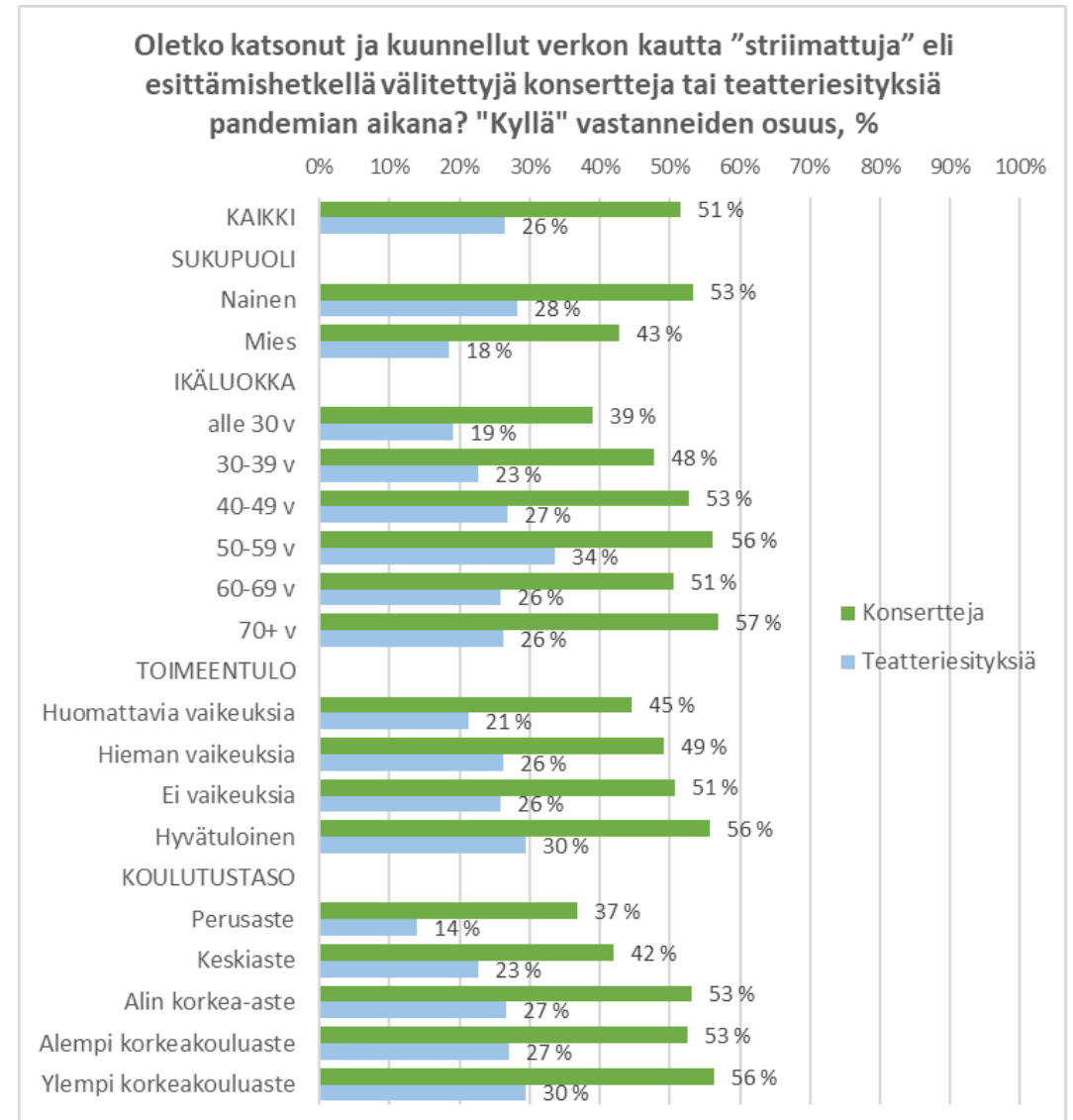
Miksi esityksissä käydään?

- Vastajille itse esitys, irtioto arjesta ja tunnelma paikan päällä olivat tärkeimpiä asioita teatteriin tai konserttiin menemiselle.
- Selvälle enemmistölle oli merkitystä myös ihmisten tapaamisella.

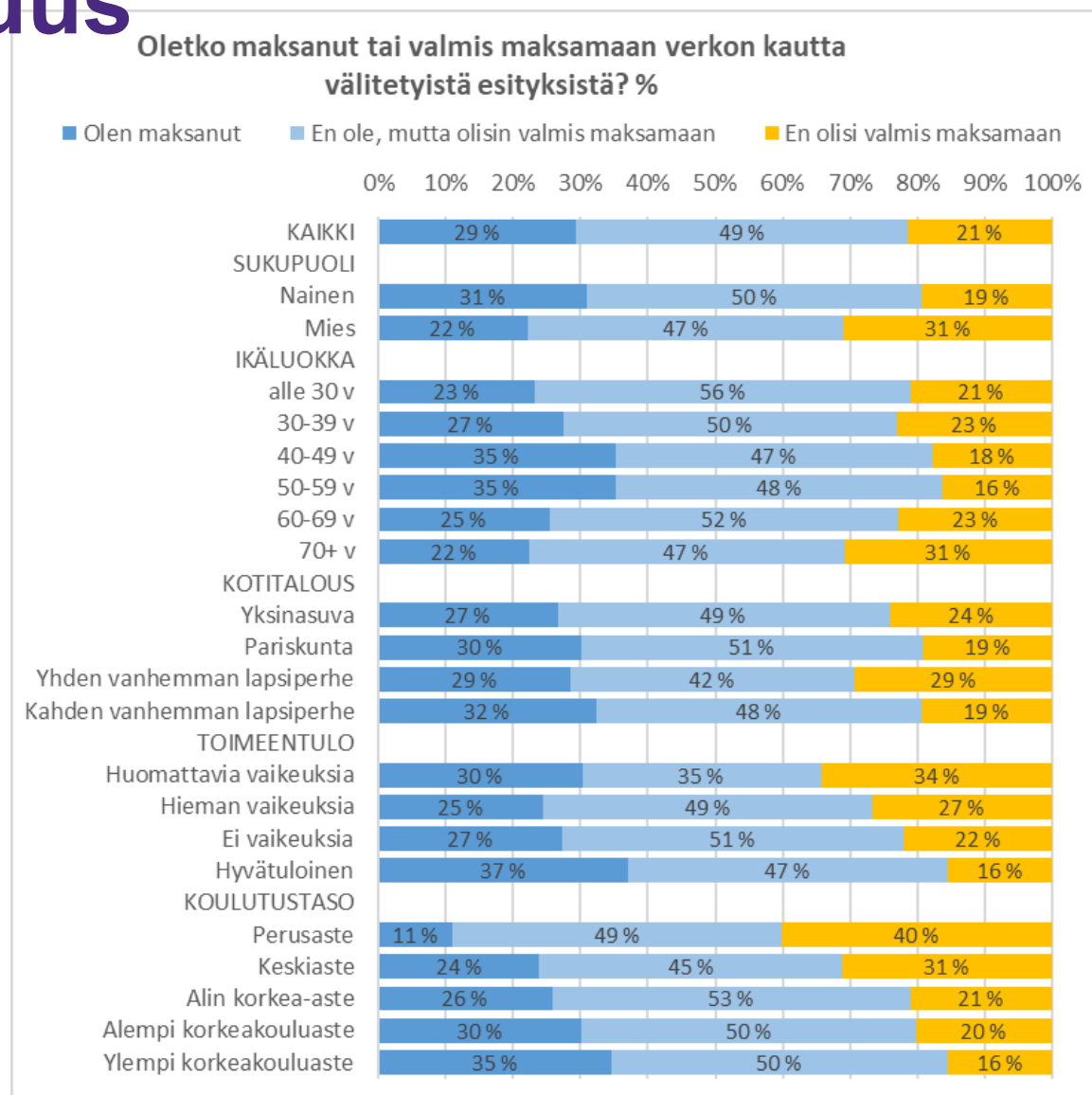
Verkkoesitykset

- Pandemian aikana oli verkon kautta striimattuja konsertteja seurannut 51 % ja teatteriesityksiä 26 % vastaajista.
- Naiset olivat seuranneet molempia yleisemmin kuin miehet.
- Ikäryhmistä olivat näitä seuranneet harvimminkin nuoret ja yleisimmin keski-ikäiset, konsertteja myös iäkkäimmät.
- Mitä parempi koettu toimeentulo sitä yleisemmin näitä oli seurattu.
- Myös koulutustaso selitti samansuuntaisesti sekä konserttien että teatteriesitysten seuraamista verkon kautta: mitä korkeampi koulutus sitä yleisemmin oli seurattu.

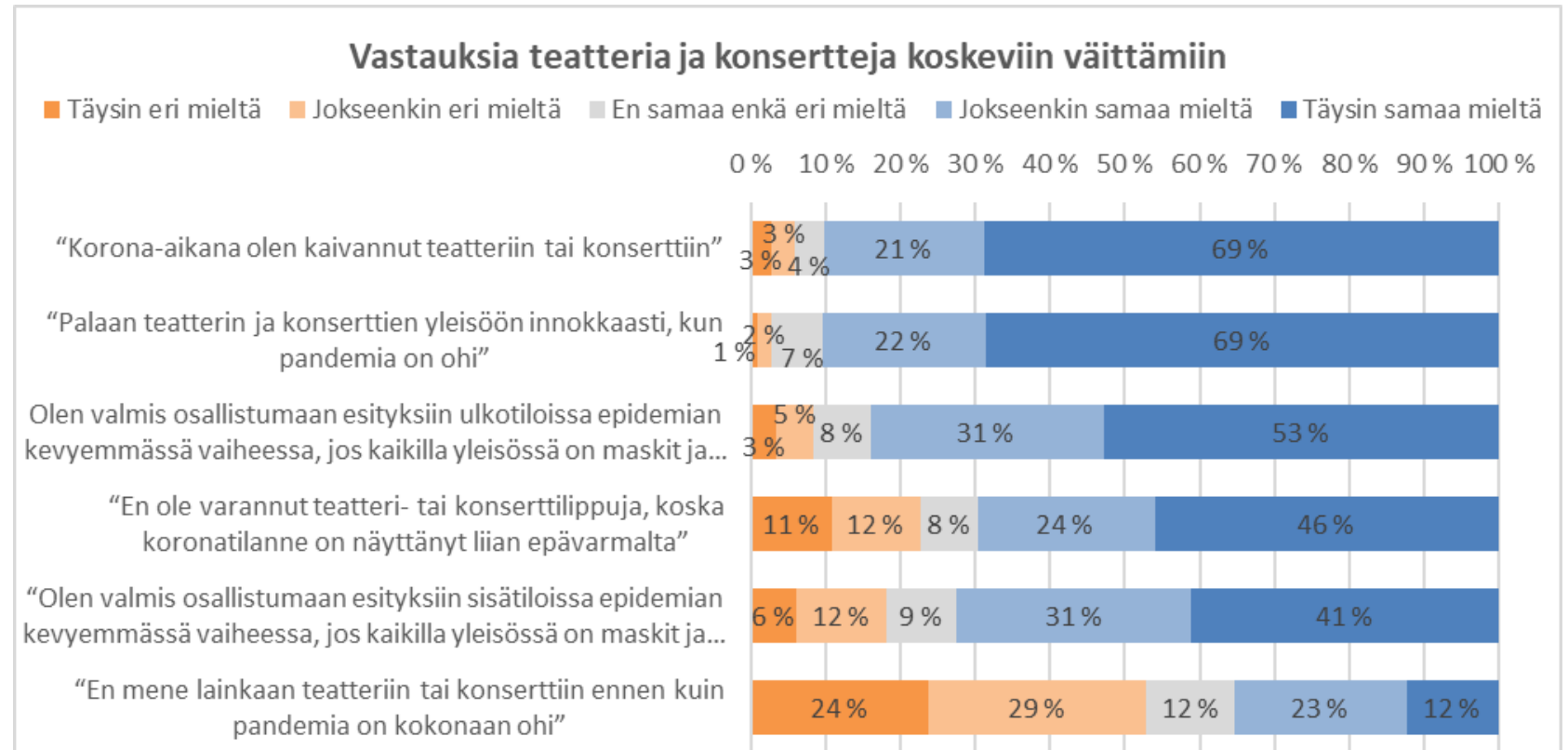
Verkkoesitysten maksullisuus

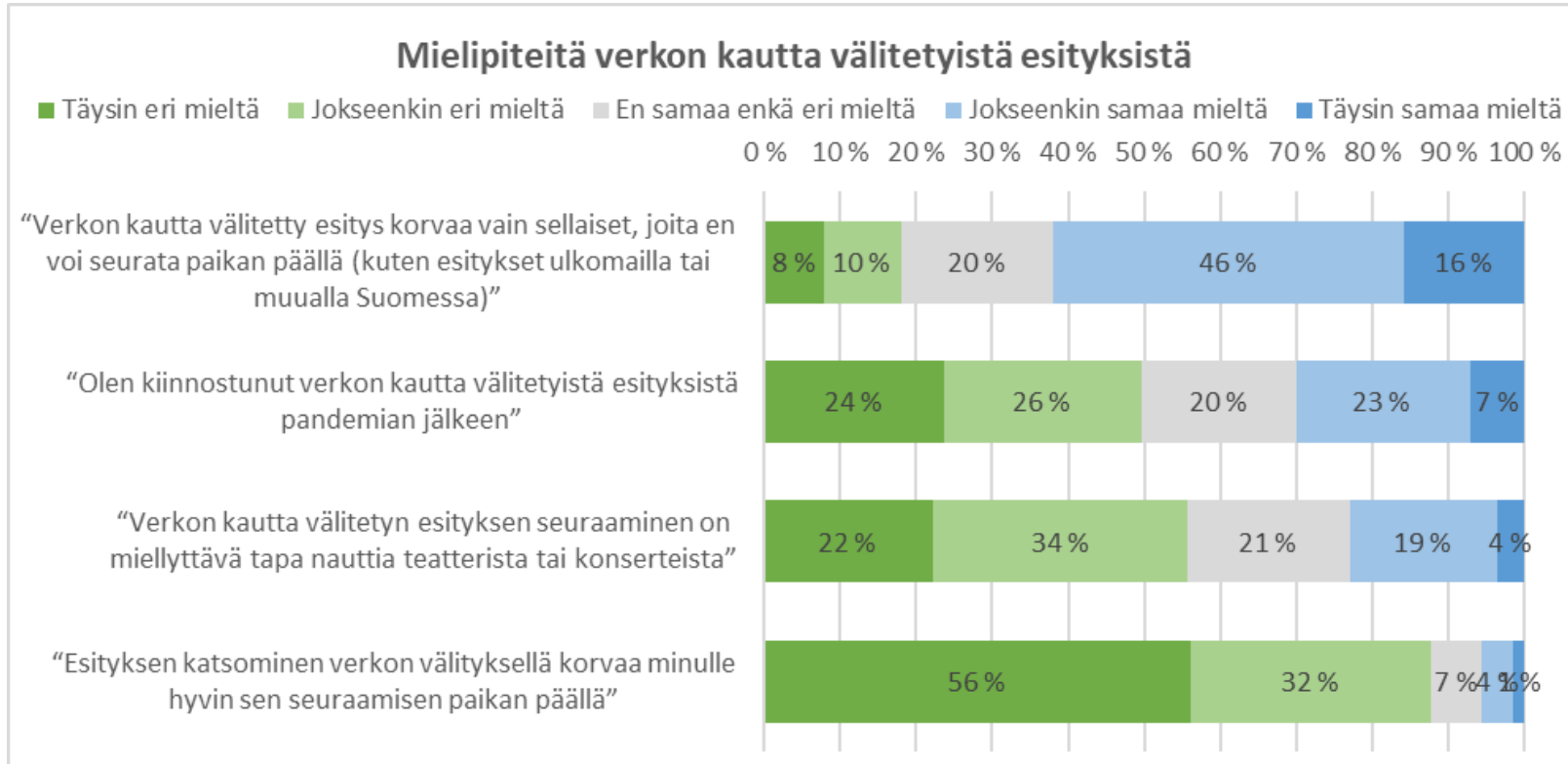
- Verkkoesityksistä oli maksanut 29 % ja lisäksi olisi valmis maksamaan 49 %. 21 % ei haluaisi maksaa niistä.
- Verkkoesityksistä ei kuitenkaan haluta maksaa yhtä paljon kuin paikan päällä koetuista. Vain 3 % maksaisi saman kuin live-esityksistä. Tämä osuus ei ollut missään osaryhmässä juuri sen korkeampi.
- Verkkoesityksistä olivat maksaneet yleisimmin korkeakoulutetut, hyvätuloiset, kahden vanhemman lapsiperheet, 40–60-vuotiaat ja naiset.
- Harvimmoin olivat valmiita maksamaan vain perusasteen suorittaneet, huomattavia toimeentulovaikeuksia kokevat, yksinhuoltajat, yli 70-vuotiaat ja miehet.

Asiakkaat palaamassa innokkaasti yleisöön

- Lähes kaikki olivat korona-aikana kaivanneet päästä teatteriin tai konserttiin ja palaavat innokkaasti yleisöön.
- Kolmannes aikoo mennä niihin vasta epidemian väistyttyä, mutta enemmistö olisi valmis osallistumaan jo aiemmin kunhan turvatoimista huolehditaan hyvin.
- Ulkotiloissa olisi valmis osallistumaan vielä useampi.

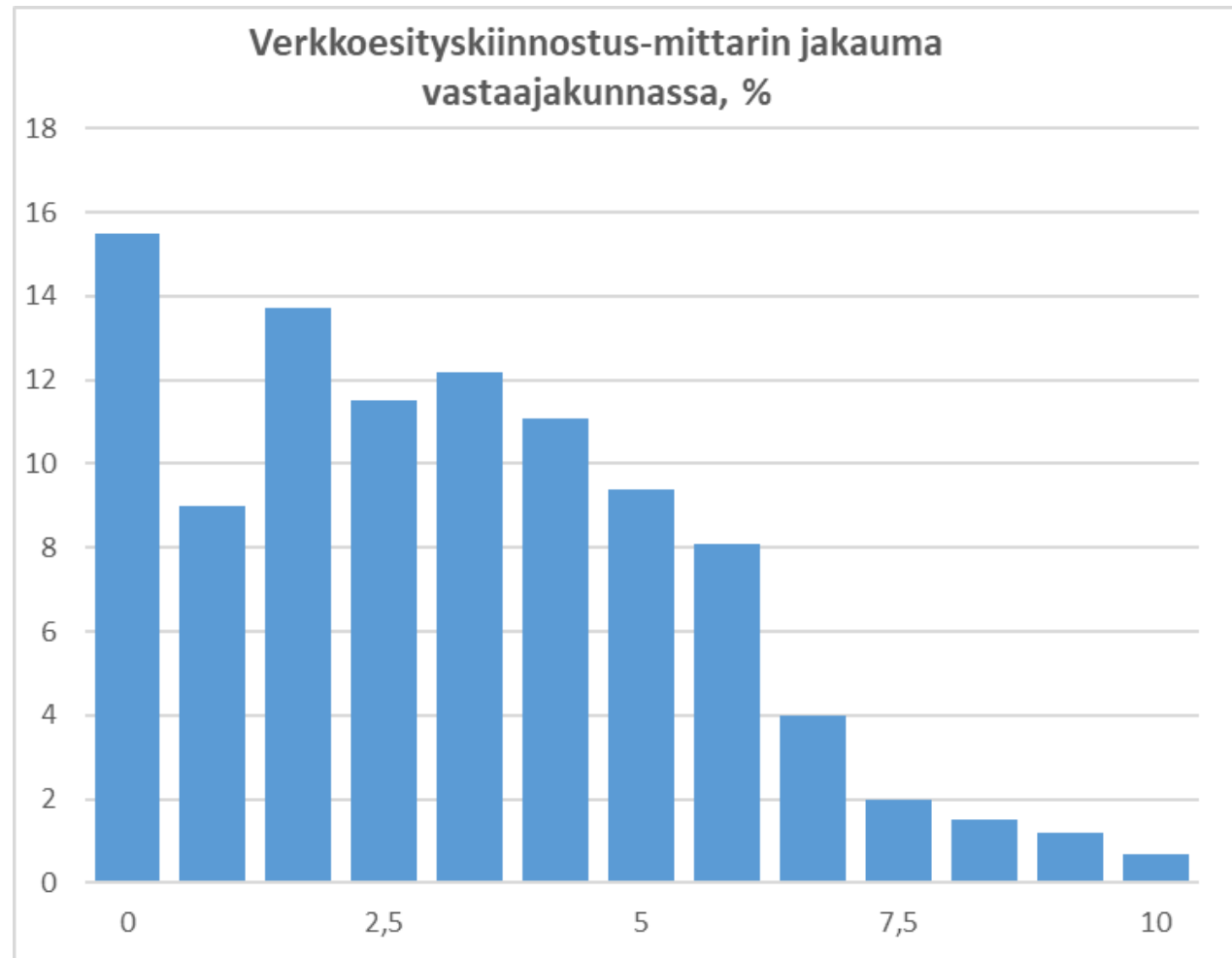

- Näistä vastauksista ilmenee selkeä yleinen mielipide, että verkon kautta välitetty esitys ei voi koskaan täysin korvata paikan päällä seurattua, mutta ne kyllä kelpaavat, jos ei ole muuta vaihtoehtoa.

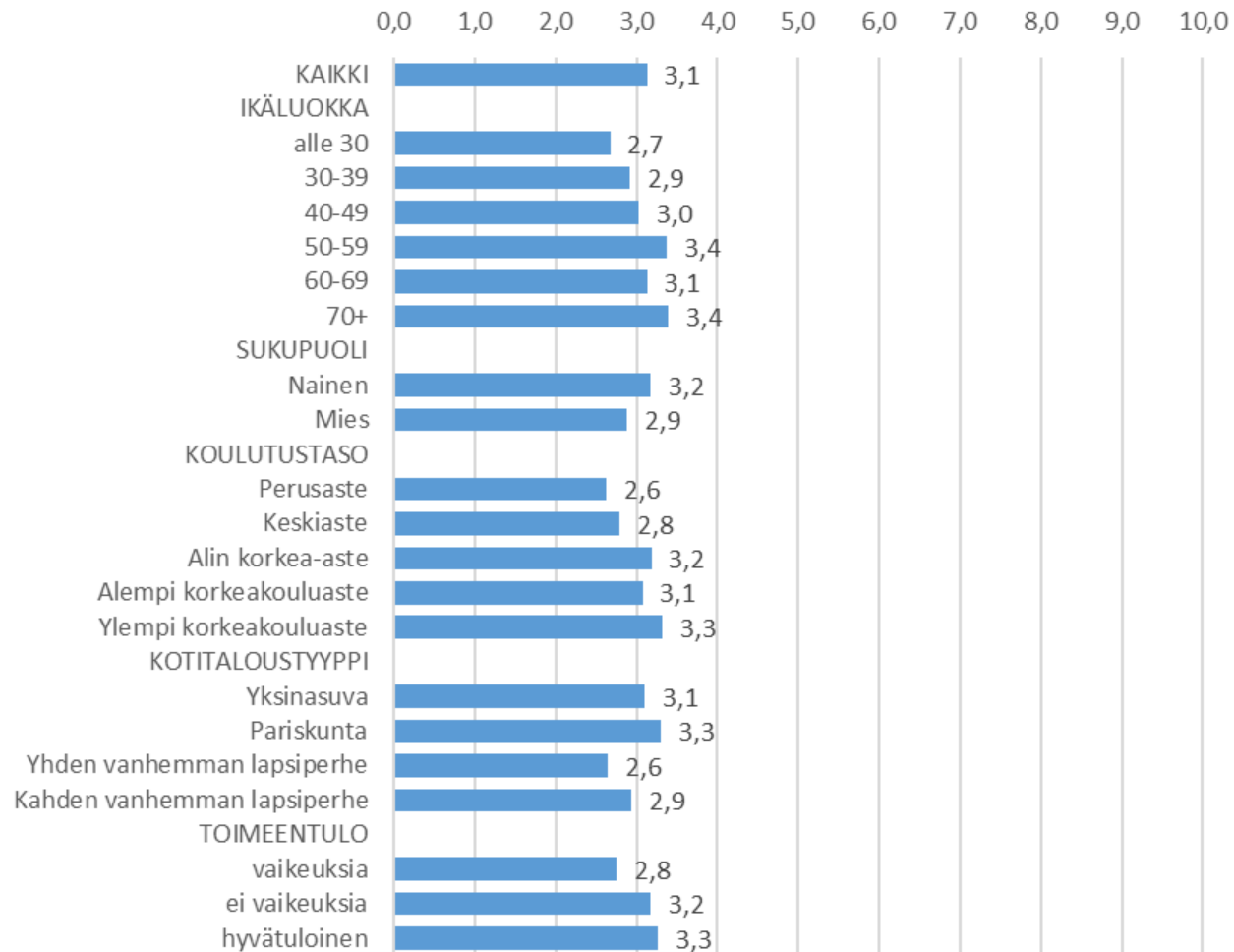
Verkkoesityskiinnostus -mittari

- Seuraavat kolme verkon kautta välitettyjä esityksiä käsittelevää väittämää korreloivat vahvasti keskenään:
 - *“Verkon kautta välitetyn esityksen seuraaminen on miellyttävä tapa nauttia teatterista tai konserteista”*
 - *“Esityksen katsominen verkon välityksellä korvaa minulle hyvin sen seuraamisen paikan päällä”*
 - *“Olen kiinnostunut verkon kautta välitetyistä esityksistä pandemian jälkeen”.*
- Näistä muodostettiin mittari, joka nimetä ”*verkkoesityskiinnostus*”.

- Mittarin Cronbachin Alphan arvo oli 0,796. Reliabiliteetti oli hyvä.
- Tämän mittarin arvot painottuivat pienten arvojen päähän. Keskiarvo oli 3,1 ja mediaani 3,3.

Verkkoesityskiinnostus-mittarin keskiarvo taustatietojen mukaan

- Verkkoesityksistä olivat kiinnostuneimpia yli 50-vuotiaat, korkeakoulutetut, hyvätuloiset, naiset ja pariskuntina elävät.
- Oli ehkä yllättävää, että vanhimmassa ikäryhmässä oli enemmän kiinnostusta (ka 3,4) kuin nuorimmassa (ka 2,7).
- Missään osaryhmässä keskiarvo ei kohoja kovin korkeaksi.

Teatteri- ja konserttipalveluiden kehittäminen yhdessä ammattilaisten kanssa

Työpajojen tulokset

Työpaja 1: ”Miten pandemia muutti teatteri- ja konserttipalveluita?”

Ensimmäisessä työpajassa kerättiin ja vertailtiin teatteri- ja konserttipalveluiden ammattilaisten havaintoja muuttuneista palveluista sekä käyttäjäkyselyn tuloksista.

Miten pandemia muutti teatteri- ja konserttipalveluita?

uudet
mahdollisuudet

STRIIMATUT ESITYKSET

Striimausten myötä on syntymässä uusi taidemuoto

- Alunperinkin striimausta varten suunnitelluista esityksistä on todennäköisesti kehitymässä kokonaan uudenlainen taidemuoto.
- Joissakin tapauksissa saatiin jopa vuorovaikutteinen yhteys kotisohvalta näyttämölle.

Striimauksen mahdollistamat suuret yleisömäärät

- Saliin mahtuisi normaalisti noin 200 henkilöä, mutta rajoitusten ja turvavälien toteutumisen myötä salin täyttöaste jäi 15-25% täydestä. Striimien ansiosta esityksillä saattoi kuitenkin olla jopa 4000 katsojaa ja yhdellä striimauksella saadaan kerralla vuoden katsojat.

Striimausten saavutettavuus

- Striimaukset ovat saavutettavuuskysymys, jota tullaan varmasti tarjoamaan myös tulevaisuudessa. Mahdollisuus, joka ainakin tanssiproduktioille sopii hyvin.

Valtakunnalliset ja kansainväliset striimaukset

- Striimaukset voivat vastata suosituimpien näytösten katsomoiden kapasiteettiongelmaan ja parantavat näytösten saavutettavuutta varsinkin valtakunnallisesti ja mahdollisesti myös kansainvälisesti.

VOIDAANKO STRIIMAUKSEN KAUTTA SAADA KOKONAAN UUSIA KATSOJIA?

Miten pandemia muutti teatteri- ja konserttipalveluita?

uudet
mahdollisuudet

Pienimuotoiset ja suuret tuotannot striimauksessa

Striimauspalveluiden yleistyttyä on ymmärretty tarve sekä XS- että xl-koon tuotannoille. Perinteisesti korkealla laatutasolla toteutettujen tuotantojen lisäksi on opeteltu esim. Somevaikuttajilta esimerkkiä ottaen pienimuotoisten tuotantojen suunnittelua ja luomista sisältäen mm. Taiteilijatervehdyksiä ja kirjailijavieraiden haastatteluja. Tätä kautta striimausohjelmistoa on mahdollista toteuttaa, vaikka normaalit tuotannotkin pyörähtävät käyntiin.

Striimaus, resurssit ja korvauskäytännöt

Syksyn 2020 ja kevään 2021 isoista produktioista tehtiin tallenteet, jotka tulivat myyntiin lippupisteen kautta ensin yksittäisille asiakkaille, mutta myöhemmin myös ryhmäasiakkaille. Tulevaisuudessa vastaavanlaisten tallenteiden tuotanto on resurssikysymys ja myös esiintyjille on toistaiseksi puutteelliset korvauskäytännöt. Todennäköisesti ainakin jonkinlaisia striimauspalveluita tullaan kuitenkin jatkamaan myös tulevaisuudessa.

Somenäyttämölähetys

Kevyt viikottainen pienimuotoinen tuotanto, joka tulee jatkumaan todennäköisesti myös tulevaisuudessa. Lähetys on voinut sisältää esim. Runoja, monologia, tv-teatteria ja improa sekä musiikki-iltoja.

Striimattujen esitysten suosio yllätti

Ilahduttava tulos, kuinka paljon striimattuja esityksiä on katsottu. Turussa on tehty mm. Maksutonta somenäyttämöä joka perjantai sekä striimattu joitakin esityksiä. Todennäköisesti pysyvä ilmiö.

Miten pandemia muutti teatteri- ja konserttipalveluita?

uudet
mahdollisuudet

Digiesitykset ja vanhuksset

Diginä toteutetut vanhus- ja palvelutaloissa tapahtuneet esiintymiset ovat olleet erittäin onnistuneita ja niissä on koettu merkityksellisiä hetkiä.

Senioryleisö ja digipalvelut

Senioryleisölle suunnattu digimateriaali on saavuttanut yllättävänkin hyviä kokemuksia. Esim. Yhteislaulut ovat olleet erittäin suosittuja. Tämä on toiminut muistutuksena, että myös senioreille on mahdollista suunnata digipalveluita ja ettei yleisö ole yksi homogeeninen ryhmä.

Koululaisstriimit

Kohdennettuja koululaisstriimejä ovat olleet erittäin suosittuja, kun koulujen vierailut eivät ole olleet mahdollisia. Todennäköisesti koululaisstriimit tulevat jäämään jossain muodossa tuotantoon myös pandemian jälkeen.

Miten pandemia muutti teatteri- ja konserttipalveluita?

Striimausten kriittinen tarkastelu

Vuorovaikutuksen ja sosiaalisuuden merkitys suhteessa vastaajakuntaan

- Kyselyn vastaajista vain 3% koki striimausten korvaavan paikan päällä tapahtuvan esityksen.
- Miten vastaajakunnan edustajien vinouma vaikuttaa tähän? Todennäköisesti nuorille katsojille sosiaalisuudella olisi ollut vielä enemmänkin merkitystä.

Onko vuorovaikutteinen teatteri enää teatteria, jos esitys esitetään striimauksen kautta?

- Teknisten ongelmien välttämiseksi striimaukset eivät ole suoria lähetyksiä, jolloin vuorovaikutus ja hetkessä tapahtuva esittäminen eivät toteudu.
- Onko striimausten kautta syntymässä lopulta kokonaan uudenlainen taiteen muoto?

Striimaus vs. Live

- Mikä tulee jatkossa olemaan striimaustoiminnan suhde live-toimintaan? Kyselystä nousee esille, että yleisö kaipaa esityksiltä myös "seiniä" näytöksen ympärille eli etteivät striimaukset yksiselitteisesti korvaa live-esityksiä.

Miten pandemia muutti teatteri- ja konserttipalveluita?

Striimausten kriittinen tarkastelu

Striimaus- ja live-esitysten resurssointi

- Nyt striimien tuottamiseen on kiinnitetty henkilökuntaa, joka normaalisti on kiinni live-tuotannoissa.
- Miten pandemian jälkeen voidaan saadaan resurssoitua molempia formaatteja yhtä aikaa?

Moni taiteilija kieltäytyi striimaus-mahdollisuudesta

- Yllättävän moni taiteilija on kieltäytynyt tekemästä tallenne-striimaustuotantoa toteamalla, ettei oma taide taivu digimuotoon, vaikka mahdollisuus tähän onkin tarjottu. On suoraselkaisesti tajuttu että digi ei korvaa vuorovaikutteista esitystä ja on menty taide eikä elanto edellä.

"Kertakäyttöinen striimi"

- Yhteistuotannot ja kiertävät esitykset ovat olleet tärkeässä roolissa eri kaupunkien välillä ennen pandemiaa.
- Paljon puhutuista vastuullisuus- ja ympäristönäkökulmista tarkasteltuna iso striimaustuotanto voi näyttäytyä myös "hivittävänä kertakäyttökulttuurina".

Miten pandemia muutti teatteri- ja konserttipalveluita?

Katsojat ja koronapelko

Koronapelkoiset ydinyleisöä

Kyselytutkimuksesta nousseet koronapelkoisten joukko edustaa teatterien ja konserttien ydinyleisöä. Toisaalta tästä ryhmästä on kentältä kuulunut kyselytulosten kanssa ristiriitaista viestiä: yleisö olisi valmis täyttämään katsomot heti, kun se vain olisi mahdollista (terveysturvallisuus huomioiden).

Palaako yleisö pandemian jälkeen ja kuinka nopeasti? Entä jo pandemian aikana?

Kyselytutkimus vastasi hyvin turun kaupunginorkesterin kuulijaryhmää

Kyselyn vastaajajoukko vastasi hyvin turun kaupunginorkesterin pääkuulijaryhmää ja tuloksissa oli paljon samankaltaisuuksia orkesterin oman kyselytutkimuksen kanssa (esim. Laaja paluuhaluus).

Miten pandemia muutti teatteri- ja konserttipalveluita?

Muuttuva lipunmyynti

Lipunmyynti ja lippujen osto

- Lipunmyynnin epävarmuus ja muutos ostokäyttäytymisessä.
- Aikaisemmin liput on ostettu puoli vuottakin etukäteen, kun pandemian aikana osto on tapahtunut paljon lähempänä itse esitystä. Varsinkin striimien liput myydään jopa vain muutama tunti ennen esityksen alkua, mikä on suuri haaste teatterin tuotannoille ja kustannusrakenteelle. Todennäköisesti ainakin jonkin aikaa tulevaisuudessakin jatkuva ilmiö, kunnes jokin suosittu esitys myydään loppuun.

Lipunmyynnin porrastaminen

- Niin kauan, kun ei voida varmasti tietää, ennakointi tapahtuu huonoimman mahdollisen vaihtoehdon mukaisesti muun muassa lipunmyynnin porrastamisen osalta.

Miten pandemia muutti teatteri- ja konserttipalveluita?

Muuttuva lipunmyynti

Porrastettu lipunmyynti

- Lipunmyynti porrastetaan suhteessa siihen, miten konserttisaleja vähitellen avataan. Ensin myydään lippuja vain vanhoille kausikorttilaisille ja yksittäisiä lippuja vain tiettyihin näytöksiin, kun syksyä kohti lippuja aletaan myymään taas enemmän myös yksittäin.

Käteisrahasta luopuminen

- Käteisen rahan käytöstä luovutaan ensi kesästä lähtien lipunmyynnin osalta. Jo ennen pandemiaa käteisrahan käyttö on ollut vähentymässä ja pandemia vain nopeutti tätä siirtymää.

Lipunmyynti ja paikkanumeroinnin joustamattomuus

- Ennakointi ja joustavuus ovat tuottaneet vaikeuksia varsinkin lipunmyynnin yhteydessä. Etukäteen myytiin esimerkiksi syksylle 2020 täysiä saleja, mutta pandemian jatkuessa ostettujen lippujen palautuksessa ja paikkanumeroinnin uudelleen järjestelyssä oli suuri työ.
- Poistukohan tämän seurauksena paikkanumerointi, jolloin yleisön istuttaminen olisi joustavampaa ja yleisön istuinpaikat voitaisiin sijoitella vasta muutama päivä ennen esitystä?

Miten pandemia muutti teatteri- ja konserttipalveluita?

Muuttuvat tilat

Lämpöön merkitys

- Eri yleisöjen kohtaaminen lämpiössä on aiemmin koettu tärkeäksi monipuolista kulttuuritoimintaa tarjoavassa rakennuksessa.

Ulkoilmaesitykset

- Erityisesti kesäteatteriesityksen ohjaajaa ilahduttaa vastaajien valmius saapua ulkona tapahtuvien esitysten katsomoon.
- Toisaalta orkestereille ulkona esiintyminen voi olla haasteellista mm. Instrumenttien vireessä pysymisen näkökulmasta

Ulkotilojen käyttö

- Koulujen työpajojen pitäminen ulkona on ollut mahdollista, vaikka sisätiloissa ei ole saanut kokoontua.

Miten pandemia muutti teatteri- ja konserttipalveluita?

Turvallisuuden kokemus

Ryhmäkohtaiset turvavälit

- Koulu ja päiväkotiryhmille on järjestetty ryhmäkohtaiset turvavälit uudella katsomoratkaisulla samalla, kun aamupäivänäytöksiä järjestettiin ns. Yksityisnäytöksinä koulu- ja päiväkotikohtaisesti.

Yleisön ohjeistaminen

- Ohjaavalle henkilökunnalle, esimerkiksi vartijoille ei ole tyypillistä vahva asiakaspalvelulähtöinen työskentelytapa, jota rajoitusten noudattamisen ohjeistus vaati.
- Ohjeistus ja palvelutilanteet saatiin sujuviksi ja kaikille osapuolille miellyttäväksi palkkaamalla esiintyvä taiteilija ohjeistamaan yleisöä.

Ruuhkien välttäminen

- Esitysaikatauluja on limitetty esitysten välisten ruuhkien ja jonojen minimoimiseksi. Lisäksi kalusteiden asettelua on harvennettu, jolloin yleiset ja yhteiset tilat on saatu väljemmiksi.

Kenraaliharjoitukset

- Aiemmin täysin avointen kenraaliharjoitusten kohdalla on ilmestynyt tarve tietää paikallaolijat, minkä takia niiden täydestä avoimuudesta luovuttiin.

Miten pandemia muutti teatteri- ja konserttipalveluita?

Turvallisuuden kokemus

HYGIENIA JA OHJEISTUKSET

Turvavälien ja maskien käytön valvominen

Syksyllä 2020 jouduttiin aktiivisesti vartioimaan turvavälien ja maskien käytön toteutumista, kun osa yleisöstä ei meinannut totella määräyksiä.

Ohjeistusten ja rajoitusten eroavaisuudet

Kuntakohtaiset ja kuntien sisäiset erot erilaisten rajoitusten suhteen ovat olleet haastavia samoin kuin useasti vaihtuvat kansalliset ja alueelliset ohjeistukset.

SYKSYLLE 2021 OSALLISTUJAT NÄKIVÄT KAKSI VAIHTOEHTOA:

A) Normaalit konsertit väliajoilla, yksi esitys per ilta isolla kokoonpanolla

B) Koronarajoitusten ollessa voimassa edetään vaihtoehto B:n mukaan, jolloin illassa pidetään kaksi tunnin konserttia peräkkäin ja rajoitetuin henkilömäärin. Esityksissä ei ole väliaikaa eikä paikkoja, vaan yleisö ohjataan henkilökunnan toimesta omille paikoilleen. Kausikorttilaisten kortissa tähän on varauduttu niin, että kortilla pääsee osallistumaan aina joko klo 18 tai klo 20 konserttiin.

A/B-suunnitelma tulee vaikuttamaan palvelun lisäksi myös taiteelliseen sisältöön, kun esim. suuret sinfoniat jäävät pois ja niiden tilalla esiintyy pienempiä orkesterikokoonpanoja.

Miten pandemia muutti teatteri- ja konserttipalveluita?

**Uudelleen
koettu merkitys
& arvostus**

UUDEN ARVOSTUKSEN NOUSU

Taiteilijan näkökulmasta esityksen sisällön suuri arvostus tuntuu hienolta.

Kaiken kaikkiaan kyselytuloksista jäi työpajan osallistujille positiivinen mieli.

Ilahduttavaa kuulla, että yleisö odottaa innolla paluuta katsomoihin ja toisaalta, että striimauksia on katsottu paljon.

Työpaja 2: Teatteri- ja konserttipalveluiden käyttäjät pandemian jälkeen

Tutkijat loivat käyttäjäpersoonat etukäteen haastattelujen sekä kyselytutkimuksen tulosten perusteella. Työpajassa pureuduttiin käyttäjäpersoonien tilanteeseen ja teatteri- ja konserttipalveluiden käytön tarpeisiin pandemian jälkeen.

Teatterien ja konserttien käyttäjäpersoonat

Riiko

- Ikä: 11v.
- ala-asteen 5-luokan kouluryhmän jäsen

Riitta

- Ikä: 68v.
- Nainen
- Eläkeläinen
- Kausikorttilainen
- Riskiryhmäläinen

Jani

- Ikä: 33v.
- Mies
- Liikuntarajoitteinen
- Hankala taloudellinen tilanne

Tytti

- Ikä: 50v.
- Nainen
- Korkeakoulutettu
- Kulturelli
- Varakas

Riiko - ”koululainen”

- Ennen pandemiaa kävi teattereissa ja konserteissa sekä koululuokan että vanhempiansa kanssa vähintään muutaman kerran vuodessa
- Pandemian aikana on toivonut pääsevänsä taas takaisin teatteriin, koska keskittyminen striimatun esityksen äärelle on tylsää ja vaikeaa
- Lasten ja kiireisen perhearjen takia vanhempien on ollut vaikeaa löytää yhteistä aikaa laadukkaan live-striimin parissa
- Ennen pandemiaa ehti juuri aloittaa teatteriharrastuksen ja haaveilee näyttelijän urasta. Pandemia kuitenkin uhkaa lannistaa innostusta harrastusta kohtaan
- Turhautunut ja tylsistynyt pitkittyvään pandemiatilanteeseen, vaikka haluaakin noudattaa kiltisti kaikkia kehoituksia ja rajoituksia

ikä: 11v.

**ala-asteen 5-luokan
kouluryhmän jäsen**

kulttuurin kuluttajana:

FYYSINEN

SOSIAALINEN

DIGITAALINEN

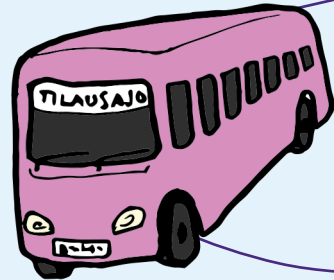
Riikon teatterivierailu

- Riikon luokkalaisineen viettää muiden samasta koulusta olevien koululuokkien kanssa teatteripäivää tutustumalla kaupungin teatteriin ja katsomalla lastenteatterin uuden esityksen. Koko koululuokka on innoissaan jo pelkästä bussimatkasta, joka kyyditsee koululaiset teatteriin.
- Pandemian jälkeen fyysiset teatterivierailut ovat vähentyneet ja kouluissa on hyödynnetty uusia striimimuotoisia live-esityksiä. Näin on onnistuttu säästämään matkakustannuksissa esitysten laadun silti laskematta ainakaan paljoa. Esitysten lisäksi koululaiset ovat verkkovälitteisesti päässeet nauttimaan useammin myös taiteilijavierailijoista.
- Koulukohtaisen vierailun ohjelma teatteriin saapumisesta retken päättymiseen saakka on mietitty tarkkaan ja turvallisesti.
- Itse esityksessä on osallistavia elementtejä ja Riiko on innoissaan päästessään myös itse lavalle.
- Pandemian jälkeen koululaisvierailut teattereissa ovat verkkovälitteisten mahdollisuuksien myötä vähentyneet ja Riiko on ollut iloinen, että myös hänen vanhempansa ovat vieneet häntä teatteriin kokemaan kulttuuria paikan päällä. On kuitenkin tärkeää, että myös koulut toteuttavat teatterivierailuja jatkossa paikan päällä, jotta kaikki oppilaat saavat kokea uusia oppimisympäristöjä ja pääsevät kokemaan teatterin taikaa.

Riikon teatterivierailu

teatterivierailut
vanhempien kanssa

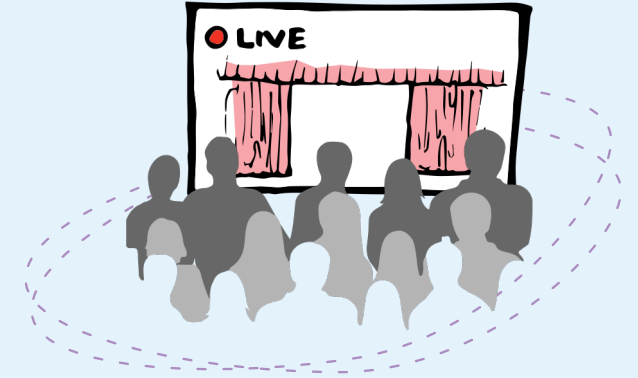

JUMUU

bussimatka
teatteriin

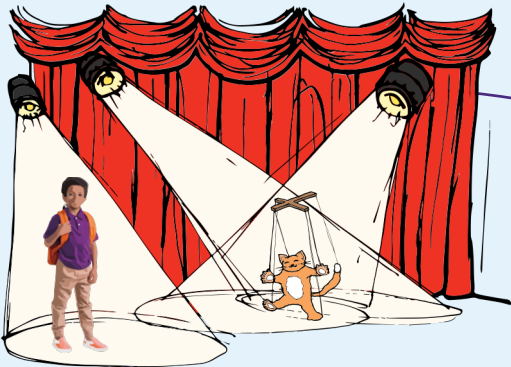
digiesityksiä

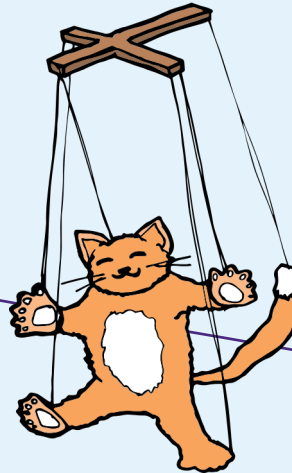
taiteilijavieraita

hyvin ohjeistettu
ja turvallinen
saapuminen

esitys
& osallistavia
elementtejä

bussimatka
takaisin kouluun

Riitta - ”kulttuurin suurkuluttaja”

- Aktiivinen kulttuurin suurkuluttaja ja innokas päivänäytöksiin osallistuja
- Teattereilla ja konserteilla on vahva sosiaalinen merkitys. Tapaa esityksissä ystäviään ja tuttaviaan. Pandemian aikana on kokenut suurta fyysisten esitysten ja vuorovaikutuksen kaipuuta
- Alun perin digivastainen ja teknologiavarautunut, mutta lapsenlapset ovat olleet valmiita opastamaan teknologian ja striimattujen esitysten pariin
- Ikänsä puolesta riskiryhmäläinen ja pelkää paljon korona-tartuntaa, joten tarvitsee ympärilleen turvalliset tilat osallistuakseen fyysisiin teatteri- ja konserttiesityksiin, mutta haluaa palata katsomoihin kun se vain on mahdollista. Kiinnittää erityistä huomiota tapahtumien turvallisuuteen

ikä: 68v.

nainen

eläkeläinen

kausikorttilainen

kulttuurin kuluttajana:

FYYSINEN

SOSIAALINEN

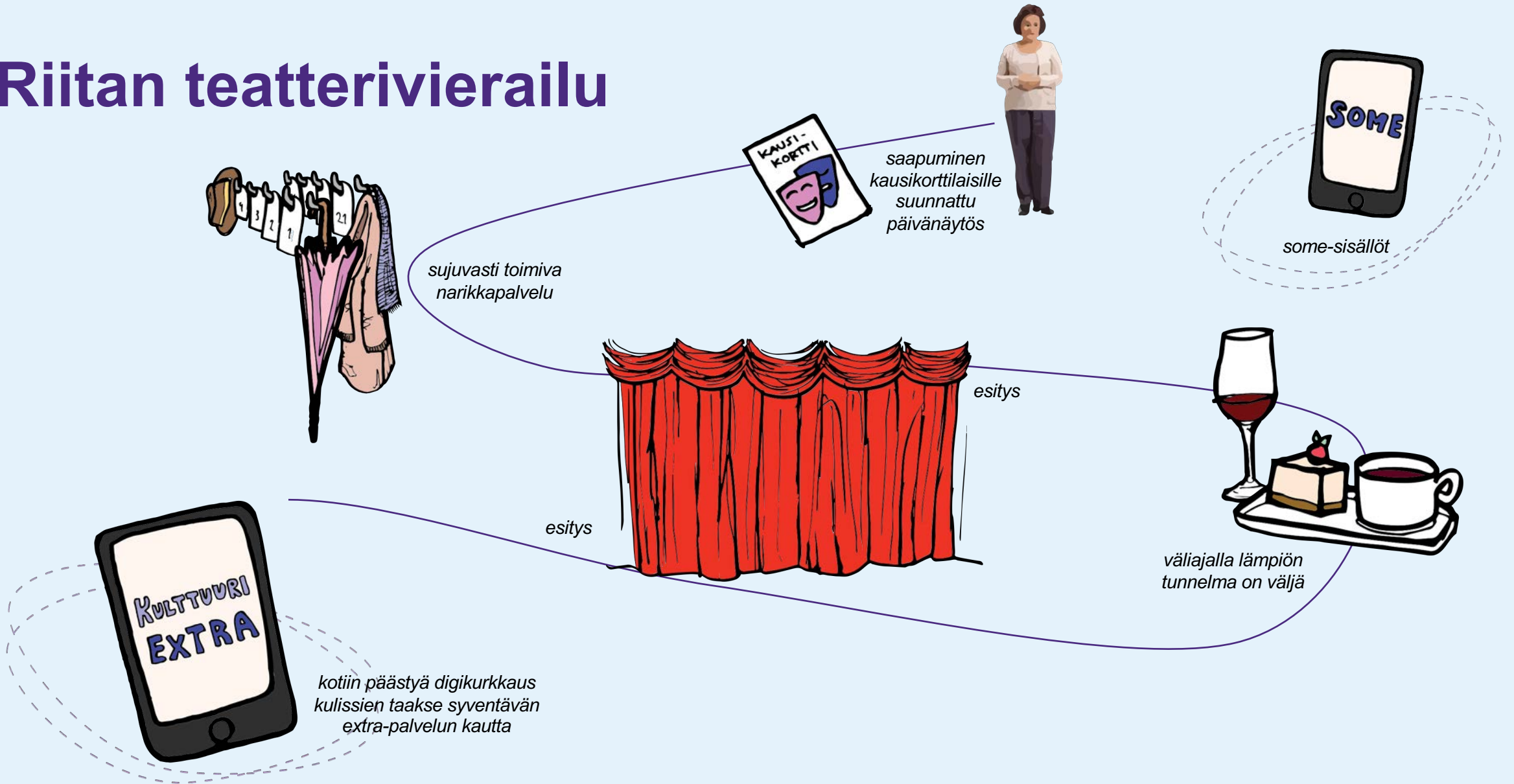
DIGITAALINEN

Riitan teatterivierailu

- Riitta on saapunut heti ensimmäiseen teatterin järjestämään kausikorttilaisille suunnattuun päivänäytökseen, johon on ollut mahdollista ostaa lippu paikan päälle. Teatteriin saapuessaan Riitta kuitenkin huomaa monen tutun naaman vielä puuttuvan katsomosta, koska monet iäkkäät kausikorttilaiset ehtivät pandemian aikana tottua striimattuihin live-esityksiin ja tallenteisiin ja ovat edelleen jääneet kotisohville.
- Esitykseen saapumiseen ja narikkaan liittyvä ohjeistus on selkeytynyt siitä, mitä Riittaa muistaa sen olleen ennen pandemiaa ja tuntee, että hänen turvallisuudestaan huolehditaan. Samaan aikaan hän muistelee hieman kaiholla tuttua numeroitua paikkaansa katsomon etuosassa, koska paikkanumeroista on pandemian aikana luovuttu.
- Riitta nauttii fyysisesti paikan päällä koetusta esityksestä pitkään jatkuneen tauon jälkeen. Pandemian aikana Riitta katseli satunnaisesti tallenteita ja live-striimeja eri esityksistä, mutta tajuaa, että hänen kohdallaan verkkovälitteiset esitykset eivät korvaa paikan päällä koettua teatterielämystä. Hän on kuitenkin valmis kokeilemaan teatterin tarjoamia uusia digipalveluita, joiden tarkoitus ei ole korvata vaan syventää alkuperäistä teatterissa koettavaa esitystä.
- Esityksen väliajalla lämpiössä on väljempää, kuin mihin Riitta on tottunut, koska samanaikaisesti esitettävien näytösten väliajat on porrastettu, ja hän nauttii väljyydentunteesta.
- Esityksen jälkeen kotiin päästyään Riitta avaa uuden tablettinsa ja jatkaa teatterielämyksen syventämistä hänen kausikorttiinsa liitetyillä digitaalisilla extrapalveluilla. Tällä kertaa Riitta pääsee kurkkaamaan kulissien taakse ja kuulee yhden näyttelijähaastattelun, johon pääsee myös itse osalliseksi chatin välityksellä. Myös erilaisten some-sisältöjen kautta Riitta kokee yleisötyön kehittyneen hänen kohdallaan onnistuneesti.

Riitan teatterivierailu

Jani - ”digihyötyjä”

- On aina ollut valmis käyttämään rahaa teatteri- ja konserttipalveluihin, mutta toivoisi esityksiltä myös edullisempia vaihtoehtoja
- Erittäin kiinnostunut kulttuurista ja taiteesta
- Kuuluu koronan riskiryhmään, mutta ei enää pelkää erityisen paljoa korona-tartuntaa, koska on saanut kaksi rokotetta
- Kotoa poistuminen vaatii paljon voimia. Ennen pandemiaa ei jaksanut osallistua fyysisiin näytöksiin yhtä usein kuin olisi halunnut. Korona-ajasta seurannut digitalisoituminen on parantanut elämänlaatua ja asioiden saavutettavuutta huomattavasti
- Nauttii erityisesti live-striimatuista esityksistä, joilta toivoo interaktiivisuutta

ikä: 33v.

mies

liikuntarajoitteinen

hankala taloudellinen tilanne

kulttuurin kuluttajana:

FYYSINEN ● ●

SOSIAALINEN ● ●

DIGITAALINEN ● ●

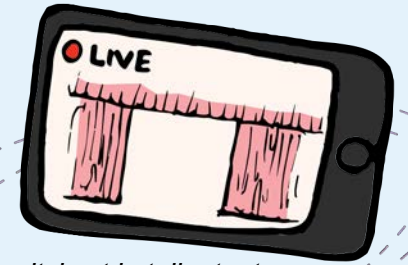
Janin teatterivierailu

- Yleisesti Jani hyötyi pandemia-ajasta, kun hänen arkensa helpottui palvelujen siirryttyä verkkoon ja sitä kautta helposti saavutettavaksi myös liikuntaesteiselle. Sittemmin Jani on siirtynyt osittain takaisin paikan päällä koettavien esitysten katsomoihin, mutta suosii kuitenkin useimmiten striimattuja esityksiä, jos ne vain on toteutettu laadukkaasti. Jani on huomannut paljon kehitystä striimatuissa esitysmuodoissa ja teknologiamyönteisenä ounastelee digitalisaation kehityksestä seuraavan jopa täysin uudenlaisia ja osallistavampia taidemuotoja.
- Jani saapuu kokeelliseen VR/AR-tekniologiaa (virtuaalinen ja lisätty todellisuus) hyödyntävään esitykseen yhdessä Kulttuurikaveri-palvelun kautta löytyneen avustajan kanssa, joka pääsee esitykseen ilmaiseksi.
- Jani on ladannut puhelimeensa Kulttuuri-appin, jonka avulla hän on sekä ostanut teatterilippunsa ja varannut väliaikatarjoilut että pystyy nopeasti tarkistamaan esteettömän kulkureitin katsomoon ja lukemaan digitaalista käsiohjelmaa. Digitaalisuutta ei olekaan hyödynnetty pelkästään striimausten muodossa, vaan myös paikan päällä tapahtuvan kokemuksen parantamiseksi.
- Narikassa Jani kohtaa teatterin henkilökuntaa, joka on lisäkouluttautunut asiakastyöhön liittyen ja osaa nyt kohdata Janin ja hänen tarpeensa hyvin asiallisesti. Jani tuntee olonsa huomioiduksi ja kokonaiselämyksen kohentuneeksi.

Janin teatterivierailu

tapaaminen
Kulttuurikaverin kanssa
teatterin sisäänkäynnillä

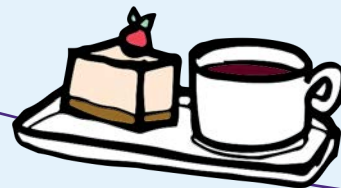
live-esitykset ja tallenteet
digitaalisina striimauksina

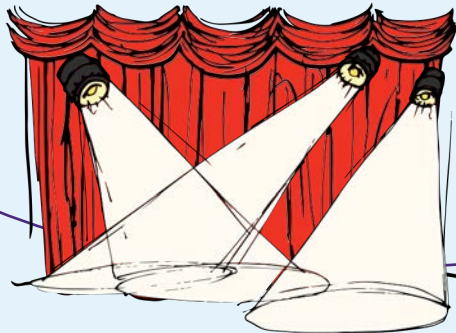
sujuva saapuminen
& erityisvaatimukset hyvin huomioiva
narrikkapalvelu ja muu henkilökunta

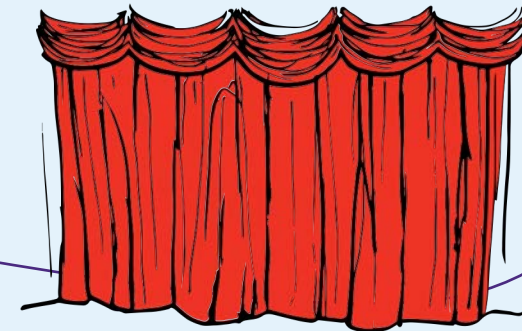
Kulttuuri-app

sujuvat väliaikatarjoilut

esitys

esitys

Tytti - ”elämyshakuinen kultturelli”

- Ei kitsastele rahan suhteen kun kyseessä on kulttuuripalvelut ja haluaa uusintaa kulttuurista pääomaansa aktiivisesti
- Vierastaa digipalveluita, vaikka onkin kokeillut striimattuja esityksiä. Striimattua esitystä katsellessa tuntee jäävänsä paitsi lämpiössä, väliajoilla ja esityksen jälkeen tapahtuvasta sosiaalisesta kanssakäymisestä. Lisäksi haluaa hypistellä fyysistä käsiohjelmaa ja nauttii esitysiltaan kuuluvasta juoma- sekä ruokatarjoiluista
- Menee teatteriin ja konserttiin heti, kun se on mahdollista riippumatta pandemiatilanteesta ja siitä onko esitys ulko- vai sisätiloissa
- Nauttii esitysiltojen ”rituaaleista” ja etsii teatteri- ja konserttiesityksiltä arkeensa itse esityksen lisäksi pientä glamouria ja ”teatterin taikaa”. Jos striimi-esityksiin olisi mahdollista jollain konstilla sisällyttää mukaan enemmän tätä tunnelmaa, olisi hän avoimemmin mielin kiinnostunut kokeilemaan digiesityksiä uudestaan

ikä: 50v.

nainen

korkeakoulutettu ja kultturelli

varakas

kulttuurin kuluttajana:

FYYSINEN

SOSIAALINEN

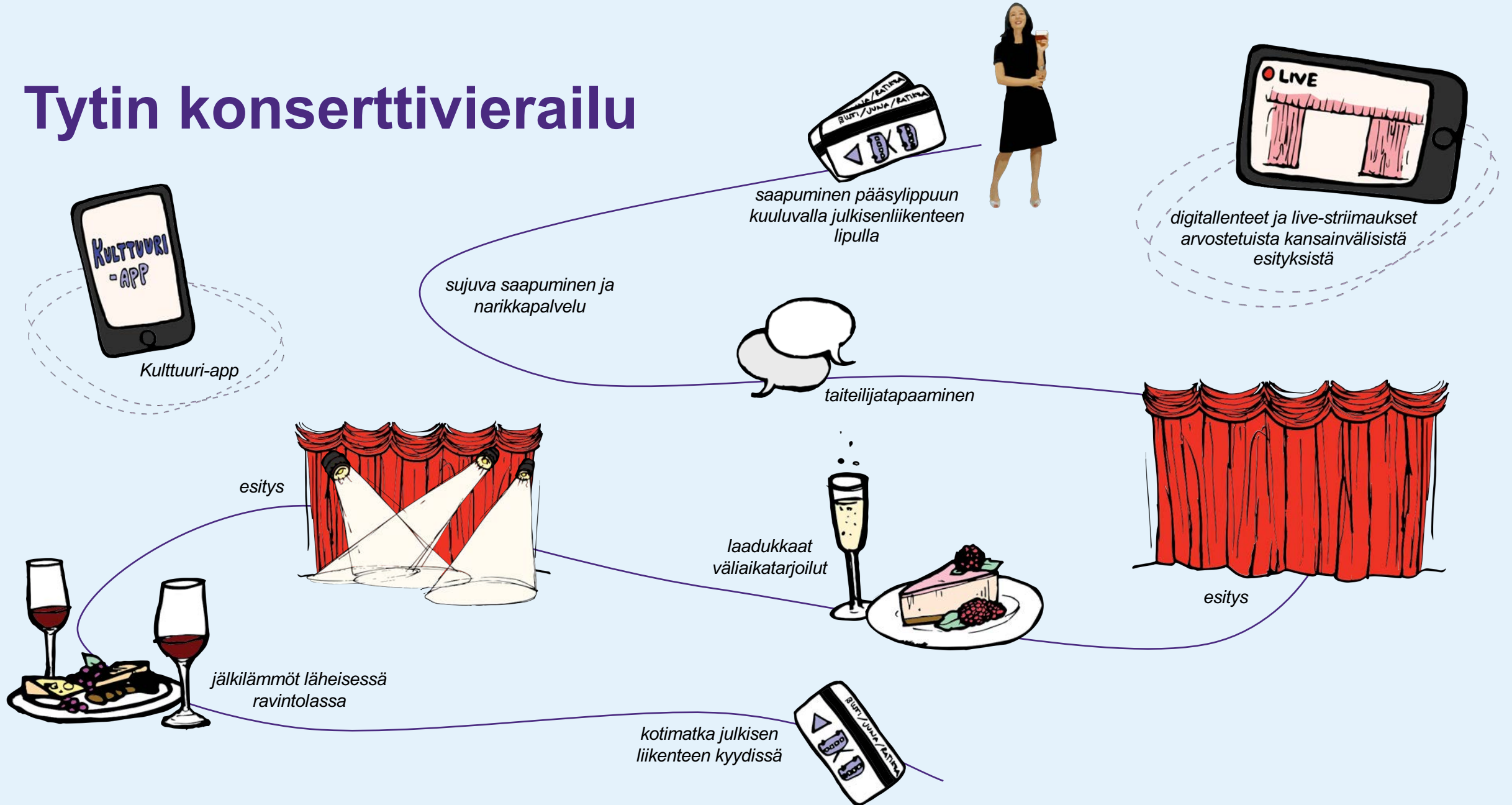
DIGITAALINEN

Tytin konserttivierailu

- Tytille kulttuuri ja taidekokemukset ovat elämäntapa, josta hän on valmis maksamaan, mutta myös vaatimaan laatua. Tytti palaakin katsomoon odottaen harkittua kokonaiselämystä, johon hän mielellään ostaa lisäpalveluna esim. paremmat paikat, fiinit tarjoilut tai etukäteisnarikan. Tänä iltana Tytti on yhdistänyt lippuunsa mahdollisuuden taiteilijatapaamiseen esityksen ohjaajan kanssa ennen esityksen alkua.
- Tytti on tiedostava kuluttaja ja hyödyntää konserttilippuun sisältyvää julkisen liikenteen lippua saapuessaan konserttiesitykseen bussilla. Hänelle, kuten myös järjestäjälle, julkisen liikenteen tukeminen on kannanotto ja imago-kysymys. Samalla hän voi välttää sekä ruuhkat että stressaavan parkkipaikan metsästyksen.
- Tytti on hoitanut kaikki käytännön asiat mm. narikkaan ja väliaikatarjoiluihin liittyen Kulttuuri-appin kautta, koska digipalveluiden hyödyntäminen on hänelle ominaista myös muilla elämän osa-alueilla. Paikan päälle saapuessaan hän voikin siis sujuvasti suunnata lämpiöön ja taitelijatapaamiseen.
- Kulttuurikokemuksessa Tytti kiinnittää paljon huomiota myös kokonaistunnelmaan ja tiloihin, joiden tulee olla siistit, organisoidut ja tyylikkääät ja valaistu tunnelmallisesti.
- Esityksen jälkeen Tytti haluaa jatkaa iltaansa vielä laadukkaan drinkin äärellä ja taas hän on iloinen, että on saapunut konserttiin julkisen liikenteen kyydissä. Joskus Tytti jää jälkilämmöille kulttuuritalolle, mutta tällä kertaa hän suuntaa läheiseen ravintolaan, jonka kanssa kulttuuritalolla on yhteistyösopimus.
- Kotimatallaan Tytti ostaa Kulttuuri-appin kautta lipun New Yorkin The Metropolitan Museum of Art esitykseen, josta esitetään huoliteltu digitalenne kaupungin elokuvateatterin suuressa salissa.

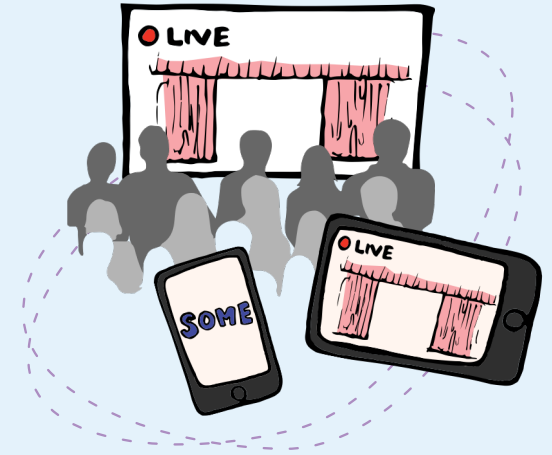
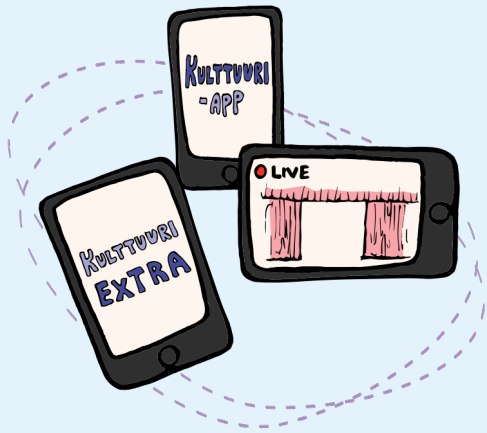
Tytin konserttivierailu

Teatterien ja konserttien käyttökokemusten painottuminen

	RIIKO	RIITTA	JANI	TYTTI
fyysinen	● ● ●	● ● ●	● ●	● ● ●
sosiaalinen	● ● ●	● ● ●	● ●	● ● ●
digitaalinen	●	●	● ●	●

Teatteri- & konserttikokemus

Keskeistä käyttäjille kokonaisvaltainen kokemus paikan päällä, jota digitaaliset palvelut täydentävät. Teatteriesitysten ja konserttien digitaaliset esitykset ovat kehittymässä uudeksi taidemuodoksi, joka avaa mahdollisuuksia paikasta riippumattomaan elämykseen.

Työpaja 3: Teatteri- ja konserttipalveluiden tulevaisuuskuvia

Viimeisessä työpajassa luotiin katsaus teatterien ja konserttien lähihistoriaan sekä tulevaisuuden näkymiin. Tarkasteltiin teatterien ja konserttien haasteita ja toimintaympäristöä valittujen megatrendien (väestön ikääntyminen, väestön monimuotoistuminen, teknologian kehitys, ekologinen kriisi) valossa.

Teatteri- ja konserttipalveluiden lähihistoriaa määrittäneet trendit

**YMPÄRISTÖ-
TIETOISUUS**
> Esitykset, teemat ja toiminta

**MARKKINOINNIN JA
SISÄLLÖN SUHDE,
ITSEISARVOISUUS**

**KAHTIAJAKOISUUS:
TALOUS VRS TAIDE**

**TAITEEN
ITSEISARVO**

**VASTUULLISUUS,
ARVOVAATIMUSTEN MUUTOS,
MONIMUOTOISUUS**

Ilmastonmuutos vrs.
viherpesu
(+pandemian
aiheuttama takapakki)

Markkinointi: ei
sisältö ainoastaan,
vaan yleinen
vastuullisuus & arvot

Markkinointi ja kilpailu
vapaa-ajan vähyyden ja
tarjonnan kanssa >
vaikutus

Taiteen itseisarvo,
yhteiskunnallinen
vaikuttaminen,
haastaminen, tunteet

Arvomuutokset &
nuorempien
sukupolvien vaikutus
tekemiseen

Diversiteetti, muuttunut
nopeasti > tapahtunut
lainsäädännön kautta
(+vastakehitys maailmalla)

Jännitteiden & ristiriitojen yhdenaikaisuus esim
taluspaine & lamat + paine omaan
rahankeräykseen + toisaalta osallistaminen

Ei elitismiä, vaan
palvelut kaikille
kansalle

Toisaalta kulttuurin
hyvinvointiaspekti,
välineellistäminen

Sukupuoli-neutraalius
+ sensitiivisyys +
tietoisuus (5v.
Hypypäys suuri)

Metoo > sensitiivisyys nousi
pintaa, kanavoi. Vrs.
koronan aiheuttama
vastakkainasettelu,
yhtenäisestä porukasta
tahojen vastakkainasetteluun

Teatteri- ja konserttipalveluiden lähihistoriaa määrittäneet trendit

DIGITALISAATIO > esitykset, markkinointi (some, vaikuttajien merkitys)

UUDET TEKEMISEN TAVAT uudet tavat kokoontua yhteen ja uudet paikat kokoontumiselle, katsojan rooli osana esitystä

VASTAVOIMANA: EKSKLUSIIVISUUS

VAPAA-AJAN VÄHENEMISEN ILMIÖ > ei muut kulttuurilaitokset, vaan ihmisten ajasta kilpailu

AMMATTIMAISTUMINEN

NUORTEN TOIMIJOIDEN TAPA TOIMIA

Digi-stage & soveltuminen eri esittäviin taiteisiin

Ei elitismiä, vaan palvelut kaikille kansalle

Immersiivi + site specific

+ digi versus korvaako esitystä

+ uudet tekemiset tavat

Ammattimaistuminen laajasti > musiikkialalla elämäntavasta ammattimaiseen toimintaan

Arvomuutokset & nuorempien sukupolvien vaikutus tekemiseen

Sukupolvien erot

Nuorten tapa tehdä töitä & vaatimukset > sukupolvien ero?

Teatteri- ja konserttipalveluiden lähihistoriaa määrittäneet trendit

PANDEMIAN VAIKUTUKSET

DIGITALISAATIO >
esitykset, markkinointi
(some, vaikuttajien
merkitys)

PANDEMIAN
VAIKUTUS > UUDET
TEKEMISEN TAVAT
uudet tavat kokoontua
yhteen ja uudet paikat
kokoontumiselle,
katsojan rooli osana
esitystä

KULTTUURI-
TAHOJEN
VASTAKKAIN-
ASETTAUTUMINEN,
PROVOSOINTI

VAPAA-AJAN
VÄHENEMISEN
ILMIÖ > ei muut
kulttuurilaitokset,
vaan ihmisten ajasta
kilpailu

VARAUTUMINEN

Pandemia: Varautuminen & uhkien tunnistaminen, joita ei aiemmin tunnistettu riittävästi > tarve lobbaukselle + turvallisuusjärjestelyt

Megatrendi: väestö ikääntyy

Megatrendi: väestö ikääntyy

Saavutettavuus-kysymykset

- Muualla tehtävät ja esitettävät tuotannot & osallistumisen esteellisyys
- Produktiot talon ulkopuolelle (vientinä esim. Palvelutaloihin)
 - Palvelutalot & kulttuurivienti & digituotannot
 - Taiteen pariin uusia käyttäjiä

Vastuu kulttuurin tuottamisessa ja viennissä

- Lasten ja nuorten kulttuurin tuottaminen > ikääntyneille vastaava palvelu
- Valtion perintörahasot > jyvittäminen vanhuksille, laitokset & kodit > kulttuurin saavuttaminen keskeistä

Sitouttaminen

- Sitouttaminen > olemassa olevien käyttäjien parempi linkittäminen nykyisiin palveluihin

Asiakasryhmänä heterogeeninen ryhmä

- Suuri ikähaarukka on tärkeä huomioida > 65 vuotiaat ovat täysin eri käyttäjäporukka verrattuna 85v.
- Segmentointi & profilointi > moni ikääntyneempi on hyvinvoiva ja työssä olevaa porukkaa
- ”ikäntyneet 40+” > maku pysyy vuosikymmenestä toiseen ja vaikuttaa (tulevaisuuden) kulttuurin kuluttamiseen
 - Versus sortuminen perinteiseen ajatteluun
- Kuplat & erilaiset käyttäjät ja kuluttamisen tavat
- Maksukykyinen kohderyhmä

Kohderyhmäajattelu on vaikeaa laajan skaalan vuoksi

- Jäykkyys uusien yleisön vastaanottamisessa, palvelaan olemassa olevia
- Miten tavoitetaan palveluiden koko kirjo houkuttelevana nykyisen käyttäjäkunnan & ytimen ulkopuolella

Yleisötyö

- Uudet käyttäjäryhmät ja uudet tavat tehdä eivät ole uhka, vaan mahdollisuus
- Näyttäytyy palveluiden kapea-alaisuutena, esim. Väliaikatarjoiluiden tarjonta esityksen luonteen mukaan
- Kuka määrittelee laadun?

Megatrendi: väestö monimuotoistuu

Megatrendi: väestö monimuotoistuu

Tasa-arvotyö

- Kenen todellisuutta esitetään lavalla?
- Hidas muutos, syvään juurtuneet kulttuurit
 - Epäkohtien tunnistaminen olennaista
- Syyllisyys (hyväosaisuudesta, yksipuolisuudesta) ja siitä irti pääseminen
- Keinoina moninaisuuden lisäämiseen: samaistuminen vrs kokemusasiantuntijat
- Tärkeää tunnistaa kipukohtat, jotta palvelua voidaan kehittää
- Keskeyttävä sisällöntuottamiseen, osallistamiseen, markkinointiin

Monikulttuurisuus & esityksien kielikysymykset

- Keskeistä näiden asiakasryhmien tavoittaminen, viestintä ja markkinointi heidän suuntaansa
- Sisällön vastaaminen monikulttuurisuuteen, vaatii uudelleenpohdintaa
- Suomenkielinen teatteri ei tavoita laajaa kielijoukkoa

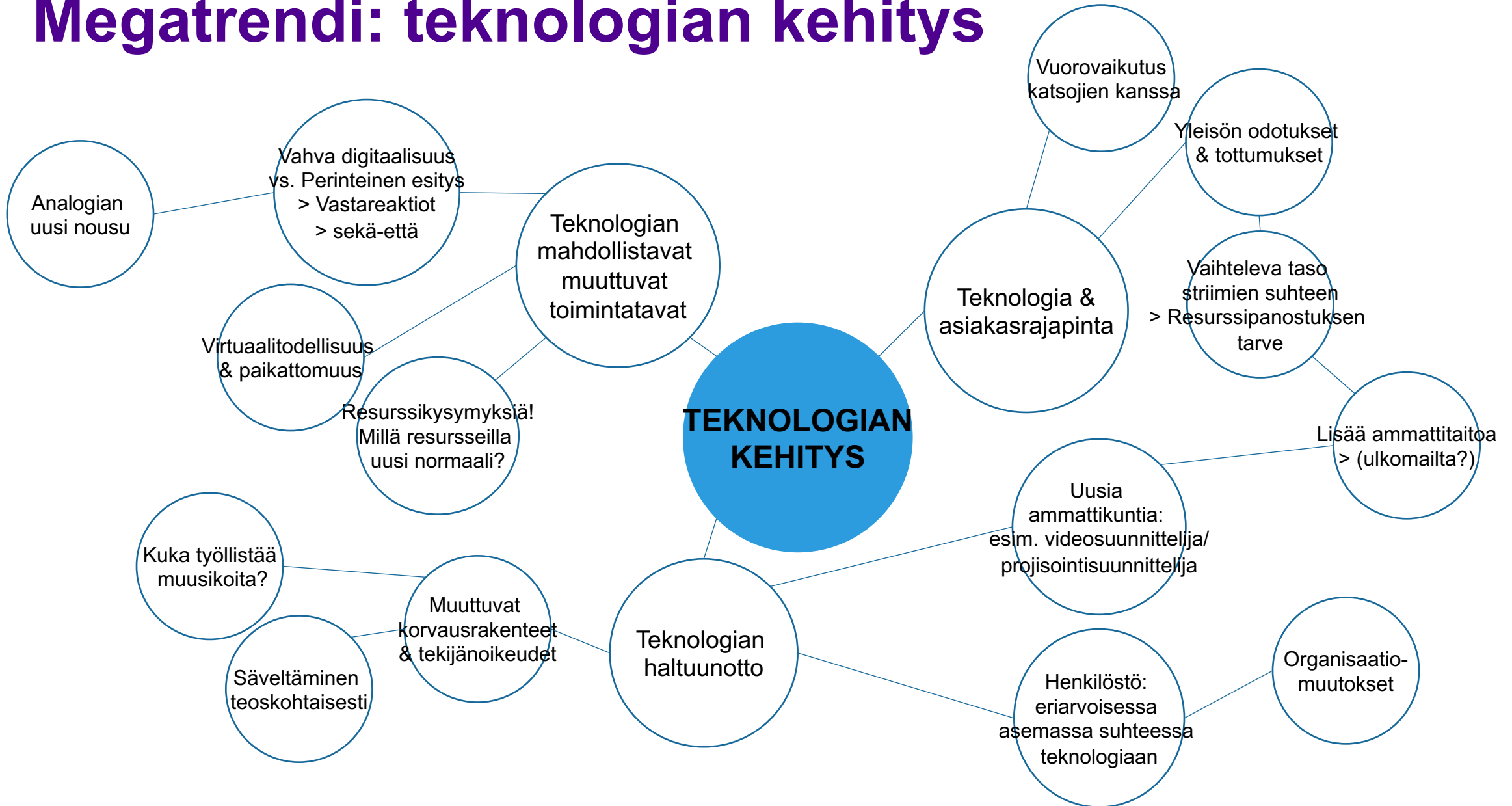
Eriarvoistuminen ja palveluiden saavutettavuustyö

- Kynnyksen madaltaminen kulttuurin kuluttamiseen
 - Tietyillä kulttuurin muodoilla on elitistinen mielikuva
- Vähävaraisuus eriyttää pois kulttuurin kuluttamisesta
 - Ratkaisuna ”kutsuvieraslippu”, joka tarjoaa mielikuvan, ettei kyseessä ole ilmaislippu
 - Samalla mietittävä kuitenkin koko paketti, esim. Miten järjestetään liikkuminen paikalle?

Linkittyminen yhteistyöhön soten kanssa

- Vaatii isoja rakenteellisia muutoksia
- Teatteri ja konsertit ovat pyrkineet olemaan yhteistyössä, mutta soten ylikuormitus estää yhteistyön
- Yhteys sote-puolelle tarvitaan, mutta yhteyden luominen on koettu vaikeaksi
- Pienet kokeilut vrs. Iso vaikuttavuus

Megatrendi: teknologian kehitys

Megatrendi: teknologian kehitys

Teknologiataitojen haltuunotto korostuu, osa henkilöstöstä vaarassa digisyrjäytyä

- Henkilöstö on eriarvoisessa asemassa suhteessa teknologiaan ja erot kasvavat
- Vahva digiosaaminen vs. käsityöpainotus
- Organisaation työtapamuutokset: paperit/ilmoitustaulut siirretty online; työvuorot, aikataulut yms
- Muuttuvat korvausrakenteet & tekijänoikeuskysymykset
 - Erikokoisten organisaatioiden eriarvoisuus suhteessa korvauksiin > sopimusjärjestelyt
- Säveltäminen teoskohtaisesti > orkesterin kanssa hyvin kallista
 - Nyt mahdollista tuotannoille kustannustehokkaasti
- Teatterilla oma säveltäjä (kuukausipalkka) > säveltäminen läppärillä

Teknologia muuttaa toimintatapoja; esim.

Automatisointi, virtuaalisuus

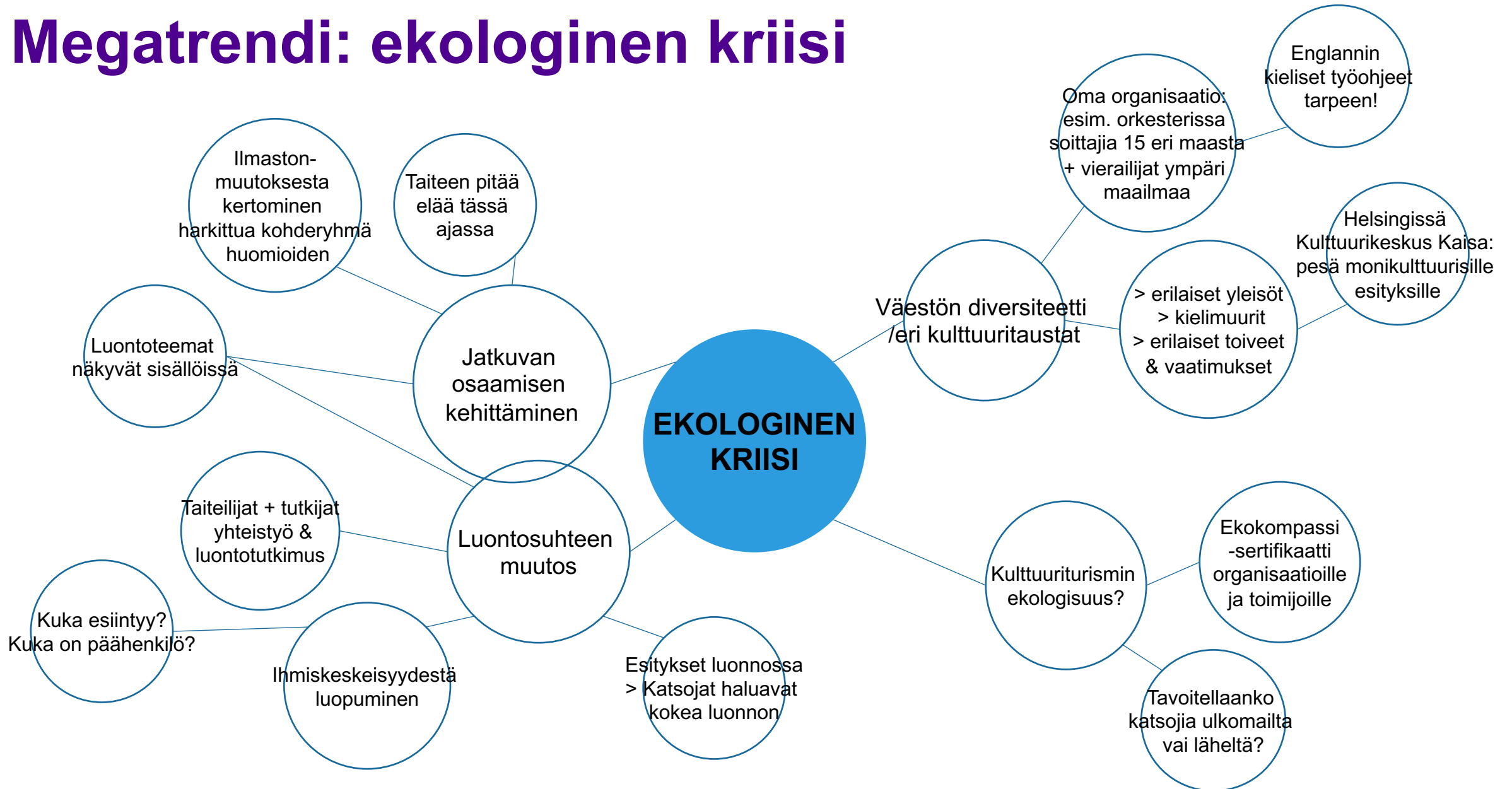
- Vahva digitaalisuus (mullistanut jo 10v sitten) versus perinteinen/ immersiiivinen esitys
- Synnyttää sekä vastareaktioita, mutta kehityskulkuna molemmat voivat olla samaan aikaan

- Analogian uusi nousu (varsinkin nuorilla) vastareaktiona digitaalisuudelle
 - Tekniikka mahdollistaa, kaikkien ulottuvilla, taloudellista
 - Lavastus: hetkessä” paikasta toiseen”
 - Lisätty todellisuus osana näytöksiä
- Resurssikysymyksiä! > Millä resursseilla rakennetaan ns. uusi normaali?
- Uudet ammattikunnat, esim. Videosuunnittelija/ projisointisuunnittelija
 - Valosuunnittelun merkitys muuttunut, nyt korostuu videot
 - Hologrammit, teknologiaosaajien ammattitaito
 - Opiskelu itsenäisesti tai kansainvälisesti, koulutus (valosuunnittelussa) puuttuu
- Teknologia & asiakasrajapinta: esim. Markkinointiin käytettiin ennen 25%, nyt 85%
 - Yleisön odotukset & tottumukset
 - Vaihteleva taso striimien suhteen, suurelta osin vielä riittämätön > resurssipanostuksen tarve

Monipaikkaisuus/ paikattomuus

- Paikan päällä vs. Piiperrys kaiuttimista > myös muu kuin esitys on merkityksellistä, koko paketti/ atmosfääri tärkeää
- Kouluvierailut digitaalisesti koululuokkien kanssa
- Toisaalta parantunut saavutettavuus

Megatrendi: ekologinen kriisi

Megatrendi: ekologinen kriisi

Jatkuvan osaamisen kehittäminen korostuu

- Taiteilijoiden ja tutkijoiden välinen yhteistyö: ekologia, luontotutkimus
- Taiteen ja tutkimuksen välimaaston potentiaali
- Taiteen pitää elää tässä ajassa
 - Luontoteemat näkyvät sisällöissä
- Ilmastonmuutoksesta kertominen kohderyhmälle täytyy olla harkittua
 - Muutos: vielä noin 10 vuotta sitten ei olisi tullut mieleenkään

Ehtyvät luonnonvarat

- Kulttuuriturismia lisää vs. Ekologisuus
- Tavoitteiden uudelleentarkastelu > mitä lopulta halutaan?
- Kansainväliset turistit?
- Voiko matkailun vähentyminen ulkomaille tulevaisuudessa näkyä kulttuuritarjonnassa?
- Ekokompassi-sertifikaatti organisaatioille ja toimijoille
 - Viherpesun makua? > Kallista, vaikka organisaatio täyttäisi vaatimukset

Luontosuhteen muutos?

- Esitykset luonnossa > katsojat haluavat kokea luonnon
- Ihmiskeskeisyydestä luopuminen
 - Kuka esiintyy? Kuka on päähenkilö?
 - Täytyykö olla ihminen... voi olla eläin, solu, plankton
- Pandemian seurauksena luonnon uusi löytäminen : ”Onneksi meillä on luontoa”
- Kirkastuneet arvot
- Luontosuhdekasvatus osana taideopetusta

Väestön diversiteetti (ilmastopakolaisuuden myötä)

- Väestön diversiteetti/ eri kulttuuritaustat
- Erilaiset yleisöt > kielimuurit” > erilaiset toiveet & vaatimukset

Liikuntapalvelut

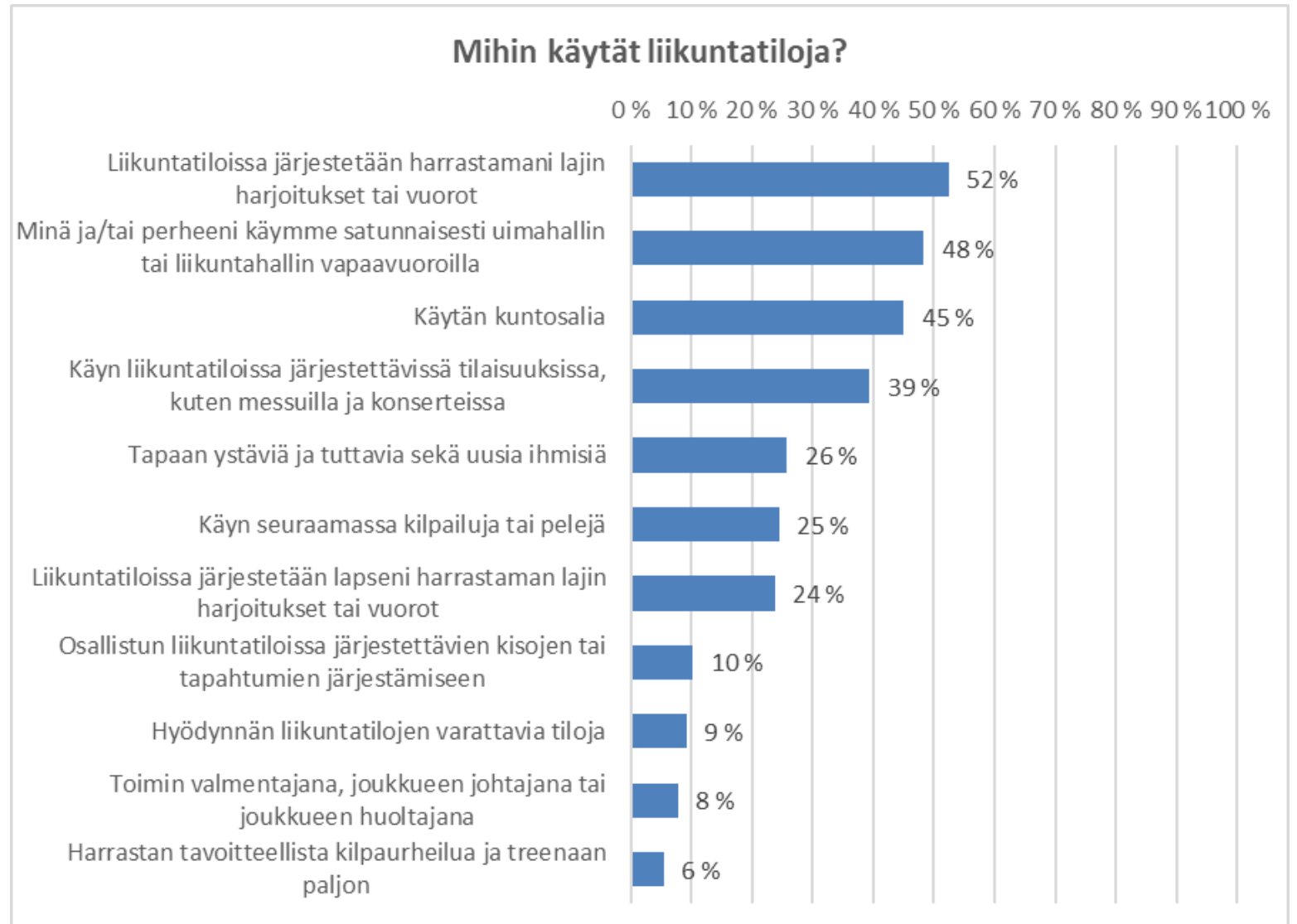
Liikuntapalveluiden käyttäjien kokemukset

Kyselytutkimuksen tulokset

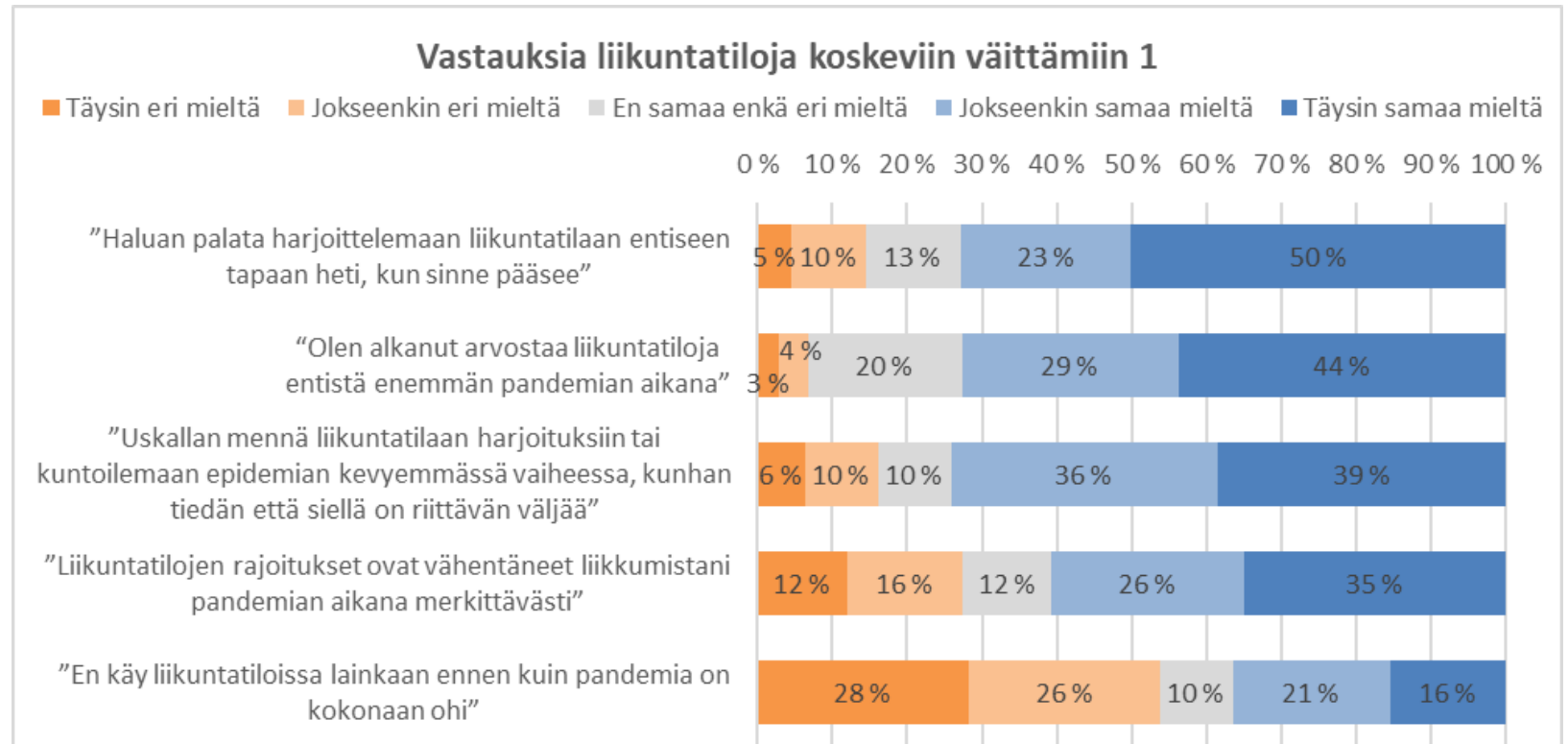
Mihin liikuntatiloja käytetään?

- Eniten käydään harjoitusvuoroilla tai vapaavuoroilla.
- Myös kuntosalin käyttö oli yleistä.
- Paljon käydään myös erilaisissa tilaisuuksissa.

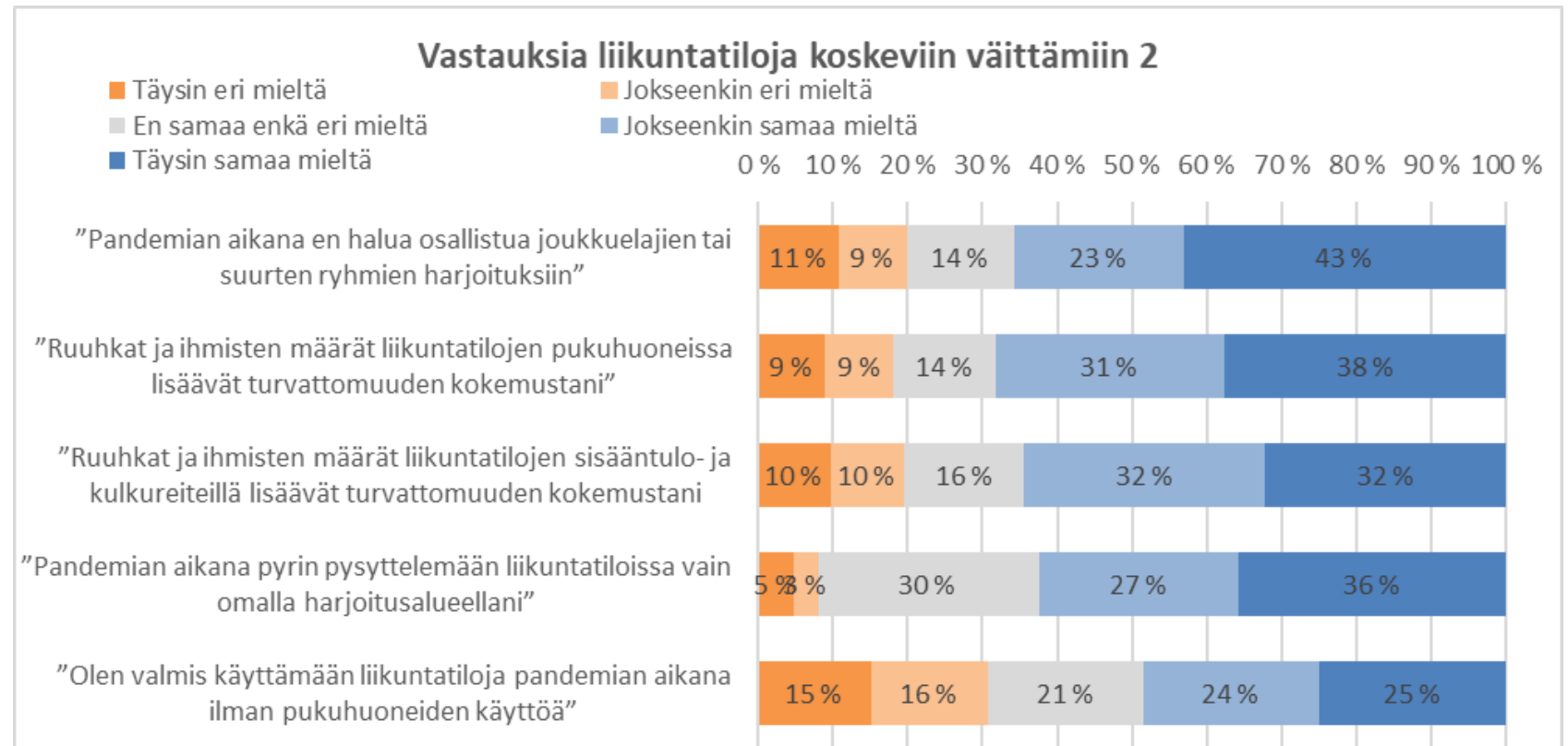
Halu päästä takaisin liikuntatiloihin on suuri

- Runsas kolmannes aikoo mennä liikuntatiloihin vasta, kun pandemia on täysin ohi. Enemmistö uskaltaisi mennä niihin jo aiemmin kunhan siellä on riittävän väljää ja aikoo palata niihin heti kun pääsee.
- Noin 60 %:lla liikkuminen oli vähentynyt merkittävästi rajoitusten vuoksi.
- Suurin osa on alkanut arvostaa liikuntatiloja entistä enemmän.

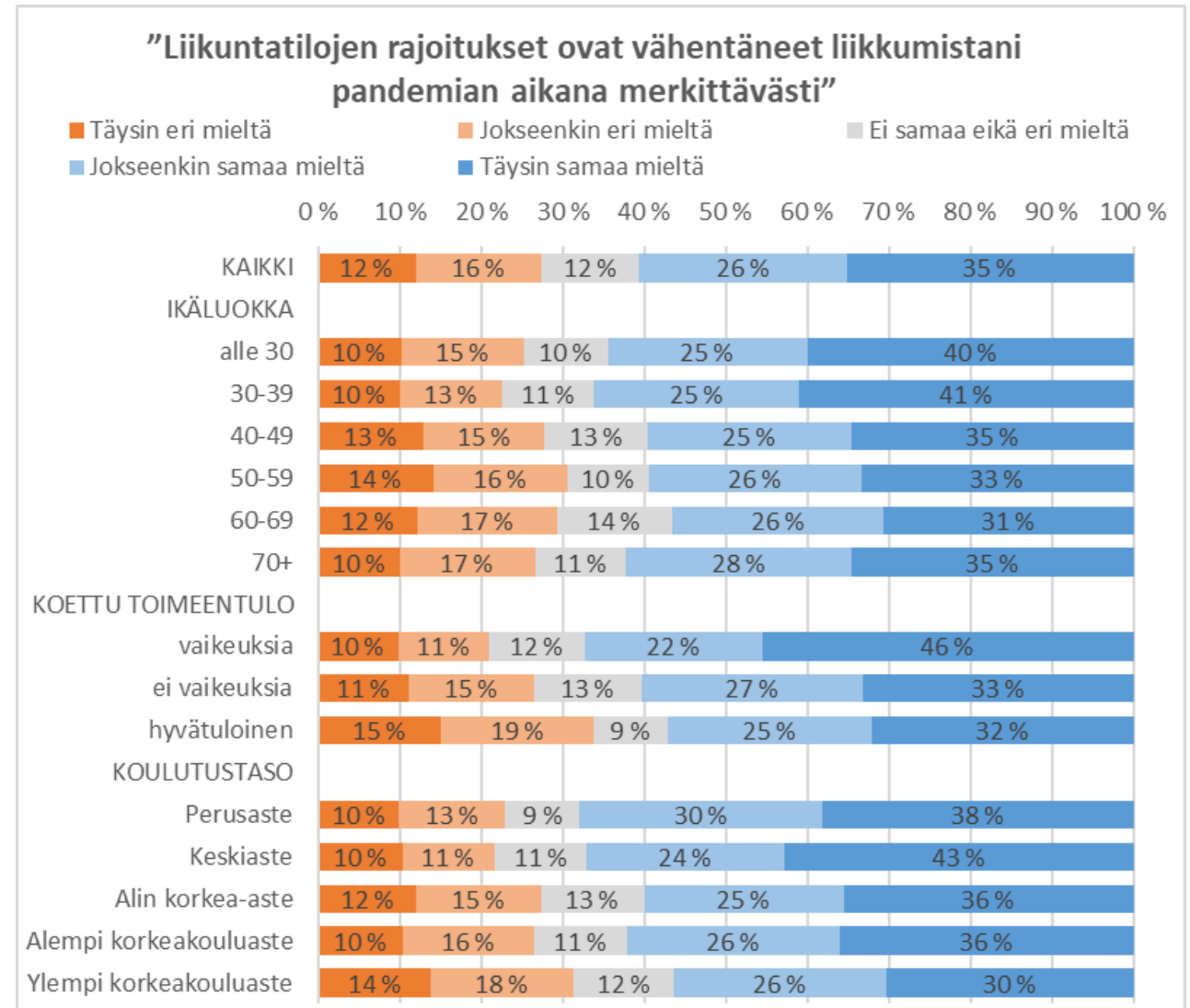
Liikuntatilojen terveysturvallisuus on huolettanut pandemian aikana

- Kaksi kolmesta ei halua osallistua ryhmäharjoitteluun pandemian aikana.
- Ruuhkat sekä sisääntulossa, kulkureiteillä että pukuhuoneissa aiheuttavat turvattomuuden kokemista.
- Lähes puolet oli valmis käyttämään tiloja pandemian aikana ilman pukuhuoneisiin pääsyä.

Liikkuminen väheni pandemian aikana

- Enemmistöllä vastaajista (60 %) **liikkuminen oli vähentynyt liikuntatilojen rajoitusten vuoksi**. Näin vastanneet eivät siis olleet korvanneet sisätilaliikunnasta ulkoliikunnalla ainakaan täysin.
- Useimmin liikunta oli vähentynyt vähän koulutetuilla ja toimeentulovaikeuksia kokevilla. Ikäryhmistä liikkuminen oli vähentynyt vahvimmin alle 40-vuotiailla.
- **60 %** vastaajista ilmoitti, että joko hän itse tai perheenjäsen on **lopettanut jonkin liikuntaharrastuksen koronan vuoksi**. Lopettaneista lähes kaikki (94 %) aikoivat jatkaa lajin harrastamista epidemian jälkeen.

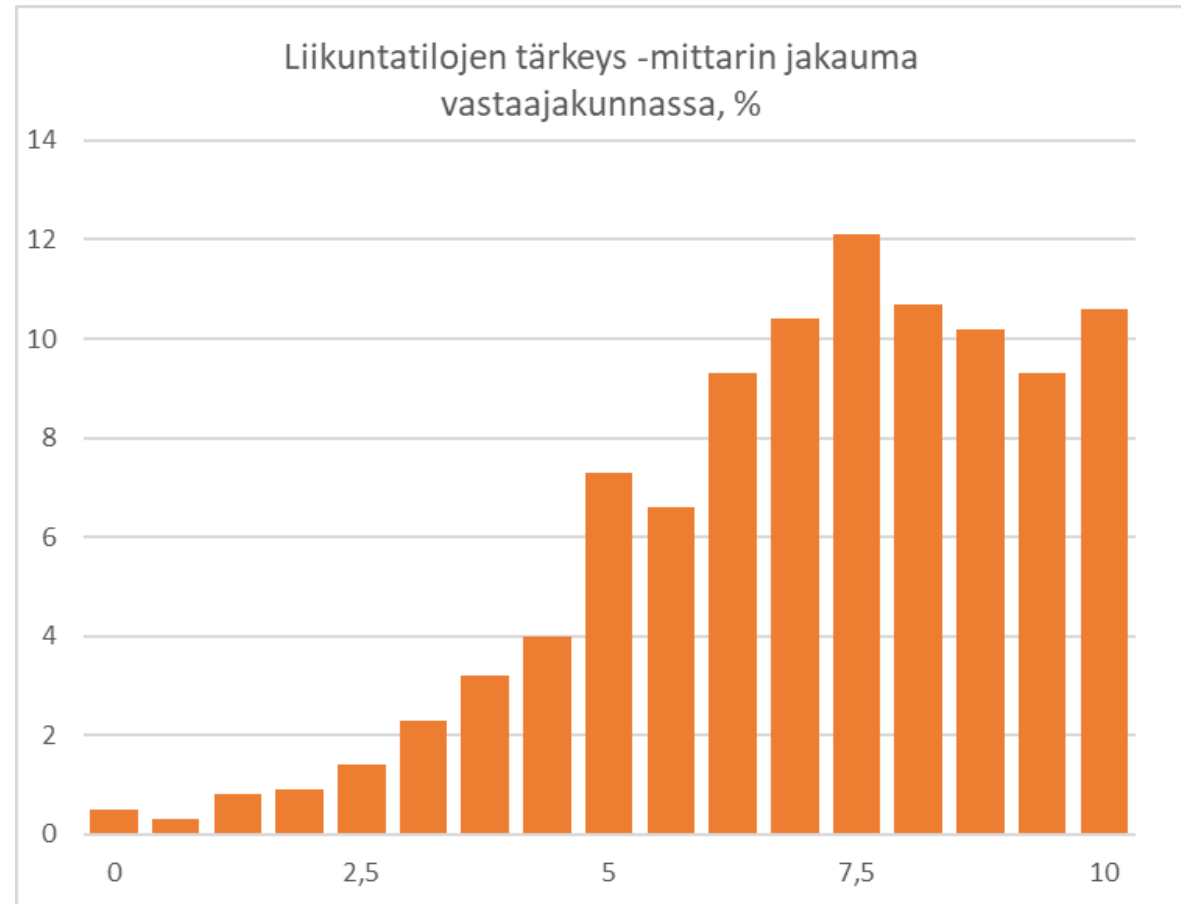

Liikuntatilojen tärkeys -mittari

- Seuraavat neljä liikuntatilojen merkitystä vastaajan elämässä kuvastavat väittämät korreloivat vahvasti keskenään:
 - *”Uskallan mennä liikuntatilaan harjoitukseen tai kuntoilemaan epidemian kevyemmässä vaiheessa (kuten elokuussa 2020), kunhan tiedän että siellä on riittävän väljää”*
 - *”Haluan palata harjoittelemaan liikuntatilaan entiseen tapaan heti, kun sinne pääsee”*
 - *”Olen alkanut arvostaa liikuntatiloja entistä enemmän pandemian aikana”*
 - *”Olen valmis käyttämään liikuntatiloja pandemian aikana ilman pukuhuoneiden käyttöä”.*
- Näistä muodostettiin mittari, joka voidaan nimetä *”liikuntatilojen tärkeys”*.

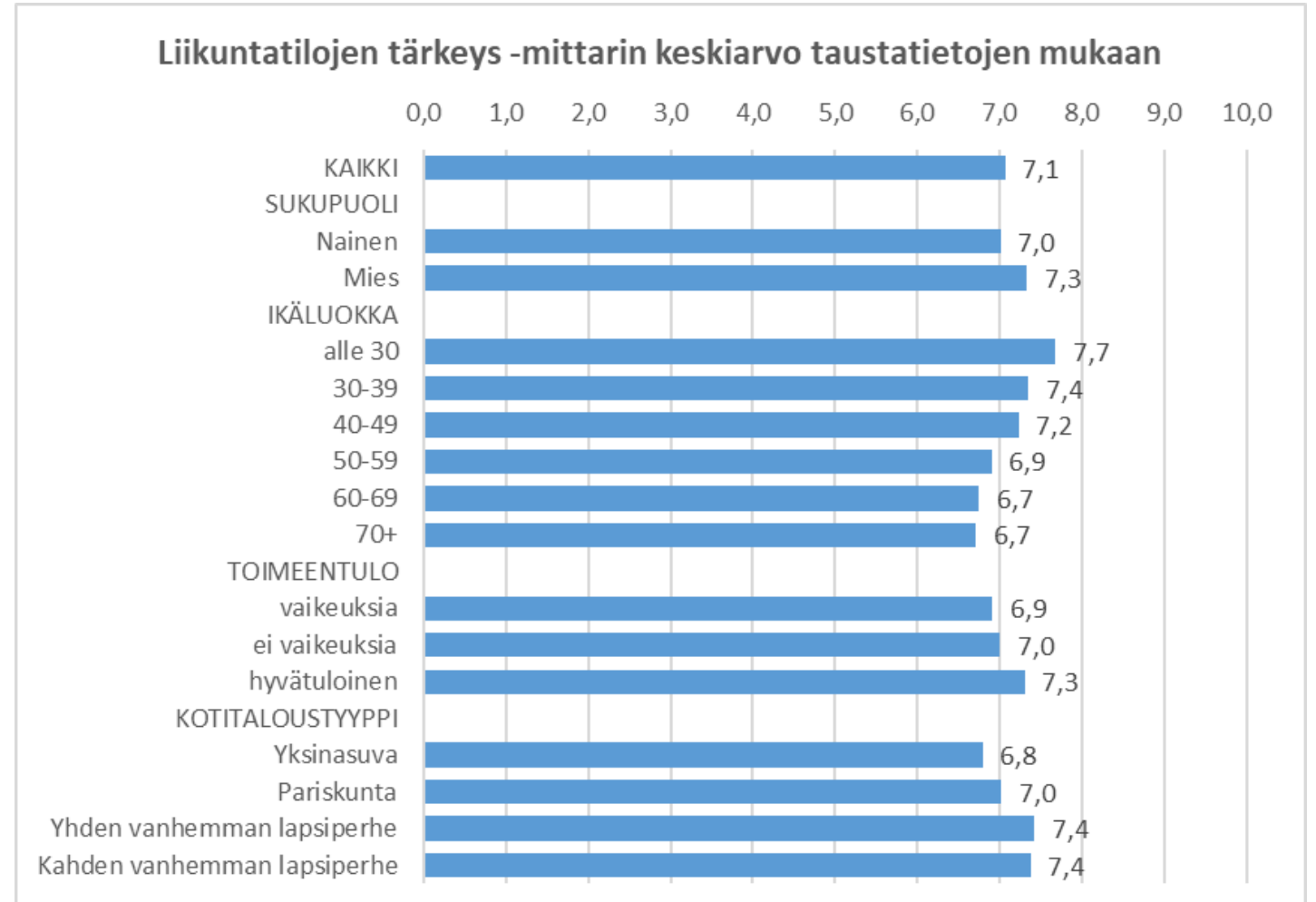
Liikuntatilojen tärkeys -mittari

- Liikuntatilojen tärkeys -mittarin Cronbachin Alphan arvo oli 0,668. Reliabiliteetti oli tyydyttävä.
- Tämänkin mittarin arvot painottuivat suurten arvojen päähän. Keskiarvo oli 7,1 ja mediaani 7,5.

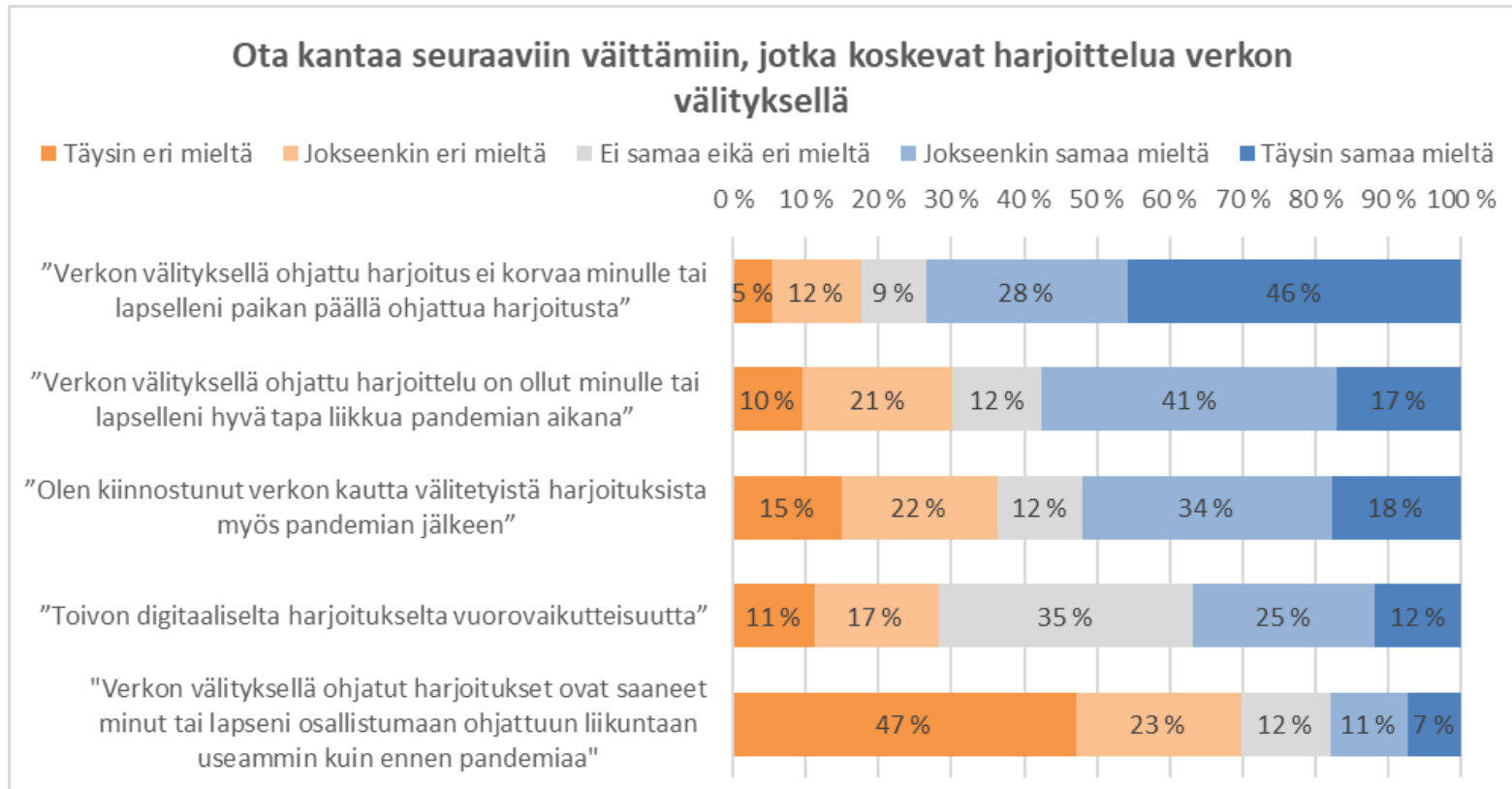
Liikuntatilojen tärkeys -mittari

- Liikuntatilojen tärkeys -mittari kuvastaa sitä, kuinka innokas vastaaja oli palaamaan liikuntatiloihin pandemia-ajan rajoitusten asteittain helpottuessa.
- Ikä oli tässä vahva selittäjä. Nuoret vastaajat saivat korkeimpia arvoja ja liikuntatilojen tärkeys väheni iän myötä.
- Muita korkeampia arvoja saivat miehet, hyvätuloiset ja lapsiperhevastaajat.

Harjoittelu verkon välityksellä

- Nämä väittämät kysyttiin vain niiltä, jotka olivat osallistuneet verkon kautta järjestettyyn liikuntaohjaukseen. Heitä oli noin 40 % kaikista vastaajista.
- Yli puolet piti näitä harjoituksia hyvinä ja oli kiinnostunut niistä myös pandemian jälkeen. Suuri enemmistö (70 %) kuitenkin katsoi, että ne eivät korvaa paikan päällä pidettyjä.
- Digitaalisten harjoitusten vuorovaikutteisuus jakoi mielipiteitä puolesta ja vastaan.

Liikuntapalveluiden kehittäminen yhdessä ammattilaisten kanssa

Työpajojen tulokset

Työpaja 1: ”Miten pandemia muutti liikuntapalveluita?”

Ensimmäisessä työpajassa kerättiin ja vertailtiin liikuntapalveluiden ammattilaisten havaintoja muuttuneista palveluista sekä käyttäjäkyselyn tuloksista.

Miten pandemia muutti liikuntapalveluita?

Huoli pudokkaista

HAASTEENA SAADA KADONNUT 60% TAKAISIN LIIKUNTAPAIKOILLE

Lapset, nuoret ja joukosta pudonneet

- Lapset ja nuoret sekä pois tippuneet, jotka eivät palaa enää takaisin mukaan huolettavat.

Huoli ikäihmisten liikuttamisesta ja seuratoiminnan jatkumisesta

- Ikäihmiset olleet huolissaan omasta liikkumisestaan.
- Seurat soveltaneet sen, mitä ovat pystyneet. Seuroilla huoli, miten saada kadonneet takaisin seuratoimintaan mukaan.

Drop out –ilmiö

- Pandemian heikentävät vaikutukset ihmisten liikuntatottumuksiin drop out -ilmiön johdosta, jonka taustalla on mm. kotitalouksien heikentynyt taloudellinen tilanne.
- Miten varsinkin liikuntaharrastuksen lopettaneet lapset ja nuoret saadaan takaisin seurapalveluiden pariin?
- Nyt yhteys moniin harrastajiin on katkennut.
- Olisi tärkeää löytää uusi yhteys pudokkasiin, jotta liikuntapalveluita tarjoavat tahot osaisivat auttaa pudonneet harrastajat takaisin vanhojen tuttujen lajiensa pariin.

Miten pandemia muutti liikuntapalveluita?

Huoli pudokkaista

KANSATERVEYDELLINEN JA SYRJÄYTYMISTÄ EHKÄISEVÄ NÄKÖKULMA, ENNALTAEHKÄISEVÄ TOIMINTA JA JÄLKIHOITO

Miten tilannetta jälkihoidetaan? Miten saavuttaa pudokkaat pandemian väistyttyä?

- Mielenkiintoinen kysymys tulee olemaan, ketkä ovat se ryhmä, joka ei palaa takaisin liikunnan pariin?
- Miten mennään pandemian jälkeen nopeasti eteenpäin? Esim. Uimahallit voisivat olla syksyn ajan ilmaiseksi auki?
- Todennäköisesti kyselyn 6% joukko, joka ei aio aloittaa liikuntaharrastustaan pandemian loputtua on sama, jolla on elämässä muutenkin vaikeaa (myös kansantaloudellinen näkökulma).
- Kysymys liittyy moneen muuhunkin asiaan kuin vain "hyvänmielen vapaa-ajan liikuntaan", koska tehtävillä ratkaisuilla on suuri merkitys myös tulevaisuuden kansanterveyteen. Resurssien tarve tulee tällöin olemaan merkittävä.
- Mitä, jos taloudellinen tilanne onkin "uimahallien avoimia ovia" kohtaan päinvastainen ja hintoja joudutaankin korottamaan?

Huoli liikunnan lopettaneista pudokkaista ja pandemian jälkihoito

- Kyselyn tulokset palveluiden järjestäjien oletuksia vastaavia. Liikunnan vähentyminen ja harrastuksen lopettaminen pandemian aikana on ollut hyvin yleistä (60%), mutta se on ollut suora seuraus tiukoista rajoituksista.
- 95% pandemian jälkeen liikunnan pariin palaajia on hieno ja suuri numero, mutta myös lopullisia pudokkaita on paljon ja heitä kohtaan on suuri huoli (esim. Kun käännytään kohti kesälomia).
 - Esim. Etsivä liikuntapudokkaiden toiminta (vrt. Etsivä nuorisotyö).

Miten pandemia muutti liikuntapalveluita?

Yhteistyö seurojen kanssa

Seuratyön kehittäminen ja pudokkaat

- Seuratyötä tulisi kehittää harrastajien toivomaan suuntaan niin, että voidaan auttaa pudokkaita innostumaan liikunnasta uudelleen niin, ettei koronan aiheuttama tauko liikunnasta lannista, vaan esim. Paluu vanhaan tuttuun ryhmään olisi mahdollinen.

Vuoropuhelu seurojen kanssa toimii myös etänä

- Teamsin välityksellä seura-apua, mm. Seurafoorumit ja liikuntaseurat (Helsingin Facebook –ryhmä) on auttanut seurojen korona arjessa
 - Myös palstat kaupungin verkkosivuilla.
- Teamsin välityksellä on jaettu seurakohtaisesti tietoa esim. Rajoituksista ja vastattu mahdollisesti esille nousseisiin kysymyksiin.
- Seuroille on tarjottu myös lisäapua ja selvennystä erilaisten uusien palveluiden avulla.

Etänä toteutetut seurapalaverit todettu toimiviksi ja jatkuvat vastaisuudessa

- Seurojen kanssa on pidetty paljon etäpalavereja ja tätä toimintatapaa tullaan todennäköisesti jatkamaan myös pandemian jälkeenkin.

Etästudio seuroille

- Seuroille yhteisesti tarjolla oleva varattava tai vuokrattava etästudio mm. Etäjumppien nauhoittamiseen olisi hyvä lisä

Miten pandemia muutti liikuntapalveluita?

Ohjeistuksiin liittyvät ongelmat

Huippu-urheilun näkökulmasta pandemia-ohjeistus on ollut liian hajanaista eri lähteistä

- Kyselyn tulokset eivät yllättäneet palveluista vastaavia.
- Alkuvaiheessa oli vaikea saada tietoa, miten kuuluisi tehdä ja mitä saisi tehdä. Jopa samalla tautiasteella olevien kaupunkien välillä oli suuria heittoja.
- Kilpa- ja huippu-urheilukontekstissa mentiin sinne, missä sai pelata

Liian lyhyt reagointiaika moninasiin (ja epäselviin) ohjeistuksiin

- Aika ohjeisiin ja rajoituksiin reagoimiseen on ollut aivan liian lyhyt.
- Ohjeistukset tuli monelta eri taholta ja pikaisella aikataululla (mikä, miten ja milloin), mikä oli ongelmallista, mutta vaatimukset pystyttiin täyttämään ketterästi.
- Alussa puuttui toimiva ohjeistus ja jouduttiin haravoimaan ja soveltamaan, mikä sopii mihinkin.
- Isoissa kaupungeissa ohjeistukset olivat kutakuinkin paikkansa pitäviä (esim. Oulu), kun taas pienemmillä paikoilla ristiriitaisempaa.

Ohjeistuksien ongelmat

- Kaivattu selkeämpiä ohjeita avi:lta, joita on pitänyt soveltaa. Vaatinut paljon joustamista ja muutosta henkilökunnalta.

Miten pandemia muutti liikuntapalveluita?

Ohjeistuksiin liittyvät ongelmat

Liikunta herättää suuria tunteita; liian löysät vs. Liian tiukat rajoitukset

- Kyselytulokset kuulostivat asiakaspalautetta vastaavilta.
- Liikunta herättää vahvoja tunteita puoleen ja toiseen; miksi liikuntapaikat eivät ole voineet olla auki? Turhautuminen liian löysiin rajoituksiin.

Vuoropuhelussa seurojen kanssa ilmennyt myös epäreiluuden tunnetta

- "Miksi yksityinen kuntosali elixia on auki samalla, kun liikuntamyylly on kiinni?"

Yksityisten ja julkisten liikuntapaikkojen ristiriita

- Helsingissä ristiriita esim. Kuntosalien (yksityiset vs. Kaupungin) aukioloista.
- Käyttäjän kannalta erikoinen tilanne: hallitus kertoi, että salit on auki, mutta Helsingin kaupunki kertoi, että salit on kiinni (tietoa monesta eri lähteestä toisilleen ristiriitaisena).

Miten pandemia muutti liikuntapalveluita?

Urheilukentän digitali- soituminen

Digijumpat

- Liikunnanohjaajien pitämiä etäjumppia sekä livenä että tallenteina.
- Palautteen perusteella on havaittu, että osaa liikkujista jumpat ovat motivoineet liikkumaan enemmän kuin ennen, kun taas toisille etäjumppiin osallistuminen on vaatinut enemmän motivaatiota kuin liikunnan harrastaminen ennen pandemiaa.

Etäliikuntahetket

- Etänä toteutettuja liikuntahetkiä on järjestetty sekä kaupunkilaisille, mutta myös kaupungin työntekijöille.

Yksilöllistä digineuvontaa on vahvistettu

Linkkikirjasto kaikesta etätarjonnasta

- Laaja linkkikirjasto niin kaupungin kuin yksityisten palveluiden tarjonnasta. Kaupunki on toiminut ikään kuin tiedon välittäjänä.

Etästudio seuroille

- Seuroille yhteisesti tarjolla oleva varattava tai vuokrattava etästudio mm. Etäjumppien nauhoittamiseen olisi hyvä lisä.

Miten pandemia muutti liikuntapalveluita?

Uudenlaiset tilaratkaisut

Kulkureittien ohjaus ja järjestelyt

- Sisäliikuntatilojen kierron järjestäminen niin, ettei saapuva ja lähtevä ihmisliikenne kohtaakaan toisiaan.

Lyhennetty pukuhuoneaika

- Pukuhuone aikaa on lyhennetty tai siitä on luvuttu kokonaan pandemian aikana, kun esim. Alle 18 ja yli 65 vuotiaiden sisäliikuntaharrastukset ovat jatkaneet toimintaansa koronarajoitusten puitteissa.
- Miten pukuhuoneaikaan suhtaudutaan koronan jälkeen?
- Pukuhuoneiden varaustekniikka taipuu pukuhuonevuorojen säätelyyn ja lyhentämiseen niin haluttaessa.

Vanhempia ei ole päästetty seuraamaan lastensa harjoittelua

- Vanhempia ei ole päästetty seuraamaan lastensa harrastuksia ja pelejä, josta toisaalta valmentajilta on tullut positiivista palautetta, kun he ovat saaneet paremman työskentelyrauhan.

Miten pandemia muutti liikuntapalveluita?

Uudenlaiset yhteistyökuviot

Vapaa-aika toimialan kehittyminen

- Pandemian seurauksena vapaa-aikatoimialan toiminnan konkreettinen kehittyminen otti suuren kehitysaskelen (esim. "Kiva kesä kulmilla").
- Perinteisesti lapsia on houkuteltu liikuntaharrastusten pariin joko koululiikunnan tai seuratoiminnan kautta ja tätä ajattelumallia on nyt pyritty päivittämään.

"Kiva kesä kulmilla"

- "Kiva kesä kulmilla / kiva loma kulmilla": asuinalueilla järjestetyt liikunta-, vapaa-aika- ja kulttuuripalvelut loivat yhteistyönä lapsille ohjattua turvallista toimintaa kesäpäivien sekä myös syysloman ajaksi.
- Päiväohjelma vaihteli liikunnasta esim. Kirjaston lukuhetkeen hybridimaisesti suunniteltuna.
- Samalla päivätoiminta saattaa toimia ns. Sisäänheittopalveluna uuden harrastuksen esittelylle ja siitä innostumiselle. Ohjelma tavoitti useamman tuhatta lasta ja sitä tullaan jatkamaan myös tulevaisuudessa.

Liikunnan etäohjaus ja -neuvonta yhteistyössä etsivän nuorisotyön kanssa

Kaupungin ja yksityisten toimijoiden yhteiset pilottihankkeet

- Kaupungin ja muutaman yksityisen toimijan yhteistyönä on luotu pilotteja, joiden avulla koitetaan tavoittaa ihmisiä liikkumaan entistä tehokkaammin.
- Samalla voitaisiin hyödyntää teknologiaa, jolla kaupunkilaisten liikkumistottumusten seuraaminen olisi mahdollista mm. Liikuntainfran kehittämisen tueksi ja resurssien keskittämiseksi.

Miten pandemia muutti liikuntapalveluita?

Ulkoliikunnan suosion kasvu

Ulkoliikunnan suosio ja siihen panostaminen

- Ulkoliikunta on ollut tutkimustulosten valossa suomalaisten suosituin liikuntamuoto jo ennen koronaa.
- Pitäisikö isojen kaupunkien panostaa siis ulkoliikuntapaikkoihin ja -palveluihin nykyistä enemmän?
- Ulkoliikuntaan panostaminen olisi myös resurssitehokasta.

Ulkoliikunnan suosio

- Ulkoliikunnan ohjaaminen (mm. Parvekejumppia, lähipuistojumppaa ja kuntopuisto-ohjauksia) on kasvanut räjähdysmäisesti, kun sisältä on siirrytty ulos liikkumaan.
- Parvekejumppat ovat toimineet varsinkin vanhuksille matalan kynnyksen ilmaisena liikuntamuotona.

Ulkoliikunta ja välinevuokraus

- Hiihtokursseja, puisto- ja parvekejumppia sekä laajennettuja ulkoliikuntavälineiden varaus- ja vuokrausmahdollisuuksia.

Miten pandemia muutti liikuntapalveluita?

Ajatuksia viestinnästä ja arvostuksesta

Viestinnän tärkeys

- Liikuntapalveluissa työskentelevien ihmisten tuntemuksia ja asiantuntijuutta vahvistaa samansuuntainen tutkimustulos kyselytutkimuksen kanssa.
- "Hyvä tatti kentällä".
- Viestintä hyvin tärkeää kaupunkien suuntiin (ohjausryhmä ja palvelualuejohtajat).

Konsernijohtoisien viestinnän tärkeys

- Kaupunkien aktiivinen konsernijohtoinen kärkiviestintä keinona liikuttaa ihmisiä entistä tehokkaammin tulee säilymään todennäköisesti myös jatkossakin.

Liikunta pandemian aikana vs. Tulevaisuudessa

- Lohdullista kuulla arvostuksesta ja palaamisesta liikunnan pariin (60%)
- Tulokset arvattavissa: toiset jatkavat liikuntaa pandemian aikana / toiset jatkavat liikuntaa vasta pandemian jälkeen. Varsinkin vanhukset ja heidän liikunnan jatkuminen on huolena.

Aliresursoidut liikuntapalvelut

- Suurten kaupunkien liikuntapalvelut kuntatasolla usein hyvin aliresursoituja (varsinkin suhteessa muihin kunnan keskeisiin palveluihin)

Miten pandemia muutti liikuntapalveluita?

Ajatuksia viestinnästä ja arvostuksesta

Sisäliikunnan suosion lasku vs. Ulkoliikunnan huikea nousu

- Todella suuri ryhmä lapsia ja nuoria on jäänyt pois uimakouluista ja vauvauinneista, kun uimahalleja on suljettu.
- Toisaalta samaan aikaan ulkoliikuntakiinnostus on noussut ennennäkemättömällä tavalla. Mielenkiintoista nähdä jatkuuko ulkoliikuntabuumi tulevaisuudessakin?

Liikuntatottumusten tulevaisuus

- Mitä liikuntatottumuksille tapahtuu pandemian hiipuesssa?
- Säilyykö esim. Ulkoliikuntainnostus, mikä helpottaisi kaupungin tarjoamien liikuntapaikkojen resurssivajautta.

"Lehmät kevätlaitumilla"

- Vahva usko, että liikkujat palaavat "kuin lehmät kevätlaitumille", kunhan se vain on mahdollista (esim. Maauimala Tampereella avautui kesällä 2021)

Työpaja 2: Liikuntapalveluiden käyttäjät pandemian jälkeen

Tutkijat loivat käyttäjäpersoonat etukäteen haastattelujen sekä kyselytutkimuksen tulosten perusteella. Työpajassa pureuduttiin käyttäjäpersoonien tilanteeseen ja liikuntapalveluiden käytön tarpeisiin pandemian jälkeen.

Liikuntapalveluiden käyttäjäpersoonat

Emma

- Ikä: 15v.
- Nainen
- Yläasteella
- Joukkuelajin harrastaja
- Diginatiivi

Tuomas

- Ikä: 36v.
- Mies
- Liikuntarajoitteinen

Jaska

- Ikä: 40v.
- Mies
- Katsoja ja aktiivinen penkkiurheilija
- Kausikorttilainen

Anki

- Ikä: 72v.
- Nainen
- Eläkeläinen
- Riskiryhmäläinen

Petri

- Ikä: 52v.
- Mies
- Himourheilija ja monen lajin taitaja
- Hyvin toimeentuleva

Emma - ”nuori joukkueurheilija”

- Harrastaa koripalloa. Ennen pandemiaa joukkueen harjoitukset olivat viisi kertaa viikossa ja viikonloppuisin joukkue matkasi pitkin Suomea turnauksissa.
- Koripallon pelaaminen on paitsi tavoitteellinen liikuntaharrastus myös tärkeä sosiaalinen tapahtuma. Liikuntahallin eteistilat ja varsinkin pukuhuoneet ovat tärkeitä paikkoja kaverien kohtaamiselle.
- Pandemian aikana harjoitukset on tehty ulkona pururadalla tai striimattuina etäharjoituksina. Soveltava harjoittelu ei ole korvannut esim. tekniikkaharjoittelua
- Ennen pandemiaa äiti osallistui joukkueen harjoituksiin kakkosvalmentajana. Vanhemmat myös kuljettivat harjoituksiin, joiden aikana he harrastivat omaa kuntoliikuntaa.
- Ennen pandemiaa koko perheellä oli tapana sunnuntaisin varata yhteinen sulkapallovuoro läheisestä liikuntahallista. Pandemian aikana he olisivat olleet halukkaita jatkamaan yhteistä harrastustaan, jos se olisi ollut mahdollista

ikä: 15v.

nainen

yläasteella

joukkuelajin harrastaja

diginatiivi

liikkujana:

FYYSINEN

SOSIAALINEN

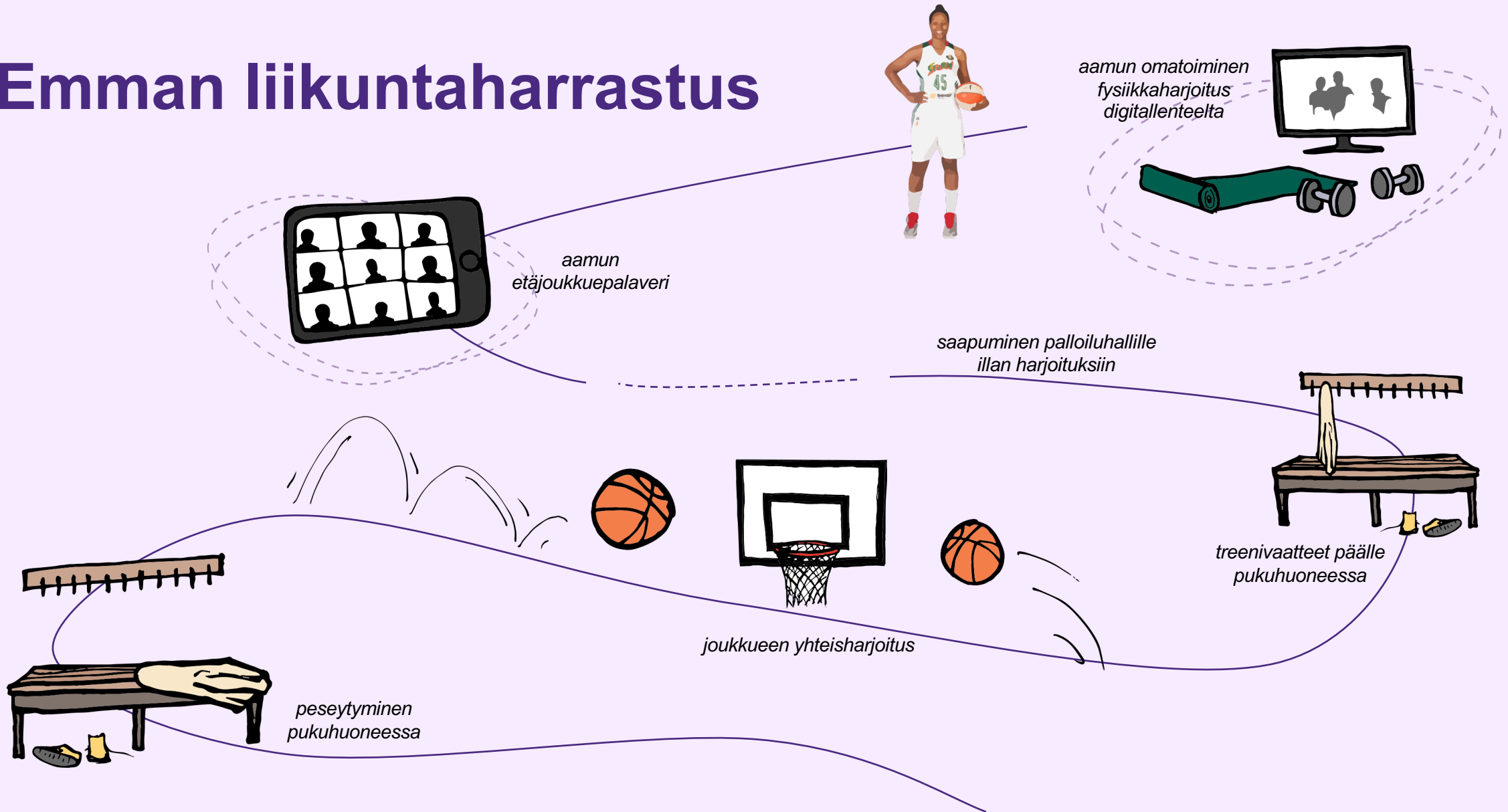
DIGITAALINEN

Emman liikuntaharrastus

- Emman aamu alkaa kotona omatoimisella fysiikkaharjoituksella, jonka valmentaja on nauhoittanut aiemmin digitallenteeksi. Striimatut tallenteet ovat jääneet osaksi Emman omatoimista harjoittelua. Näin Emman ei ole tarvetta ennen koulupäiväänsä lähteä käymään palloiluhallilla ja aikaa ja energiaa säästyy sekä laadukkaampaan harjoitteluun että palautumiseen.
- Omatoimiharjoituksen jälkeen joukkueella on sovittuna yhteinen etäjoukkuepalaveri, jossa käydään läpi viikon harjoitusohjelma. Sen jälkeen Emma lähtee kouluun.
- Illalla Emma saapuu paikan päälle palloiluhallille ja suuntaa pukuhuoneeseen, jossa hän kohtaa joukkuekaverinsa. Joukkueiden pukuhuoneaikaa lyhennettiin pandemian aikana ja käytäntö jäi elämään, joten nyt pukkarissa vaihdetaan treenivaatteet reippaasti päälle ja suunnataan suoraan saliin.
- Emman joukkueeseen on pandemian jälkeen tullut useampi uusi pelikaveri. Pandemia sai monen lapsen ja nuoren hakeutumaan liikunnan pariin, kun siitä tuli taas mahdollista. Toisaalta Emman joukkueesta on myös pandemian aikana lopettanut muutama kaveri ja heidän uudelleen mukaan saaminen olisi tärkeää sekä joukkueelle että nuorille itselleen.
- Vaikka Emma harjoitteli soveltavasti koko pandemian ajan, hän huomaa joissain harjoituksissa edelleen pandemian aiheuttaman kehityskatkoksen. Sitä kuitenkin kiritään tietoisesti kiinni.

Emman liikuntaharrastus

Tuomas - ”kuntoutuja”

- Liikuntarajoitteinen uimahallin käyttäjä, säännöllinen kuntoutusohjelma
- Sosiaali- ja terveystieteiden piirissä, joiden kautta tuetut liikunta- ja kuljetuspalvelut
- Pandemian rajoitusten seurauksena liikunta on käytännössä loppunut kokonaan
- Riskiryhmäläinen, mutta ei enää pelkää erityisen paljoa korona-tartuntaa, koska on saanut kaksi rokotetta
- On hyvin turhautunut rajoitusten hallitsemaan tilanteeseen ja kokee liikkumattomuuden seuraukset vakavammiksi, kuin koronapelon
- Kaipaa koronan ja liikuntarajoitteensa takia yksityistä ja rauhallista pukeutumistilaa, jossa olisi tilaa ja aikaa valmistautua ennen ja jälkeen uinnin

ikä: 36v.

mies

liikuntarajoitteinen

liikkujana:

FYYSINEN

SOSIAALINEN

DIGITAALINEN

Tuomaksen kuntoutusliikunta

- Tuomas saapuu uimahalliin aamupäivällä tuettuun kuntoutusuintiin, kuten monena muunakin viikonpäivänä. Kuntoutumisessa säännöllisyys on ehdottoman tärkeää ja Tuomaksen onneksi hän pääsi käymään uimahallissa läpi lähes koko pandemia-ajan.
- Kuntoutusuintia varten hän on saanut erityisuimakortin, joka oikeuttaa hänelle edullisemmat palvelut.
- Tuomas suuntaa pukuhuonetiloihin, joihin on rakennettu perinteisten naisten ja miesten avoimien pukuhuoneiden lisäksi paremmin erilaisia tarpeita huomioivia unisex-pukukoppeja. Tuomaskin käyttää mielellään unisex-koppeja, koska niissä on parempi yksityisyys, jota Tuomas arvostaa.
- Uimahallikäyntinsä ajan Tuomas nauttii kuntoutusuinnin lisäksi myös uimahallin tunnelmasta ja arkkitehtuurista – uintikerrat ovat terveysliikunnan lisäksi myös tärkeä kokemuksellinen hetki.
- Lähtiessään uimahallista Tuomas huomio, kuinka paljon erityisliikunnan ja esteettömyyden huomioiminen on parantunut. Nykyisin hänenkin kuntoutustaan on palkattu suunnittelemaan asiaan perehtynyt ammattilainen esteettömyyskoordinaattori ja erityisliikunnan suunnittelija.

Tuomaksen kuntoutusliikunta

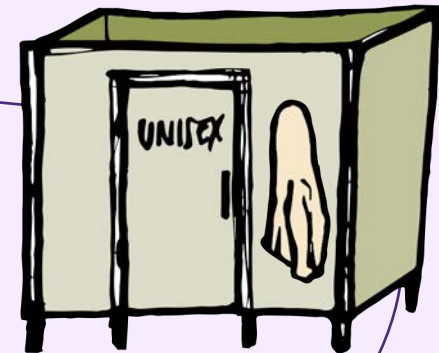

UIMAHALLI

saapuminen
uimahallille

vaatteiden vaihtaminen
unisex-pukukopissa

tuettu kuntoutusuinti-
harjoitus

vaatteiden vaihtaminen
unisex-pukukopissa

Jaska - ”urheilufani”

- Nauttii urheilutapahtumien huumasta ja yhteenkuuluvuuden tunteesta. Ennen pandemiaa oli aktiivinen oman seuran kannattaja ja kuuluu seuran huutosakkiin. Omistaa kausikortin
- Haluaa erätauoilla päästä nauttimaan virvokkeita ja syötävää kavereidensa ja muiden saman seuran kannattajien kanssa
- On hyvin skeptinen pandemiaa ja koronarokotuksia kohtaan ja ei haluaisi käyttää maskia
- Olisi halunnut pitää pelit käynnissä ja katsomot auki yleisölle koko pandemian ajan
- On kokenut julkisten liikuntapalveluiden rajoitukset epäreiluina ja on hyvin huolissaan pääsarjatason urheilun jatkuvuudesta

ikä: 40v.

mies

katsoja ja aktiivinen penkkiurheilija

kausikorttilainen

liikkujana:

FYYSINEN

SOSIAALINEN

DIGITAALINEN

Jaskan penkkiurheilu

- Koko kotipeliä edeltävän viikon Jaska on ollut huutosakin omalla some-kanavalla aktiivinen. Huutosakki on some-kanavallaan päättänyt yhdessä uusista kannustushuudoista sekä tehnyt tilauksia täydentääkseen fani-tuote varastojaan. Huutosakki myös julkaisee somessa seuraajilleen yhteishenkeä nostattavia postauksia.
- Alkuillasta Jaska seuraa hetken live-striimia alemmassa sarjassa pelaavan kotiseuran juniorijoukkueen vierasottelusta. Jaska on iloinen, että alempien sarjojen ja junioreiden pelit ovat tulleet digistriimausten myötä saavutettavammiksi sekä huutosakille että myös tavallisille penkkiurheilijoille.
- Illan Mestaruusliiga-ottelun Jaska seuraa kuitenkin ehdottomasti paikan päältä yhdessä tutun huutosakin kanssa, koska hänen mielestään paikan päällä koettua urheilutapahtuman tunnelmaa ei voi koskaan täysin tavoittaa kotisohvalta.
- Erätauolla Jaska käy jonottamassa itselleen pari makkaraa sekä juotavaa. Hänestä peleissä myös oheistarjoiluilla ja –tuotteilla on iso merkitys tunnelman luomisessa.
- Pelin jälkeen Jaska suuntaa kotiin lähijunalla, jonka kyydissä hänen on vielä mahdollisuus nähdä kännykältään viimeinen erä NBA:n kärkiottelusta seuraamaltaan urheilustriimeja tuottavalta verkkoalustalta.
- Urheilufanien, kuten Jaskan, olemassa olo on merkittävä tulonlähde urheiluseuroille, joten on tärkeää pitää fanijoukot tyytyväisinä ja huolehtia myös penkkiurheilijoiden tarpeista ja toiveista.

Jaskan penkkiurheilu

Juniorisarjan
live-striimi

urheilun seuraaminen ja
tunnelman nostatus ennen
illan ottelua

tunnelman nostatus
huutosakin some-
kanavalla

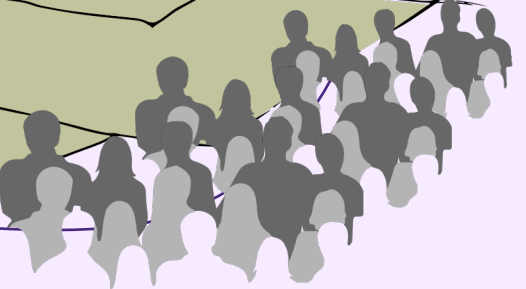
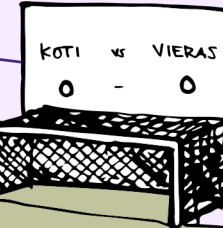
saapuminen paikan
päälle illan otteluun

Mestaruusliigan ottelu,
toinen puoliaika

erätauon tarjoilut

Mestaruusliigan ottelu,
ensimmäinen puoliaika

NBA-ottelun live-stiimin
seuraaminen bussissa
matkalla kotiin

Anki - ”senioriliikkuja”

- Ennen pandemiaa suosikki liikuntamuoto oli uimahallin vesijumppa sekä senioreille suunnattu keppijumppa. Pandemian aikana on löytänyt digijummat ja innostunut jumppaamaan kotonaan useamman kerran päivän aikana. Pandemian aikana liikkuminen on lisääntynyt
- Ikänsä puolesta riskiryhmäläinen ja pelkää korona-tartuntaa, joten tarvitsee ympärilleen turvalliset tilat osallistuakseen taas fyysisiin jumppiin. Haluaa jatkaa digijumppailua myös pandemian jälkeen
- Sosiaalisuus ja vuorovaikutus ovat tärkeitä asioita ja siksi toivookin myös digijumpilta vuorovaikutteisuutta
- Alun perin digivastainen ja teknologiavarautunut, mutta lapsenlapset ovat olleet valmiita opastamaan teknologian ja striimattujen liikuntavuorojen pariin
- Kiinnostunut ulkojumppaan osallistumista

Ovatko tämän ikäryhmän harjoitukset sukupuolisidonnaisia?

Jos ovat, miten se vaikuttaa palveluun?

ikä: 72v.

nainen

eläkeläinen

liikkujana:

FYYSINEN

SOSIAALINEN

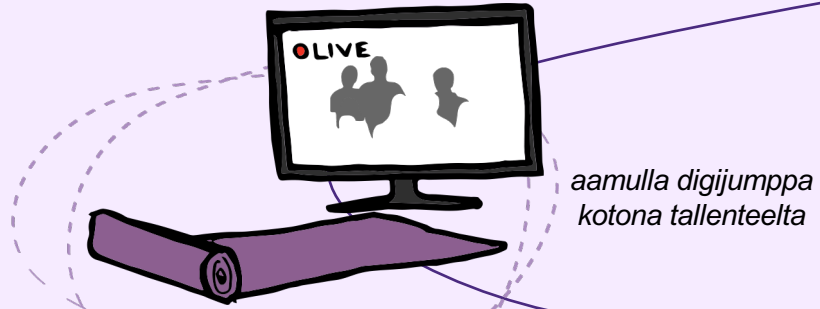
DIGITAALINEN

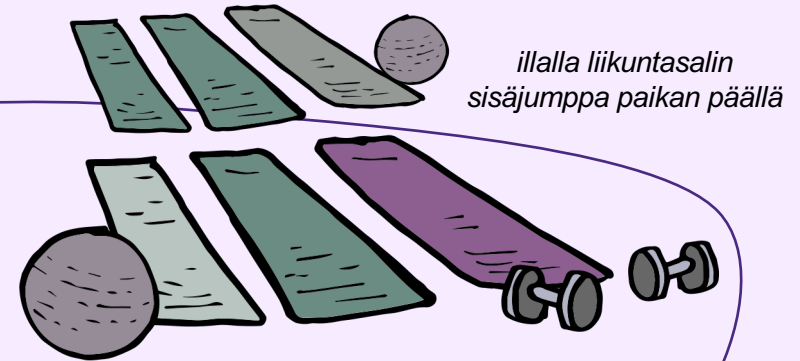
Ankin liikuntaharrastus

- Pandemian aikana Ankia puri digijumppa-kärpänen ja lisääntyneet liikuntamäärät ovat säilyneet korkealla tasolla myös pandemian jälkeen.
- Ankille liikunnalla on vahva sosiaalinen merkitys, mutta hän ei kuitenkaan kokonaan ole hylännyt digitallenteita vaan hänen liikkumistaan voisi kuvata hybridi-mallilla; Anki tekee digijumpan kotonaan noin kahdesti viikossa ja käy joko uimahallissa tai sisäjumppassa muutaman kerran viikossa.
- Aamulla Anki harjoittelee kaupungin uudessa yhteis-studiossa kuvatun digitallenteen avulla uutta koreografiaa, koska kokee uuden harjoittelun olevan mukavampaa ilman muiden jumppaajien katseita. Näin hänen on myös mahdollista osallistua haastavampiin sisäjumppiin.
- Illalla Anki osallistuu läheisen liikuntasalin sisäjumppaan, jossa pääsee kokeilemaan juuri oppimaansa koreografiaa. Anki nauttii tavatessaan tuttuja jumppaaja-ystävättäriään, mutta on samalla myös huolissaan muutamasta tutusta, jotka eivät pandemian jälkeen ole enää pystyneet palaamaan kunnon heikettyä takaisin sisäjumppaan tai ovat jääneet digijumpan pauloihin.
- Kotimatalla Anki ohittaa ulkokuntosalin, johon huomaa ilmestyneen uusia laitteita senioreille. Digiloikan myötä Ankista on tullut kokeilumielisempi ja hän päättää tulla myöhemmin viikolla testaamaan myös ulkokuntoilua.
- Kokeilumielisyyden ansiosta Ankin perinteinen ulkoliikunta eli kävely on jo saanut uuden lisämausteen geokätköjen etsinnästä.

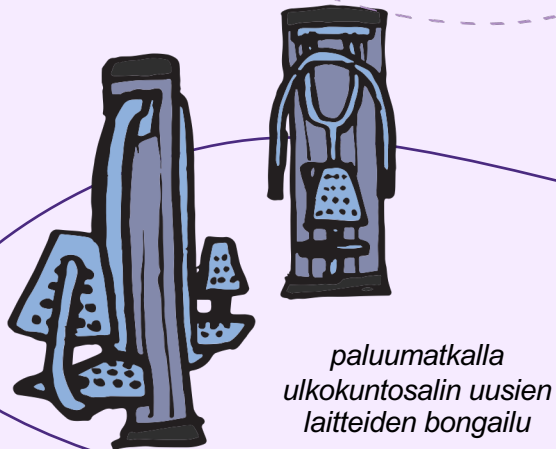
Ankin liikuntaharrastus

aamulla digijumppa
kotona tallenteelta

illalla liikuntasalin
sisäjumppa paikan päällä

paluumatkalla
ulkokuntosalin uusien
laitteiden bongailu

uuden geokätkön
löytäminen kotimatkan
varrelta

Petri - ”himoliikkuja”

- Aktiivinen monen lajin osaaja, jolle liikunta on ennen kaikkea elämäntapa. Harrastaa sekä yksilö- että joukkueurheilua
- Valmis varaamaan tiloja yksityiskäyttöön rahallista korvausta vastaan. Toivoisi palveluntarjoajilta ratkaisuja tilojen käytön hallintaan
- Menee paikalle heti kun mahdollista, mutta haluaa tehdä sen vastuullisesti
- Kokee pukuhuoneissa oleskelun tartunnan kannalta riskialttiiksi.
- Valmis kokeilemaan laadukkaita striimauksia osana harjoitusohjelmaansa. Seuraa aktiivisesti omaa suoritustasoaan ja hyvinvointiaan digitaalisten mittareiden kautta
- Pandemian myötä innostui erityisen paljon ulkoliikuntamahdollisuuksista

ikä: 52v.

mies

**himourheilija ja
monen lajin taitaja**

hyvin toimeentuleva

liikkujana:

FYYSINEN

SOSIAALINEN

DIGITAALINEN

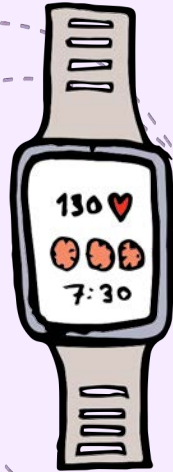
Petrin liikuntaharrastus

- Petrille lisämotivaatiota jokapäiväiseen liikuntaan tuo oman kehityksen seuraaminen ja suoritusten kirjaaminen, joten hän on panostanut uusimpaan älymittariin, jonka avulla pystyy seuraamaan mm. sykettä, unen laatua, palautumista, energian kulutusta ja lenkkikilometrejä. Mittauksien pohjalta Petri saa myös harjoittelusuosituksia ja yhteenvetona analyysjä fyysisestä kunnostaan.
- Pelillistäminen ja kaveriporukkahaaste on uusin Petriä innostava kokeilu; kaveriporukan kesken on sovittu kovat kehitystavoitteet seuraavalle puolelle vuodelle ja välietappeina tullaan kavereiden kesken seuraamaan ja vertailemaan erilaisten ominaisuuksien kehittymistä. Oman kehityksen jakaminen myös somessa kuuluu Petrin digitapoihin.
- Pandemian aikana Petri osti talveksi sukset ja kesäksi hyvän pyörän sekä löysi takaisin vanhan rakkaan suunnistusharrastuksen pariin iltarastien ansiosta. Uusista lajeista myös padel- ja crossfit-harjoittelu on Petrillä viikoittaista.
- Petrin liikkuminen ei saanut lähes minkäänmoista kolausta pandemian aikana, sillä hän pystyi vaihtamaan sujuvasti lajista toiseen ja siirtymään esimerkiksi joukkueurheilun parista yksilöllisiin liikuntamuotoihin. Kaupungin liikuntapalveluiden tarjoajan ei siis ole tarvinnut olla missään vaiheessa huolissaan Petristä.

Petrin liikuntaharrastus

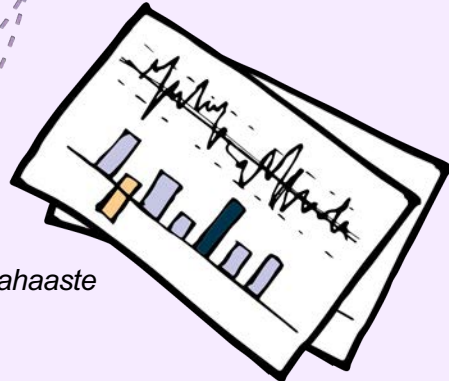
oman kehityksen
jakaminen somessa

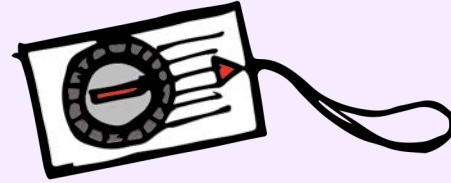
Älymittari
treenaamiseen

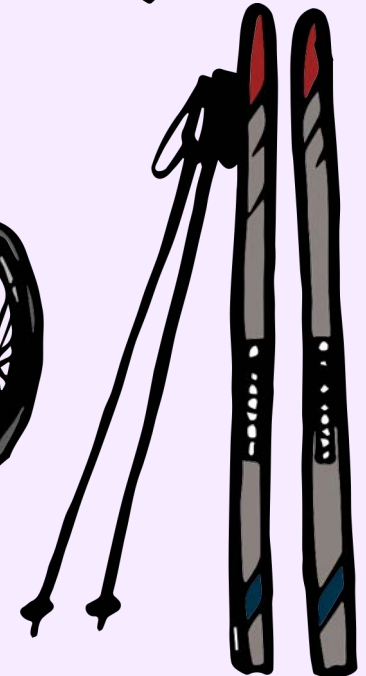
Petri on aktiivinen monen
lajin taitaja, jonka viikko on
täynnä liikuntaa

& kaveriporukkahaaaste

Hiihto, pyöräily,
suunnistus crossfit ja
padel

Liikuntapalveluiden käyttökokemusten painottuminen

	EMMA	TUOMAS	JASKA	ANKI	PETRI
fyysinen	● ● ●	● ● ●	● ● ●	● ● ●	● ● ●
sosiaalinen	● ● ●	● ● ●	● ● ●	● ● ●	● ●
digitaalinen	●		●	● ●	● ●

Työpaja 3: Liikuntapalvelun tulevaisuuskuvia

Viimeisessä työpajassa luotiin katsaus liikuntapalveluiden lähihistoriaan sekä tulevaisuuden näkymiin. Tarkasteltiin liikuntapalveluiden haasteita ja toimintaympäristöä valittujen megatrendien (väestön ikääntyminen, väestön monimuotoistuminen, teknologian kehitys, ekologinen kriisi) valossa.

Liikuntapalveluiden lähihistoriaa määrittäneet trendit

HUOLI KANSAN-
TERVEYDESTÄ

80-luvulta lähtien huoli fyysisen kunnan ja lajitaitojen rapistumisesta

> Koulujen ja päiväkotien välitunti- ja liikuntapaikkoihin panostaminen

Palveluiden fokus lapsissa ja nuorissa

MAKSUTTOMUUS
VAI MAKSUT

1997 alle 18v. ryhmien maksuttomuus -> suuri vaikutus mm. seuratoimintaan

Maksuttomat liikuntapaikat seuroille ja ryhmäliikuntatunneille > Miksei tarjota nuorille suoraan? > Maksuton uimahalli?

Seniortit: +65 vuotiaalle edullinen puolenvuoden kortti kaikille liikuntapaikoille > saadaan jaettua myös käyttöä ja ruuhkia

PALVELUN-
TARJOAJA:
KAUPUNKI VAI
YKSITYINEN

Kaupungeille perinteisiä lajeja esim. hiihto/latuhuolto, lentopallo, koripallo

> Kaupungin tiloissa tapahtuva harjoittelu vs. yksityisiltä toimijoilta vuokrattavat tilat (vrt. esim. salibandy)

LAJIKIRJON
KASVU

Investointihaasteet

80-luvulta yksilölajien suosion kasvu > sisäliikuntapaikkojen määrien kasvu

Lajikirjon kasvu

Lajitrendien laskut ja nousut (esim. padel, zumba, toiminnallinen harjoittelu)

YKSILÖ- JA
JOUKKUELAJEN
SUOSION
VAIHTELU

Yksittäisten lajien liikuntapaikkoihin panostaminen resurssikysymys -> vähentymässä

Fitness urheilun ja personal trainer – kulttuurin räjähdysmäinen kasvu

Ulkoliikuntapuistojen ja ulkoliikunnan lisääntyminen

Liikuntapalveluiden lähihistoriaa määrittäneet trendit

VIIMEAIKAISET TRENDIEN PAINOTTUMINEN

ULKOLIIKUNTA-
PAIKAT

Koronan seurauksena lähiliikunnan ulkopaikkojen lisääntyminen

DIGI/
VIRTUAALISUUS

Virtuaalisesti ohjatut jumpat > koronan aikana suosio räjähti

Liikuntapaikkojen hoitajat päivittävät tietoja latu- ja jäähuollosta digitalisesti nettiin > digitalisaatio

SOME

Some & sometrendit: suhteessa hittilajien nousuun, tiedon lähde, tubettajat

MONI-
KULTTUURISUUS

Monikulttuurisuus, -kielisyys > huomioiminen, erityistarpeet

HUOLI KANSAN-
TERVEYDESTÄ vrs
KUSTANNUKSET

Yksittäisten lajien liikuntapaikkoihin panostaminen resurssikysymys -> vähentymässä

Megatrendi: väestö ikääntyy ja monimuotoistuu

Megatrendi: väestö ikääntyy ja monimuotoistuu

Maahanmuutto & monikulttuurisuus

- Yhteisöllisyyden luominen liikunnan avulla
- Sensitiivisyys, rasismi ja sen torjuminen liikunnanavulla
- Suomessa uudet lajit perinteisten lisäksi (esim. Kriketti)
- Normaaliin toimintaan integroiminen ja sen haasteet
 - Erityisryhmille omia vuoroja > aiheuttaa myös närää muissa käyttäjissä
- Liikunnan kautta lääkkeitä polarisoitumiseen; näkemysten ja uudenlaisten kohtaamisten laajeneminen

Sukupuoli-identiteetin moninaistuminen

- Wc-tilat ja pukuhuoneet sukupuolisensitiivisiksi
- Vaikuttaa myös liikuntapakkojen suunnitteluun tulevaisuudessa
- Alan ammattilaisten tieto- ja koulutustarpeet liittyen kaikenlaiseen monimuotoistumiseen

HUOLTOSUHTEEN MUUTOS

- Liikuntatoimi ennaltaehkäisevää toimintaa, minkä pandemia on todentanut
- Tulevaisuudessa huomioitava vielä vahvemmin & korostettava viestinnässä
- Uusi arvostus sekä fyysisen, että psyykkisen hyvinvoinnin näkökulmasta
- + lähialueen palveluiden uusi arvostus

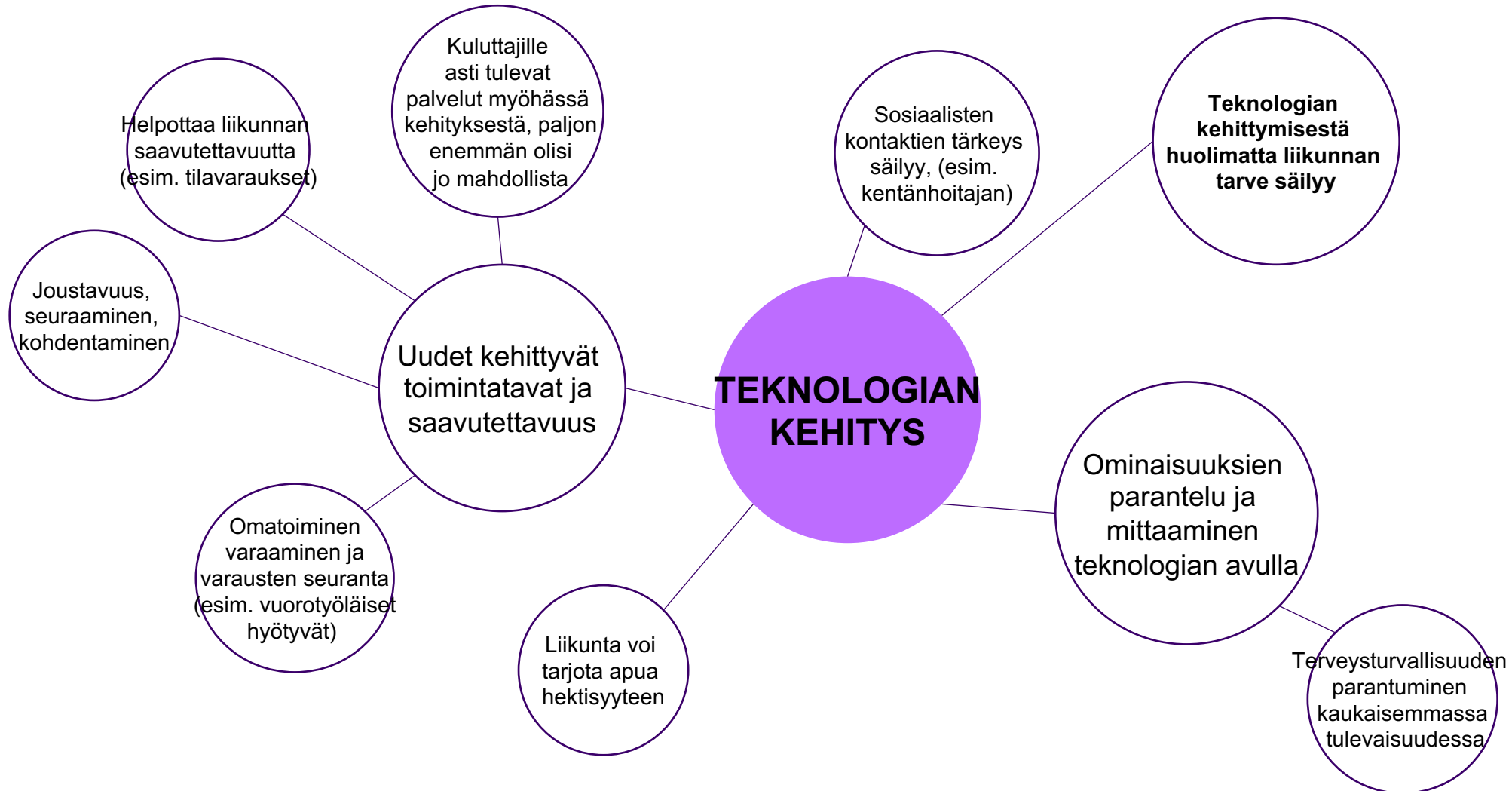
Syrjäytyminen & eriarvoistuminen

- Kunnan tehtävä tuottaa liikuntapalveluita tasa-arvoisesti kaikille
- Palveluketjujen kehittäminen > korjaavalta puolelta ennaltaehkäisyyn
- Jo aiemmin palveluita käyttäneet ovat usein hyväkuntoisia
- Miten tavoittaa he, ketkä eivät ole tottuneet palveluiden käyttöön
- Liikunnan positiivinen/ ennaltaehkäisevä vaikutus suuri
- Erityisryhmät (esim. Liikuntarajoitteiset, vanhukset, kehitysvammaiset), joille liikunta ja sen tukeminen erityisen tärkeää hyvinvoinnin ja terveyden vuoksi

Hyväkuntoisuus ja –tuloisuus

- Vapaus ja kyvykkyys valita (esim. Yksityisen ja julkisen kuntosalin välillä) kulkevat usein käsi kädessä

Megatrendi: teknologian kehitys

Megatrendi: teknologian kehitys

Teknologia muuttaa toimintatapoja mm. Automatisointi, virtuaalisuus

- Joustavuus, seuraaminen, kohdentaminen
- Mahdollistaa asiakkaiden käyttäytymisen analyysin
- Mahdollisuus seurata reaaliajassa esim. Ruuhkia > tilojen käytön tehostuminen
- Helpottaa liikunnan saavutettavuutta (esim. Tilavaraukset)
- Kameroiden kautta turvallisuus lisääntyy

Datan kerääminen

- Vuorojen jakamisen taustaksi
- Mittaamalla tietoa käyttäjien todellisesta lukumäärästä
- Tyhjien vuorojen ehkäiseminen varaussysteemien avulla

24/7 saavutettavuus

- Palvelua odotetaan saatavan tiivistähtisesti
- Henkilökohtainen koodikortti oviin (mm. Kalliosuojat)
- Omatoiminen varaaminen ja varausten seuranta (esim. Vuorotyöläiset hyötyvät)
 - Vähentääkö henkilökunnan tarvetta ja säästää resursseja?

- Sähköisen asiointin palvelut
 - Myös vanhukset yhä valmiimpia käyttämään digipalveluita
 - Kuitenkin lähipalveluiden kohtaamiset merkittäviä > asiakaspalvelun rajapinta

Kaupunkien ja somevaikuttajien väliset sopimukset

Jatkuvan osaamisen kehittäminen korostuu

- Kuluttajille asti tulevat palvelut myöhässä kehityksestä, paljon enemmän olisi jo mahdollista
- Sosiaalisten kontaktien tärkeys säilyy, (esim. Kentänhoitajan kanssa)
 - Kuka meitä liikuttaa? Riittääkö ”hologrammi-ohjaajat” korvaamaan aidot sosiaaliset kohtaamiset
- Teknologian kehittymisestä huolimatta liikunnan tarve säilyy

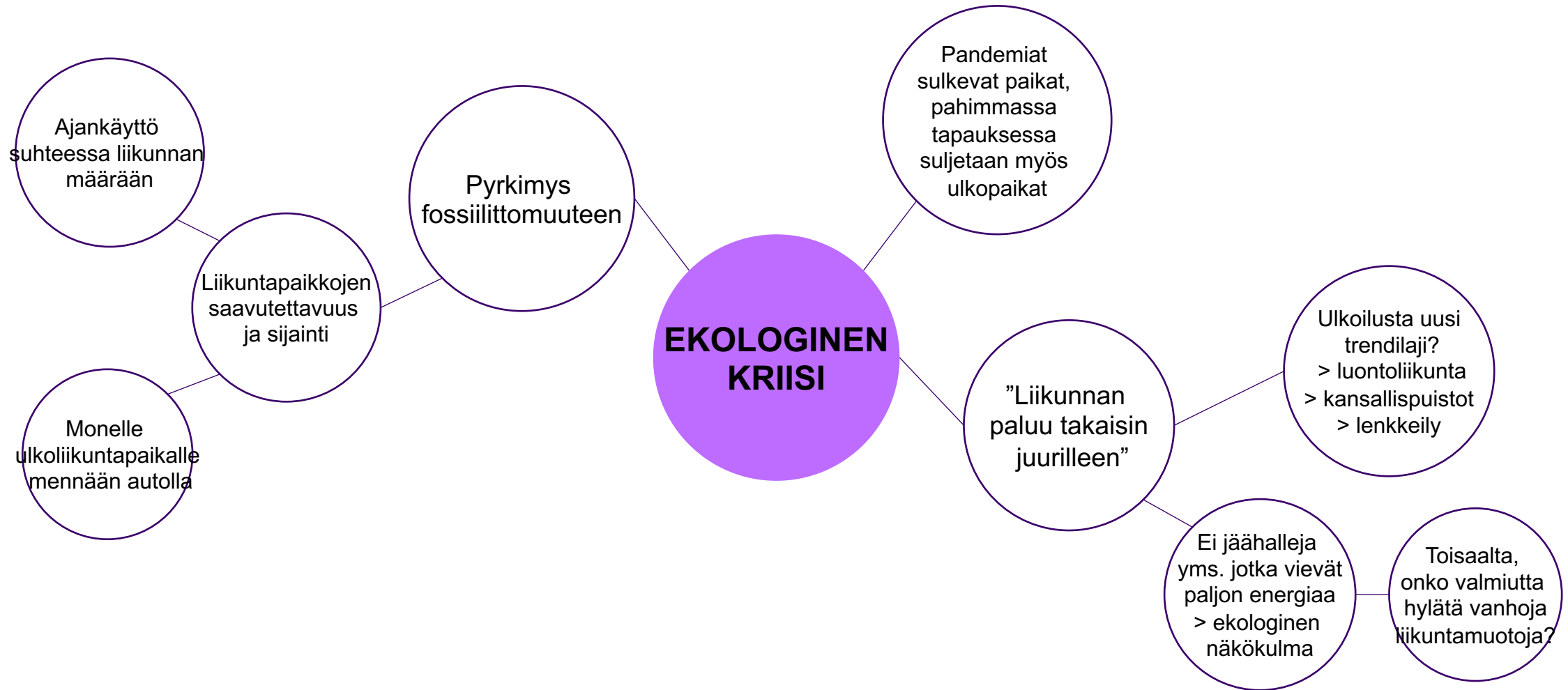
Ihmisen parantelu teknologialla?

- Terveysturvallisuuden parantuminen kaukaisemmassa tulevaisuudessa
- Terveysteknologia > mahdollisesti esim. Kunnallisen puolen keino seurata liikkujiaan?

Liikunta voi tarjota apua hektisyyteen

- Onko liikunta ratkaisu teknologia-riippuvuuteen?

Megatrendi: ekologinen kriisi

Megatrendi: ekologinen kriisi

Ilmastonmuutos ja pyrkimys fossiilittomuuteen

Liikuntapaikkojen saavutettavuus ja sijainti

- Ajankäyttö suhteessa liikunnan määrään; meneekö matkoihin yhtä paljon aikaa kuin itse liikuntaharjoituksiin?
- Seurojen liikuntapaikkojen sijainti suhteessa omaan osoitteeseen
- Etenkin pääkaupunkiseudulla paljon seurojen/alueiden välillä kulkemista
- Liikuntapaikkojen verkoston tarkastelu
- Monelle ulkoliikuntapaikallekin mennään autolla
- Liikunta tavallaan aineetonta kulutusta (vrt. Esim. Shoppailu)

Muuttuvat terveyshaasteet esim. Pandemiat

- Pandemiat sulkevat paikat, pahimmassa tapauksessa suljetaan myös ulkopaikat
 - Vaarana liikunnan määrän väheneminen
 - Digipalvelut vastauksena perinteisille liikuntamuodoille
 - Liikuntapaikkojen tarve muuttua > teknologian mahdollisuudet

”Liikunnan paluu takaisin juurilleen”

- Ekologinen näkökulma: ei jäähalleja yms. Jotka vievät paljon energiaa. Toisaalta, onko valmiutta hylätä vanhoja?
 - Joukkoliikenteellä liikkumaan: tarvitaan tilaa varastoida tarvittavia varusteita
- Ulkoilusta uusi trendilaji? Luontoliikunta, kansallispuistot, lenkkeily
 - Todennäköisesti palataan suuressa määrin takaisin sisäliikuntaan
 - Toivottavasti kuitenkin ulkoliikunnan painotus muuttuu

Jatkuvan osaamisen kehittäminen korostuu nykyisin

- Seuroilla kapeakatseisuutta ja mustasukkaisuutta liittyen monipuoliseen tarjontaan
- Monipuolisuus lasten (ja aikuisten) liikunnassa tärkeää
- Terveydelle ja kilpatulokselle parempi, kun lapsena harrastanut monia eri lajeja
- Suomessa lasten harrastustoiminta usein hyvin kilpailullista
- Liikunta nähdään enemmänkin suorituksena kuin sosiaalisena tilaisuutena
- Liikuntaan sitouttaminen kilpailullisuuden kautta ei välttämättä ole paras tapa harrastaa liikuntaa?
- Lähipelit ja –leikit takaisin?

OSA 3

Miten tutkimus toteutettiin

Osa 3 - Sisällysluettelo

- Tutkimuksen tekijät s. 191
- Vaiheittainen tutkimusprosessi s. 192-193
- Haastattelut s. 194
- Kyselytutkimus s. 195-211
- Työpajat s. 212-222
- Hankkeen ohjausryhmän kokoonpano s. 223
- Yhteystiedot s. 224

Tutkimuksen tekijät

- Sampo Ruoppila, tutkimusjohtaja, Turun kaupunkitutkimusohjelma
- Sari Puustinen, erikoistutkija, dosentti, Tulevaisuuden tutkimuskeskus, Turun yliopisto
- Jenni Poutanen, yliopisto-opettaja, arkkitehtuurin yksikkö, Tampereen yliopisto
- Jukka Hirvonen, VTM, tutkija, Helsingin kaupunginkanslian kaupunkitieto
- Heini Järventausta, Tekn. Kand., arkkitehtuurin yksikkö, Tampereen yliopisto
- Pasi Keski-Pukkila, Hum. Kand. Tulevaisuuden tutkimuskeskus, Turun yliopisto

Vaiheittainen tutkimusprosessi

Tutkimuksen vaiheet

HAASTATTELUT,
helmikuu 2021

KYSELYT,
huhtikuu 2021

TYÖPAJAT,
touko-kesäkuu 2021

LOPPURAPORTTI,
elokuu 2021

	Vaihe	Tarkoitus
1	Hankkeeseen sisällytettyjen palvelukokonaisuuksien johtajien ja asiantuntijoiden haastattelukierros . Noin 12 haastattelua.	Tutkimusasetelman jäsentäminen ja tarkentaminen, pohjatiedon hankinta ja tietolähteiden kartoitus seuraaviin vaiheisiin. Vaiheessa 2 tarkasteltavat palvelut ja tilat täsmennetään viimeistään vaiheen 1 loppuun.
2	Käyttäjätutkimus: Kyselyn laatiminen ja toteuttaminen vapaa-ajan palvelujen ja niiden toteuttamiseen liittyvien tilojen käyttäjille sekä aineiston tilastollinen analyysi. Verkkokyselyn levittämisessä kohdeyleisöille tarvitsemme tietoturvasyistä vapaa-ajan toimialojen apua. (Edellisessä kokouksessa puhuttiin kirjastokortin haltijoista yhtenä mahdollisena ratkaisuna kyselyn kohdistamiseen.)	Selvitetään, kuinka koronaepidemia on muuttanut käyttäytymistä palvelujen (ja tilojen) käytössä ja onko odotettavissa, että muutokset ovat tilapäisiä tai pysyvämpiä. Toisin sanoen: Mitä fyysisiä ja digitaalisia palveluja asiakkaat a) ovat käyttäneet tähän mennessä pandemian aikana (eri olosuhteissa, vrt. b ja c), ja ovat kiinnostuneita käyttämään b) tiukkojen rajoitusten ja c) väljempien rajoitusten olosuhteissa sekä d) pandemiauhkan väistyttyä (eli seuraavassa ”normaalitilanteessa”).
3	Tapaustutkimuskohteiden valinta yhdessä kaupunkien kanssa (enintään 3 kohdetta).	Valitaan palvelut ja niihin liittyvät tila- tai rakennustyytit tai rakennukset, joita tarkastellaan täsmällisemmin vaiheissa 4 ja 5. Tavoitteena on valita kohteet, joiden kautta saavutetaan riittävä yleistettävyyttä.
4	Työpajasarjat valittujen palveluiden edustajille	Selvitetään palveluiden edustajien näkökulma koronan aiheuttamaan palvelujen/tilojen käytön haasteisiin sekä hyväksi todettuihin käytäntöjä tai uusiin ehdotuksiin niiden ratkaisemiseksi lyhyellä ja pitkällä aikavälillä.
5	Palvelupolkujen ja idealuonnoksien tuottaminen, sekä niiden yhteiskehittäminen (edelleen) tapaustutkimuskohteissa palvelualueiden kehittäjien, työntekijöiden ja mahdollisesti myös käyttäjien kanssa.	Kyselyyn ja haastatteluihin perustuvien palvelupolkujen ja tilallisten konseptiratkaisujen muodostaminen ja yhteiskehittäminen tapaustutkimuskohteissa (enintään 3).
6	Kaikkien vaiheiden tulokset kokoava loppuraportti.	Kokonaisanalyysi johtopäätöksineen ja suosituksineen sekä yleisluontoiset suunnitteluperiaatteet ja -työkalut valittuja palveluita ja niihin liittyviä tiloja koskien.

Haastattelut helmikuussa 2021

Teemahaastatteluissa 10 vapaa-ajan sektorin toimialajohtajaa lähialaisineen kuutoskaupungeista

Keskeiset teemat:

- Vapaa-ajan palveluiden rooli kaupunkien toiminnassa
- Pandemian kokemukset hallinnon/palvelujen tuotannon näkökulmasta
- Pandemian vaikutukset palveluiden tuottamiseen, mm. digitalisaatio
- Pandemian aiheuttamat ongelmat ja vaikutukset eri käyttäjäryhmiin
- Haasteet pandemian loppuvaiheessa ja sen jälkeen
- Tilakysymykset ja tilojen tulevaisuus

Teemahaastattelut litteroitiin ja aineistoa käsiteltiin sisällönanalyysin keinoin.

Kyselytutkimus: teemat ja aineiston kerääminen

Kyselyn teemat

Kyselyssä selvitettiin seuraavia asioita:

- 1) Miten ihmiset kokevat koronavaaran ja miten se on vaikuttanut heidän käyttäytymiseensä tilojen ja palvelujen käytön suhteen?
- 2) Mikä on kohteena olevien palvelujen merkitys ihmisille, minkälaisilla tavoilla ja motiiveilla niitä käytetään?
- 3) Millä ehdoilla palveluja oltaisiin valmiita käyttämään pandemian eri vaiheissa?
- 4) Missä määrin digitaaliset palvelut ovat korvanneet tai voisivat korvata paikan päällä tapahtuvaa tilojen käyttöä?

Kyselyn toteutus

- Keväällä 2021 toteutettiin kuudessa suurimmassa kaupungissa – Helsinki, Espoo, Vantaa, Tampere, Turku ja Oulu – vapaa-ajan palvelujen käyttäjille suunnattu nettikysely. Siinä kartoitettiin **koronapandemian vaikutuksia palvelujen ja tilojen käyttöön**.
- Tutkimuskohteena oli kolmentyyppisiä tiloja ja niihin liittyviä palveluita: **1) kirjastot, 2) teatteri- ja konserttitalit sekä 3) liikuntahallit**. Kaikissa näissä palveluissa on koronapandemian aikana ollut joko toiminnan rajoittamista tai keskeyttämistä kokonaan, sen mukaan onko epidemiassa ollut lievempi vaihe vai tartunta-aallon vaihe.
- Nämä palvelut ovat erittäin yleisesti käytettyjä. KAPA-tutkimuksen mukaan esimerkiksi pääkaupunkiseudulla kirjastoa käyttää ainakin joskus noin kolme neljästä aikuisesta. Teatterissa tai konserteissa käy vuoden aikana Helsingissä noin 60 %, Espoossa noin puolet ja Vantaalla noin 40 % aikuisista. Uimahallissa käy lähes puolet ja kuntosalilla suunnilleen kolmannes aikuisväestöstä. (Keskinen, Vesa 2018: KAPA: *Kirjasto ja elokuvat suosituimpia kulttuuripalveluita pääkaupunkiseudulla*. Kvartti-lehti.)

Kyselyaineiston kerääminen

- Kyselyaineiston kerääminen toteutettiin sähköisellä kyselylomakkeella, joka sisälsi valmiiksi strukturoituja kysymyksiä sekä väittämiä. Kysely sisälsi myös neljä avokysymystä.
- Kyselylomake laadittiin Webropol-ohjelman avulla. Kysely avattiin vastaajien toimesta 10 033 kertaa. Varsinainen vastaaminen aloitettiin 5 149 vastaajan toimesta ja loppuun asti vastanneita oli 4 394.
- Kysely oli auki 8.4.–3.5.2021. Tänä ajankohtana koronatartunnat olivat laskeneet maaliskuun 2021 huippuluvuista ja olivat laskusuunnassa.
- Kyselyn saate sisälsi tietoturvalausekkeen. Kyselyyn vastattiin täysin anonymisti, eikä yksittäisiä vastaajia voida tunnistaa.

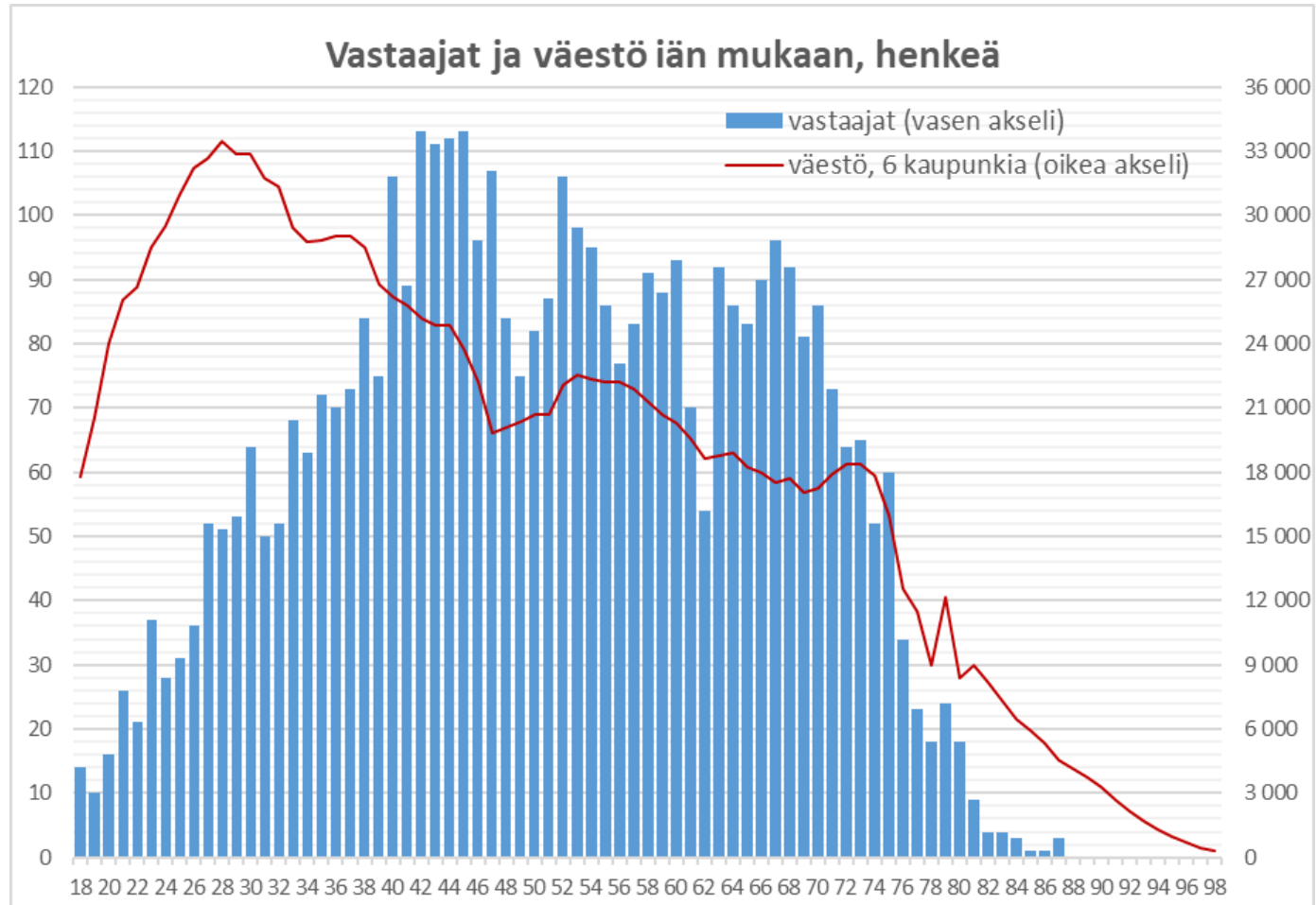
- Kuuden kaupungin vapaa-ajan toimialat levittivät kyselyn julkista nettilinkkiä tahoillaan seuraavilla tavoilla:
 - Kaupungit lisäsivät kyselyn linkin omille nettisivuilleen (Turku, Espoo, Vantaa, Oulu, Tampere).
 - Kaupungit levittivät kyselyä uutiskirjeitä sekä erilaisia sähköpostilistoja hyödyntäen (Turku, Espoo, Vantaa, Oulu, Tampere).
 - Kaupunkien liikuntajärjestöt ja urheiluseurat (Turku, Espoo, Vantaa, Tampere) levittivät kyselyn nettilinkkiä omille jäsenilleen sisäisten listojen kautta. Tämän lisäksi on lähetetty erillisiä sähköposteja seuratoimijoille ja hyödynnetty tilavarauslistoja ja asiakasosoitteistoa (Tampere, Espoo).
 - Kaupungit ovat levittäneet kyselyn nettilinkkiä Facebookissa, Twitterissä ja Instagramissa (Turku, Espoo, Oulu, Vantaa, Tampere, Helsinki). Tätä kautta kysely on lähtenyt jakoon myös yksittäisten ihmisten kautta.
 - Kyselyn levittämisessä on hyödynnetty myös kumppanuusavustettavia (Espoo, Tampere).
 - Näiden lisäksi Oulun kaupunki on tehnyt julkaisun kyselystä *Mun Oulu* –verkkomediassa.
 - Kyselyä on jaettu myös Suomen Lukiolaisten Liiton sisäisillä kanavilla.
- Tällä keruutavalla **otoksesta muodostui ns. itsevalikoituva**, eli vastaaja päätti itse kuuluuko otokseen vai ei. Tällaisesta otoksesta ei muodostu edustavaa eikä sitä myöskään pysty oikaisemaan edustavaksi painokertoimilla.

Kyselytutkimus: vastaajien taustatiedot

Vastaajat kaupungeittain					
	<i>Vastaajia</i>	<i>Ikä, keskiarvo</i>	<i>Ikä, mediaani</i>	<i>Naisia</i>	<i>Miehiä</i>
Helsinki	526	51,1	52	84 %	13 %
Espoo	220	49,5	48	79 %	17 %
Vantaa	332	50,8	49	61 %	38 %
Tampere	933	47,9	47	83 %	15 %
Turku	1 520	49,6	49	79 %	19 %
Oulu	863	55,9	57	81 %	18 %
Yhteensä	4 394	50,7	51	79 %	19 %

- Vastaajia oli kaikkiaan noin 4 400 henkeä.
- Vastaajia oli Turusta suhteellisesti paljon, pääkaupunkiseudulta puolestaan vähän.
- Oulun vastaajien keski-ikä oli korkein (56 vuotta), Tampereen taas matalin (48 vuotta).
- Huomattava naisenemmistö (79 %). Vinouma suurin Helsingissä ja Tampereella, pienin Vantaalla.
- Analyysin tavoitteena ei ollut kaupunkien vertailu. Tämä ei ollut mahdollistakaan, koska aineistonkeruutavasta johtuen vastaajakunta on valikoitunut ja vinoutunut eri lailla eri kaupungeissa. Aineisto ei ole kaupungeittain edustavaa.

- Vastaajat olivat etupäässä 27–75-vuotiaita. Nuoret ja vanhat ikäluokat ovat aliedustettuina ja keski-ikäiset yliedustettuina.
- Vanhimpia ikäluokkia nettikysely ei tavoita hyvin. Heissä on myös enemmän niitä jotka eivät käytä kohteena olevia palveluita, jolloin he eivät kuulu kyselyn kohderyhmäänkään.

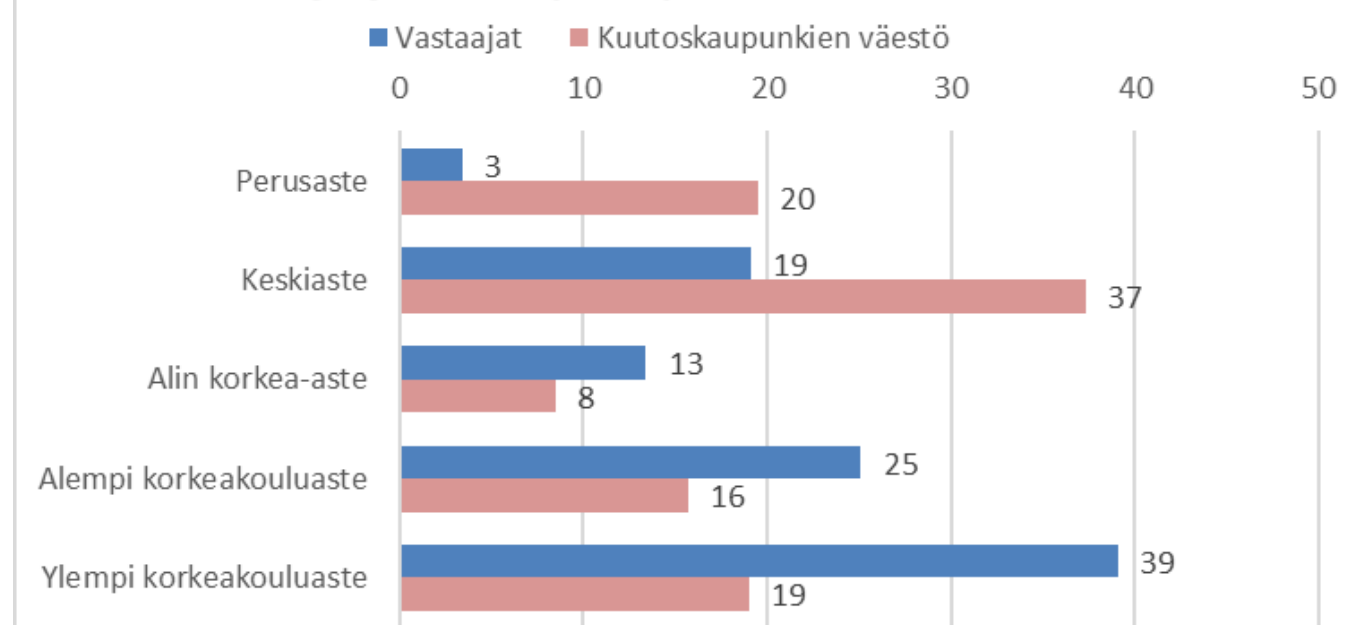
Vastaajat kotitaloustyyppin mukaan, %

Yksinasuva	30
Pariskunta	38
Yhden vanhemman lapsiperhe	5
Kahden vanhemman lapsiperhe	24
Muu	3
Yhteensä	100

Vastaajat äidinkielen mukaan, %

Suomi	95
Ruotsi	3
Muu	1
Tieto puuttuu	1
Yhteensä	100

Vastaajat ja väestö (20+ v) koulutusasteen mukaan, %

- Pariskuntia edusti lähes 40 %, lapsiperheitä noin 30 % ja yksinasuvia 30 %
- Ruotsinkieliset olivat aliedustettuina, eikä vieraskielisiä ollut juuri lainkaan.
- Pitkälle koulutetut olivat vastaajissa huomattavasti yliedustettuina verrattuna kaupunkien koko väestöön. Korkea-asteen koulutus oli vastaajista 78 %:lla ja väestössä 43 %:lla.

Tutkimuksen kolmas vaihe: työpajat

Työpajojen tarkastelukohteet

- *Miten eri asiakasryhmien käyttäytyminen on muuttunut koronan aikana?*
- *Mitä hyväksi todettuja pandemian aikaisia toimintatapoja on toteutettu?*
- *Miten pandemian väistyessä huomioidaan eri rytmissä palautuvat palveluiden käyttäjät?*
- *Millaisia kehityssuuntia palvelut kohtaavat tulevaisuudessa?*

KIRJASTO

TEATTERI &
KONSERTTISALI

LIIKUNTAHALLI

Työpajat olivat:

- Palvelukohtaisia
 - Kaupungit yhdistäviä
 - Osallistujat sitouttavia
 - Sekoitus pandemian suoria vaikutuksia & yleisiä tulevaisuuden kehityssuuntia ja trendejä
 - Palvelukohtaisesti teemoitettuja
- Kolme 2h työpajaa muodostavat kokonaisen palvelukohtaisen työpajasarjan

Työpajasarjan keskeiset teemat

esimerkki kirjastotyöpajoista

TYÖPAJA 1

Miten pandemia muutti kirjastoa?

- *Mitä keskeisiä tunnistettuja toimintatapoja kirjastossa on syntynyt pandemian aikana ja sen seurauksena?*
- *Miten esimerkiksi asiakaspalvelu, hygieniakäytännöt tai digitaalisuutta hyödyntävät toimintatavat ovat muuttuneet?*
- *Minkälaisia tilamuutoksia toteutettu?*

TYÖPAJA 2

Ulos pandemiasta, kohti tulevaisuutta

- *Miten pandemia on vaikuttanut kirjastojen käyttäjiin ja miten erilaiset käyttäjäpersoonat suhtautuvat pandemian vaikutuksiin sekä palvelukohtaisiin tulevaisuuden kuviin?*
- *Miten pandemian jälkeen eri rytmeissä palautuvat käyttäjät huomioidaan?*

TYÖPAJA 3

Kirjasto vuonna 2030

- *Miten keskeiset megatrendit vaikuttavat palvelun kehitykseen?*
- *Millaiseksi kuvittelet kirjastopalvelun ja -tilojen käytön 10 vuoden päästä?*

Keskeiset teemat työpajojen taustalla

UUSI ARVOSTUS

SAAVUTETTAVUUS

VUOROVAIKUTUS

PAIKKA & IMAGO

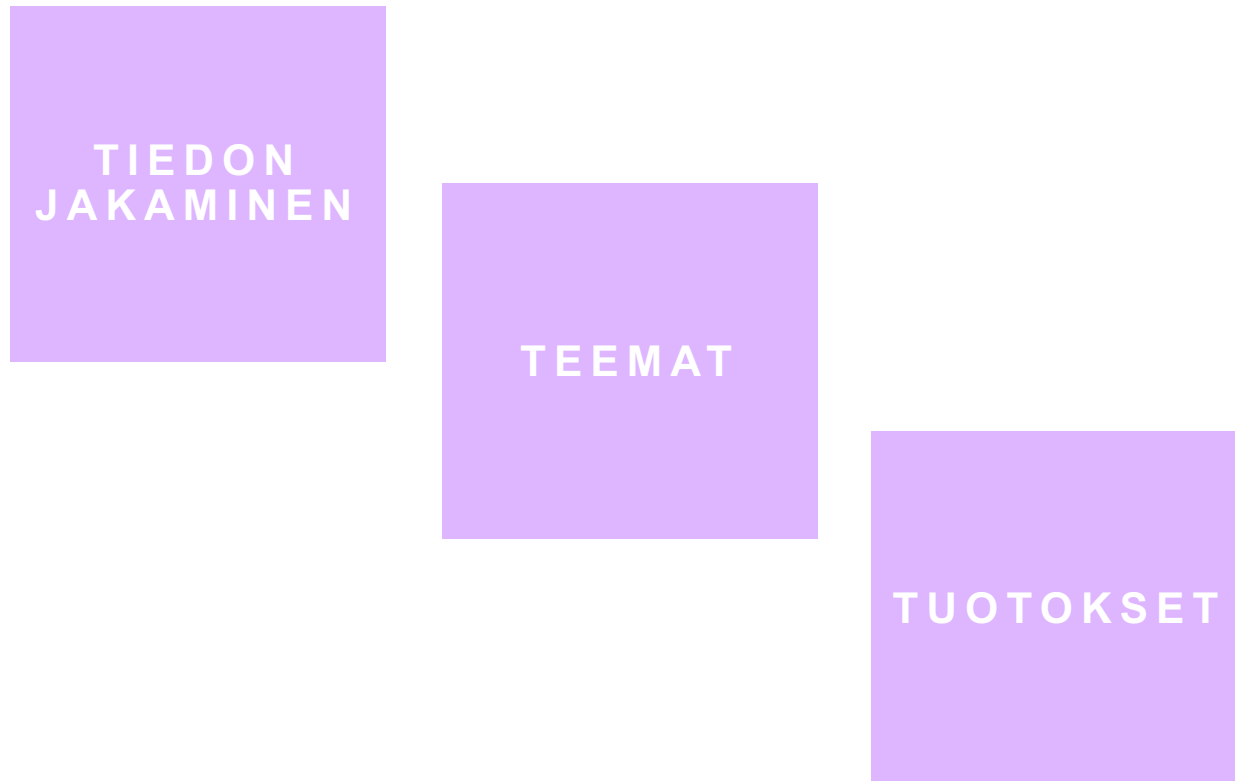

JAETUT TILAT

DIGITALISAATIO

TURVALLISUUS

Työpajasarjan tavoitteet

Välitön hyöty

- Tiedon ja kokemusten jakaminen

Teemalliset tarkastelut

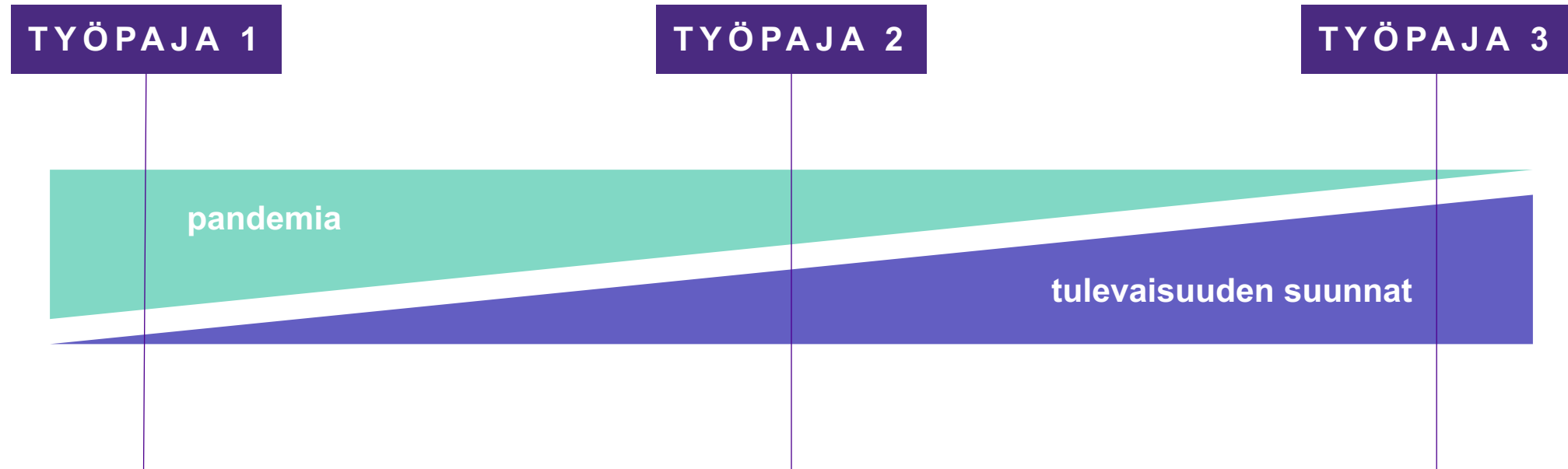
- Riskien minimointi (tulevat pandemiat)
 - Uudet tavat ja ratkaisut
 - Tulevaisuuskuvien hahmottaminen
 - Käyttäjälähtöisyys
- Jaetut tilat, vuorovaikutus, terveysturvallisuus, digitalisaatio

Tuotokset

- Palvelupolut
- Idealuonnokset

Työpajasarjan sisältö

→ Linearisesti etenevä työpajasarja, jossa painotukset vaihtelevat

Esimerkki:

Kirjastojen Padlet-seinä ensimmäisessä työpajassa

Striimausten myötä syntymässä uusi taidemuoto

Voidaanko striimausten kautta saada kokonaan uusia katsojia?

Striimausten analysointi

Striimausten mahdollistamat suuret yleisömäärät

Katsotaanko striimausta sekunti vai pidempään?

Striimausten esitysten suosio

Striimausten saavutettavuus

ja digineuvonta
Digineuvonta chatissa, videoneuvottelulla, puhelimitse, digineuvottelun välityksellä

Somen käyttö on tehostunut!
1 kommentti

Etäkoukukset ja -koulutukset
Matka-aikaa säästyy, kun ei tarvitse matkustaa jatkuvasti

Myös perustyo jatkuu pandemian aikana
On hyvä huomata, että kirjastoissa jatkuvat myös sulkuajaksi

AV-ammattilaisten rekrytointi kirjastoon
Jo aiemmin havaittu tarve sai lisää akuutin tarpeen potkua

Uudenlainen tapa työskennellä, enemmän yhdessä ja tiiminä
kuinka paljon työskentelyä on katsottu.

Striimausten saavutettavuus
Striimaukset ovat saavutettavuus kysymys, jota tullaan varmasti tarjoamaan myös tulevaisuudessa.

Opasvideoita YouTubeen
Esim. e-aineiston käyttämiseen
2 comments

Miten saavuttaa pudokkaat pandemian väistyty?
Mielenkiintoinen kysymys tulee olemaan, ketkä ovat se ryhmä, joka ei palaa takaisin liikunnan pariin? Kansanterveyslaitos ja syrjäytymistä ehkäisevä näkökulma, ennaltaehkäisevä toiminta > Miten mennään pandemian jälkeen nopeasti eteen päin? Nopeana ajatuksena esim. uimahallit voisivat olla syksyn ajan ilmaiseksi auki. Todennäköisesti

Huoli ikäihmisten liikkumisesta ja seuratoiminnan jatkumisesta
Ikäihmisten huoli omasta liikkumisestaan. Seurat soveltaneet sen, mitä ovat pystyneet. Seuroilla huoli, miten saada kadonneet takaisin seuratoimintaan mukaan.
Lisää kommentti

Haasteena saada kadonnut 60% takaisin liikuntapaikoille
Liikuntatilojen arvostus. Haasteena saada kadonnut 60% takaisin liikuntapaikoille.
Lisää kommentti

Lapset, nuoret ja joukosta pudonneet
Lapset ja nuoret sekä pois tippuneet, jotka eivät palaa enää takaisin mukaan huolettavat.
Lisää kommentti

Huoli liikunnan lopettaneista pudokkaista ja pandemian jälkihoito
Tulokset oletuksia vastaavia. Liikunnan vähentyminen ja harrastuksen lopettaminen pandemian aikana on ollut hyvin yleistä (60%), mutta se on ollut suora seuraus tiukoista rajoituksista. 95% pandemian jälkeen liikunnan pariin palaajia on hieno ja suuri numero, mutta myös lopullisia pudokkaita on

Teamsin välityksellä seura-apua
Teamsin seurafoorumien välityksellä seuroille lisäapua ja selvennystä erilaisten uusien palveluiden avulla. "Miksi yksityinen kuntosalit Elixia on auki samalla, kun Liikuntamyly on kiinni?"
Lisää kommentti

Striimatu esityksen kellonaika
Striimien olisi ollut hyvä alkaa pandemian aikana yleisesti hieman myöhemmin, ns. elokuva-aikaan kiireisen perheillan jälkeen esim. klo 21. Ennen pandemiaa teatterit tai konserttikokemukset olivat koko illan tapahtuma, mutta striimin kautta haettava tauko arjesta näyttötyyppi ja sijoittuu eri tavalla.

"Kertakäyttöinen striimi"
Yhteistuotannon ja kiertävät esitykset ovat olleet tärkeässä roolissa eri kaupunkien välillä ennen pandemiaa. Paljon puhutusta vastuullisuus- ja ympäristönäkökulmista tarkasteltuna iso striimaustuotanto voi näyttää myös "hivittävänä kertakäyttöisenä"

Esityksen kanssa kiertäminen
Esitysten kanssa kiertäminen ja sitä kautta esityksiin liittyvä ansaintalogiikka tulee muuttumaan. Aiemmin hyvän esityksen kanssa on voinut kiertää esim. kaksi vuotta, mutta striimien takia kiertueet lyhenevät.

Striimaus, resurssit ja korvauskäytännöt
Syksyn ja kevään isoista produktioista tehtyjen tallenteiden, jotka tulivat myyntiin lippupisteiden kautta ensin yksittäisille asiakkaille, mutta myöhemmin myös ryhmäasiakkaille. Tulevaisuudessa

Koululaistriimi
Kohdennettuja koululaistriimejä ovat olleet erittäin suosittuja, kun koulujen vierailut eivät ole olleet mahdollisia. Todennäköisesti koululaistriimit tulevat jäämään jossain muodossa tuotantoon myös pandemian jälkeen.

Striimausten päällekkäisyys
Asiakkaalle tarjolla useita striimejä päällekkäin tai hyvin lähekkäin, jos striimausten aikatauluja ei suunnitella mitenkään myös avtakunnallisesti.

Senioriyleisö ja digipalvelut
Senioriyleisöille suunnattu digimateriaali on saavuttanut yllättävänkin hyviä kokemuksia. Esim. yhteislaulut ovat olleet erittäin suosittuja. Tämä on toiminut muistutuksena, että myös seniorille on mahdollista suunnata digipalveluita ja ettei

Käyttäjistä
Heavy useereista oli mielenkiintoista saada tietoa. Toisaalta samaan aikaan heikompiosaisten ryhmä jäi kyselyssä näkymättömiin.
Lisää kommentti

Muut kuin varaa&nouda käyttäjät
Kysely painottuu varaa & nouda tyyppiseen palveluun ja "kirjalliseen" kirjastoon, mutta muut perinteiset kirjaston käyttäjät (esim. leikkivät lapset ja hengailavat nuoret, tietokoneiden ja tulostimien käyttäjät) eivät näy kyselytuloksissa. Heidän tarpeisiinsa ei pandemian aikana pystytty vastaamaan. Mitä mieltä he olivat, mitä jäivät kaipaamaan ja millainen vaikutus pandemialla oli heihin?
Lisää kommentti

Heavy-userit
Heavy-useereista (keski-ikäiset hyväntuliset naiset), jotka mahdollisesti hoitavat myös koko muun perheen ja suvun kirjojen lainaamisen, saadaan kysely ansioista paljon uutta tietoa. Tärkeää välillä kuunnella nimen omaisesti tätä ryhmää.
Lisää kommentti

Kolme käyttäjätyyppiä
Tulevaisuudessa ehkä kolmen tyyppisiä asiakkaita: ei-käyttäjät, seka-käyttäjät ja fyysisen aineiston käyttäjät. Kuinka huomioida kaikkia kolmea käyttäjätyyppiä? Löytyykö kyselyaineistosta keitä "digipuristit" mahdollisesti ovat? Ehkäpä nuoria?
Lisää kommentti

Käyttäjätymisen muutokset
Kuinkahan pitkä ihmisen muisti on eli että kauankohan pandemian myötä tulleet käyttäjätymisen muutokset kestävät vai jäävätkö todellakin pysyviksi?
Lisää kommentti

Ei-käyttäjät ja ei-lainajat
Kirjaston ei-käyttäjien ja ei-lainajien keitä he ovat ja mitä he toivoivat kaipaavattavan (esim. tiloissa oleskelun luku, kahvilassa asioiminen)? Tästä käyttäjäryhmästä kirjastoilla ei ole tietoa.
Lisää kommentti

Verkkotietopalvelu
Vastaa lasten, nuorten ja aikuisten tiedonhauun pulmia kirjaston palveluita koskeviin kysymyksiin chatissa, sähköpostilla tai videoneuvottelussa
1 kommentti

Koulunkäynnin ja opiskelun tukipalvelut ja kiinnostus niitä kohtaan

Liian hajanainen ohjeistus eri lähteistä, (huippu uheilu)

Sisäliikunnan suosion lasku vs. ulkoliikunnan huikkea nousu

Liian lyhyt reagointiaika

Ovatko e-aineistot toimineet sisäänheittotuotteina ei-käyttäjille?

218

Käyttäjäpersoonat muodostettiin haastatteluiden ja kyselytutkimuksen tulosten pohjalta.

- Käyttäjäpersoonien hyödyntäminen perustuu Design Thinking –menetelmään.
- Käyttäjäpersoonat ovat osa tuloksia.
- *Milloin ja missä tilanteessa henkilö palaa käyttämään palvelua paikan päälle?*
- *Missä määrin jatkaa digipalveluiden käyttäjänä?*
- *Mitä palveluita tarvitsee ja toivoo tulevaisuudessa?*
- *Mitä tarvitsee/toivoo tiloilta?*
- *Miten palveluista viestitään?*

Esimerkki: Kirjastojen käyttäjäpersoonat

Lenni

- Ikä: 17v.
- Lukiolainen
- Diginatiivi
- Asuu vanhempiensa kanssa
- Harrastukset lauta- ja konsolipelit sekä saksofonin soitto

Nora

- Ikä: 35v.
- Nainen
- IT-alan työntekijä, visual designer
- Kansainvälinen elämäntapa
- Teknologia-orientoitunut

Seppo

- Ikä: 74v.
- Mies
- Eläkeläinen
- Riskiryhmäläinen
- Lehtisalien vakiovieras

Johanna

- Ikä: 43v.
- Nainen
- Korkeakoulutettu
- Hyvin toimeentuleva
- Kahden lapsen äiti
- Toinen lapsista kuuluu riskiryhmään

Amid

- Ikä: 27v.
- Mies
- Maahanmuuttaja, jonka perhe asuu ulkomailla
- Asunut Suomessa 3 vuotta ja hallitsee suomen kielen alkeet

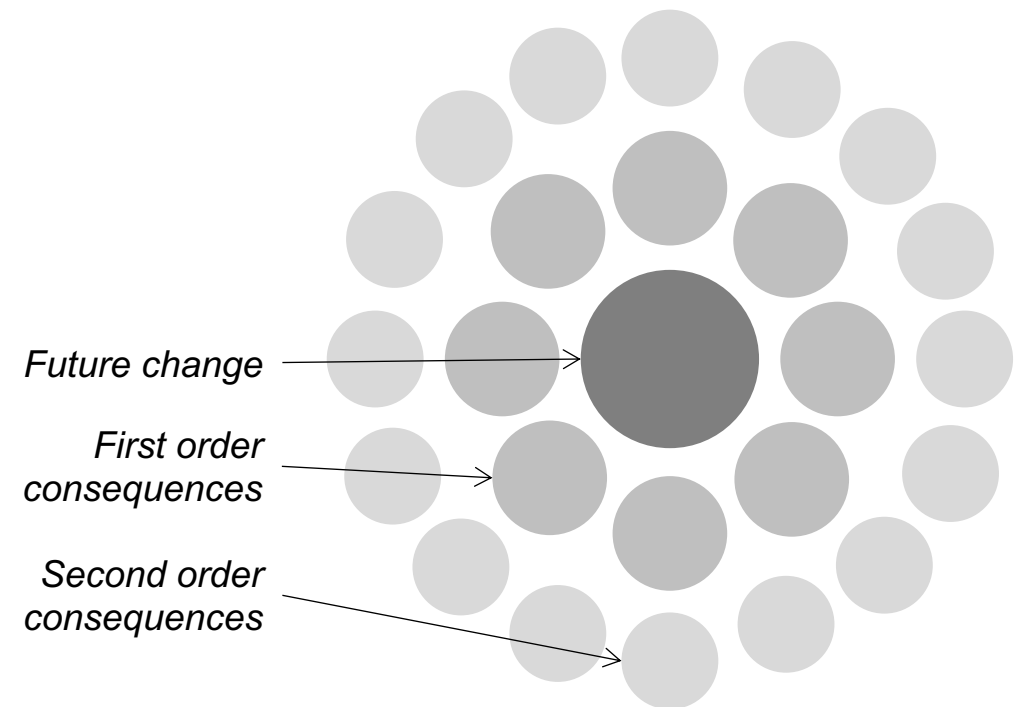
Tulevaisuustyöpajojen keskeinen sisältö: lähihistoria, megatrendit, tulevaisuus

Viimeisessä ja kolmannessa työpajassa käsiteltiin neljää eri globaalia kehityskulkua eli megatrendiä:

- ekologista kriisiä,
- teknologian kehitystä,
- väestön ikääntymistä sekä
- väestön monimuotoistumista.

Työpajoihin valitut megatrendit perustuivat Sitran trendikatsaukseen (2020), jossa esiteltiin Suomen näkökulmasta keskeisiä kehityskulkuja ja teemoja. Valitut megatrendit muokattiin työpajoihin sopiviksi ja ne ovat kaikki merkittävässä asemassa määrittämässä kirjastojen, teattereiden, konserttien sekä urheilupalveluiden tulevaisuutta.

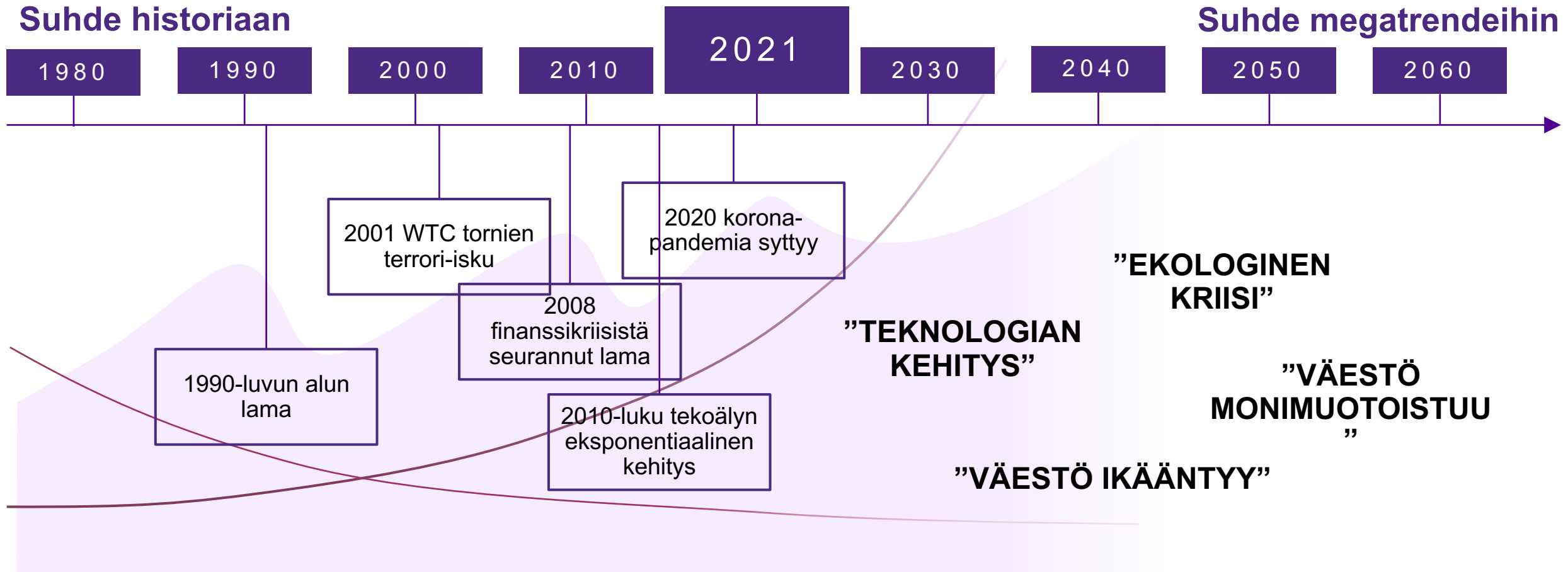
Työpajoissa hyödynsimme toimintaympäristön muutosten tarkasteluun aikajanaa ja tulevaisuuspyörämenetelmää.

Futures Wheels - tulevaisuuspyörämenetelmä

Tulevaisuustyöpajojen keskeinen sisältö:

lähihistoria, megatrendit, tulevaisuus

Työpajojen osallistujat

KIRJASTOTYÖPAJAT

Työpaja 1: 11 osallistujaa

Työpaja 2: 11 osallistujaa

Työpaja 3: 9 osallistujaa

TEATTERI- JA KONSERTTITYÖPAJAT

Työpaja 1: 6 osallistujaa

Työpaja 2: 6 osallistujaa

Työpaja 3: 7 osallistujaa

LIIKUNTATYÖPAJAT

Työpaja 1: 12 osallistujaa

Työpaja 2: 7 osallistujaa

Työpaja 3: 5 osallistujaa

Useimpiin työpajoihin osallistui ammattilaisia kaikista kuutoskaupungeista.

Hankkeen ohjausryhmän kokoonpano

- Heini Parkkunen, Turku
 - Minna Sartes, Turku
 - Kirsti Laine-Hendolin, Helsinki
 - Tommi Laitio, Helsinki
 - Reetta Sariola, Helsinki
 - Tiina Kasvi, Espoo
 - Susanna Tommila, Espoo
 - Leena Rusanen, Vantaa
 - Anita Ovaska, Vantaa
 - Jaakko Laurila, Tampere
 - Satu Kiipeli, Oulu
-

Tutkijoiden yhteystiedot

- Lisätietoja koko tutkimuksesta ja erityisesti haastatteluista antaa Sari Puustinen, Tulevaisuuden tutkimuskeskus, email sari.puustinen@utu.fi puh. 050 522 4182
- Lisätietoja koko tutkimuksesta ja erityisesti työpajoista antaa Jenni Poutanen, Tampereen yliopiston arkkitehtuurin yksikkö, email jenni.poutanen@tuni.fi puh. 040 849 0445
- Lisätietoja kyselytutkimuksesta antaa Jukka Hirvonen, Helsingin kaupunkitietoyksikkö, email jukka.s.hirvonen@hel.fi puh. 09 310 36557

Toimittaja:

Sampo Ruoppila, tutkimusjohtaja
Sampo.ruoppila@turku.fi

ISSN 2243-1594 (verkkojulkaisu)

Julkaisupäivämäärä 2.9.2021

Julkaisija:

Turun kaupungin konsernihallinto
Kaupunkikehitysryhmä
PL 355 (Yliopistonkatu 27a), 20101 Turku

www.turku.fi/kaupunkitutkimus

TURKU